

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER
LEDER: ADOLF HOEL

MEDDELELSER

Nr. 58

DAGBØKER AV NORDMENN PÅ GRØNLAND FØR 1814

2

ANDREAS BRUUNS OG ARON ARCTANDERS
DAGBØKER FRA UNDERSØKELSESTREISEN
I JULIANEHAAB DISTRIKT 1777—1779

VED

H. OSTERMANN

OSLO

I KOMMISSJON HOS JACOB DYBWAD
1944

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER

Observatoriegaten 1, Oslo

MEDDELELSER:

- Nr. 1. PETTERSEN, K., *Isforholdene i Nordishavet i 1881 og 1882*. Optrykk av avis-artikler. Med en innledn. av A. Hoel. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 1, h. 4. 1926. Kr. 1,00. [Utsolgt.]
- „ 2. HOEL, A., *Om ordningen av de territoriale krav på Svalbard*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 2, h. 1. 1928. Kr. 1,60. [Utsolgt.]
- „ 3. HOEL, A., *Suverenitetsspørsmålene i polartraktene*. — Særtr. av Nordmands-Forbundet, årg. 21, h. 4 & 5. 1928. Kr. 1,00. [Utsolgt.]
- „ 4. BROCH, O. J., E. FJELD og A. HØYGAARD, *På ski over den sydlige del av Spitsbergen*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 2, h. 3—4. 1928. Kr. 1,00.
- „ 5. TANDBERG, ROLF S., *Med hundespann på eftersekning efter „Italia“-folkene*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr. b. 2, h. 3—4. 1928. Kr. 2,20.
- „ 6. KJÆR, R., *Farvannsbeskrivelse over kysten av Bjørnøya*. 1929. Kr. 1,60.
- „ 7. NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER, *Jan Mayen. En oversikt over øens natur, historie og bygning*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 2, h. 7. 1929. Kr. 1,60. [Utsolgt.]
- „ 8. I. LID, JOHANNES, *Mariskardet på Svalbard*. II. ISACHSEN, FRIDTJOF, *Tidligere utforskning av området mellom Isfjorden og Wijdebay på Svalbard*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 2, h. 7. 1929. Kr. 1,60.
- „ 9. LYNGE, B., *Moskusoksen i Øst-Grønland*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 3, h. 1. 1930. Kr. 1,60. [Utsolgt.]
- „ 10. NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER, *Dagbok ført av Adolf Brandal under en overvintring på Øst-Grønland 1908—1909*. 1930. Kr. 3,40. [Utsolgt.]
- „ 11. ORVIN, A. K., *Ekspedisjonen til Øst-Grønland med „Veslekari“ sommeren 1929*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 3, h. 2—3. 1930. Kr. 2,80.
- „ 12. ISACHSEN, G., *I. Norske Undersøkelser ved Sydpollaret 1929—31. II. „Norvegia“-ekspedisjonen 1930—31*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 3, h. 5—8. 1931. Kr. 1,60.
- „ 13. *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelsers ekspedisjoner sommeren 1930*. I. ORVIN, A. K., *Ekspedisjonen til Jan Mayen og Øst-Grønland*. II. KJÆR, R., *Ekspedisjonen til Svalbard-farvannene*. III. FREBOLD, H., *Ekspedisjonen til Spitsbergen*. IV. HORN, G., *Ekspedisjonen til Frans Josefs Land*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 3, h. 5—8. 1931. Kr. 2,20.
- „ 14. I. HØEG, O. A., *The Fossil Wood from the Tertiary at Myggbukta, East Greenland*. II. ORVIN, A. K., *A Fossil River Bed in East Greenland*. — Særtr. av Norsk Geol. Tidsskr., b. 12. 1931. Kr. 3,60.
- „ 15. VOGT, T., *Landets senkning i nutiden på Spitsbergen og Øst-Grønland*. — Særtr. av Norsk Geol. Tidsskr., b. 12. 1931. Kr. 1,00.
- „ 16. HØEG, O. A., *Blütenbiologische Beobachtungen aus Spitzbergen*. 1932. Kr. 1,60.
- „ 17. HØEG, O. A., *Notes on Some Arctic Fossil Wood, With a Redescription of Cupressinoxylon Polyommatus, Cramer*. 1932. Kr. 1,60.
- „ 18. ISACHSEN, G. OG F. ISACHSEN, *Norske fangstmenns og fiskeres ferder til Grønland 1922—1931*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 4, h. 1—3. 1932. Kr. 2,80.
- „ 19. ISACHSEN, G. OG F. ISACHSEN, *Hvor langt mot nord kom de norrøne grønlandinger på sine fangstferder i ubygdene*. — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 4, h. 1—3. 1932. Kr. 1,00.

NORGES SVALBARD- OG ISHAVS-UNDERSØKELSER
LEDER: ADOLF HOEL

MEDDELELSER

Nr. 58

DAGBØKER AV NORDMENN PÅ GRØNLAND FØR 1814

2

ANDREAS BRUUNS OG ARON ARCTANDERS
DAGBØKER FRA UNDERSØKELSESTREISEN
I JULIANEHAAB DISTRIKT 1777—1779

VED

H. OSTERMANN

OSLO

I KOMMISSJON HOS JACOB DYBWAD
1944

UTGITT UNDER TILSYN AV
OLUF KOLSRUD

A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI A/S

Indhold.

	Side
Indledning	V
Dagbog holden paa Undersøgning Reisen af Egnen ved Colonien Julianeshaab i Grønland, for 1777 og 1778, af ANDREAS BRUUN	1
Udskrivt af en Dagbog holden i Grønland af AARON ARCTANDER, paa en Recognoscerings-Reise i Julianæhaabs District i Aarene 1777—1779. Med et Kort	59
Noter og Anmærkninger af H. Ostermann	
I. Bruuns Journal	123
II. Arctanders Journal	132
Registre	139

Billeder.

	Side
Aaron Arctander: Kart over Julianehaab distrikt 1779. „Samleren“ 1793	61
Egnen ved Qaqortoq (set østfra). Efter Meddelelser nr. 52	118
Norsk kirkeruin ved Qaqortoq (Hvalseyjarfjarðarkirkja). Efter Meddelelser nr. 52	119
Heinrich Peter von Eggers: Kart over Eystribygð 1791. Efter det Kgl. Danske Landhuusholdnings-Selskabs Skrifter, bd. IV 1794	137

Indledning.

Efterat *staten* 1774 havde overtaget Grønlandsmonopolet fra „Det almindelige octroyerede Handels-Compagnie“, blev der anstillet forskellige undersøgelser og forsøg for at ophjælpe landets næringskilder.

Saaledes begyndte man paany at tænke paa eventuel udnyttelse af mulighederne for agerdyrkning og kvægavl, som jo havde været drevet i middelalderen især i landets sydligste del, hvor netop da „Colonien Julianes-Haab“ var bleven anlagt.

I aaret 1777 udsendtes der da en ekspedition hertil. Muligvis var det medvirkende aarsag dertil, at 20 februar samme aar havde Deputeret i Rentekammeret Jón Erichsen indgivet et forslag til Østerbygdens genopdagelse, thi ekspeditionen fik det dobbelte formaal: at finde steder, der egnede sig til jorddyrkning og kvægavl, samt at konstatere omfanget af den gamle bebyggelse og beskrive de undersøgte ruingrupper.

Ekspeditionen, der skulde gennemføres ved hjælp af grønlandsk mandskab, lededes af „Recognoscerings Chef“ *Andreas Bruun* (1737—88), som tidligere havde været funktionær i handelskompagniets tjeneste og bl. a. anlagt den nordligste koloni Upernavik (jfr. „Nordmænd paa Grønland 1721—1814“, bd. I, sd. 175—83).

Og til hjælp og assistance for ham antog man studiosus *Aaron Arctander* (1745—1825), som man af hensyn til udgiftens postering proforma ansatte som „Assistent ad interim“ i Julianehaab, medens hans plads i ekspeditionen markeredes ved titlen „recognoscerende Assistent“ (jfr. „Nordmænd paa Grønland 1721—1814, bd. I, sd. 96—101).

De to ekspeditionsrejsende delte øjensynlig straks fra begyndelsen arbeidet saaledes imellem sig, at Bruun særlig tog sig af markundersøgelserne og Arctander af ruinundersøgelserne.

VI

De førte begge udførlige dagbøger (Journaler“) over recognosceringsrejserne, som foretoges fra kolonien Frederikshaab sydefter til Julianehaab og derfra helt ned til landets allersydligste del og ind i alle fjordene med de græsrigke gamle norrøne bygder, hvis ruiner Arctander nøje har beskrevet, deriblandt endel, som nu er forsvundet eller reduceret, idet materialet er benyttet af de indfødte til husbygning, ligesom mange, der først i den nyere tid er genfundet, bl. a. af Gustav Holm og Daniel Bruun. —

Bruuns dagbøger eksisterer nu kun for 1777 og 1778; de findes i Rigsarkivet i København. Disse kan tjene til at kontrollere Arctanders dagbogsoptegnelser; de er tillige mere personligt prægede og frembyder særlig interesse derved, at han beretter om sammentræf med skibbrudne fra de mange forlis, der fandt sted ved Grønlands østre side i sommeren 1777.

Arctanders dagbøger blev trykt i ugeskriftet „Samleren“, 6 bind, 1793. Det var kancelliraad H. P. von Eggers, som udgav dem i anledning af, at han der fandt „den omstændelige Landets nyere Beskrivelse“, hvilken han havde savnet, da han ad anden vej var blevet overbevist om, at den gamle Østerbygd havde været beliggende i Julianehaabs distrikt. Herom havde han skrevet en afhandling i Landhusholdningsselskabets skrifers 4de del 1792, og nu kunde han anbringe de gamle bygdenavne paa Arctanders kort.

Greve, juni 1943.

H. Ostermann.

*Recognosserings Reysen i Colonien Julianæhbs District
for 1777 og 1778 af Kjøbmand Andreas Bruun.*

DAG-BOG

HOLDEN

PAA UNDERSØGNING REISEN
AF EGNEN VED COLONIEN JULIANESHAAB
I GRØNLAND, FOR 1777 OG 1778

AF

ANDREAS BRUUN

Indk. med Skibet Godhavn Skpr. Peter Koefod i Janv. 1779
over Col: Friderichshaab.

I. N. I.¹

Efter den Kongl: Directions² Ordres Toeg jeg tillige med Een *Assistent* og 4re Gemene Mand den 30te April 1777 Ombord paa Skibet *Island* /: kaldet: / Førendes af *Capitain Mogens Samsing Alling*³ til Colonien *Iulianeshaab*⁴ bestemt.

Efter nogen Tiids Lyckelig Forløb, Naaede Vi og dets Høyde; Men, Store Issen⁵ der end og Laae hen til *Nunarsuak*⁶ hindrede os at Løbe Haunen ind! Søgte desaarsag Colonien *Friderichshaab*⁷ hvor Vi Den 14de Iunij a: h: Lod Ancher falde. Her ifra Videre det Passerende med Dato som og Forefundne Antegnelses Værdige Stæder findes Anmærket. Nemlig. —

A° 1777.

Iunius!

D. 15de Søndag: Behageligt Soelskins Veir med sagte Blæsende Norden Vind.

D. 16de Ditto Veir og Vind.

D. 17de Vind og Veir Ligesom i Gaar. Ellers blev af Capit: *Alling* og mig, i Dag afsendt 2de Cajak Poster Syd efter med Breve til Kiøbmand H^r *Olsen*.⁸

D. 18de Smukt Soelskins Veir med stille Luft. Ved Middag kom nogle Grønlændere Sydfra, berettede at Issen Laae tilstuuet Langs Landet, og det i saadan Mængde, at de end icke fra Høie Fiælde af kunde Øyne klar Vande.

Hvorpaa jeg Resolverede her at forlade Skibet, og med min medgivne Chaluppe og Mandskab at Andtræde Reisen til Naadigst Andbefalede Recognossering, da det ellers, om jeg ved Skiibet skulle Forblive maatte Befrygtes at den Bæste Somers Tiid ville unøttig forløbe. —

D. 19de Stille, Klar Luft og Godt Veir. I Morges Lod jeg Skiibets saa vel som min egen Tømmermand gaae i Arbeide med at

eftersee og Kalfatre⁹ Chaluppen som i Gaar var paa Land Op-
slæbet. —

D. 20de Smukt og Stille Veir. Blev af Lasten Optaget hvad jeg
nogenleedes kunde føre, og til Forestaaende Reise mest var Be-
hovende. —

D. 21de Ditto Veirlig. J Dag blev min Chaluppe bragt til Vands
og Til-Taklet.

D. 22de Søndag: Var min Reises Andtrædelse bestemt. Men da
det var gandske stille opsatte jeg saame, og Lod alleene den Koene
Baad der skulde følge med mig Fare forud; med Ordres at Oppe-
bie min Kome omtrent 7 Miile Syd herfra.

D. 23de Frisk Kuling af Syden, med stærk Regn. Maatte des-
aarsage og i Dag Ligge stille.

D. 24de Ligeleedes Syden Vind og Regn. I Dag kunde man fra
det saa kaldede Udkiks Fiæld¹⁰ icke see Vand over Stor Jssen hen,
som tillige paa Landet Laae tædt Tilstuuet. —

D. 25de og 26de Same Vind og Veirlig. —

D. 27de Syden Vind, og Regn. —

D. 28de Kulede Friskt af Syden. Hvilket om Aftenen stillede
gandske af. —

D. 29de Søndag: Smukt Veir, med sagte blæsende Norden Vind.
Begav mig derfor efter holden Guds Tieniste¹¹ paa Reisen i følge
med Een Grønlænder udj Cajak som Lods. Da nu Vinden var
Næsten stille, Avancerede icke over 2de Miile fra Colonien, hvor
jeg ved en Øe,¹² den Medhavende Lods ej Vidste Naun paa, maatte
oplægge og tage Natte Haun. —

D. 30te Vinden Syden. Hvilken om Eftermiddagen stillede heel
af; Begav mig derfor paa Reisen og kom om Aftenen til *Qvañak*¹³
omtrent 1 1/2 Miil fra vort Natte stæd.

Under veis saaes Et Skiib uden for Udskiærene som holdt Langs
Landet Nord efter, sluttede at det maatte være Skp^r *Koefod*.¹⁴ Lige-
saa stoed og her udi Telt Een Grønlandsk Familie, der agtede sig
til Colonien *Julianeshaab*! —

Iulius!

D. 1ste Syden Vind, og Regn; hvorforre Vi i Dag maatte ligge stille. Ellers er her ickun Maadelig Baade Haun, men slett ingen for Skiibe.

D. 2^{den} Haard Syden Vind, med Regn. Maatte derforre og i Dag ligge over.

D. 3de Vind og Veir det saame. For at passere Tiiden gik jeg og min Assistent¹⁵ op til Fiælds; men saa inttet, uden hist og her nogle smaae Græs Pletter, og Eendeel ubetydelige Færske Vande, omkring begroet med Angelica.¹⁶

D. 4de Til henved Middag var Sydl: Vind; da den derefter dreiede sig om til Nord West, begav mig derforre straxens paa Reisen, og kom om Aftenen til *Ikkersuk*¹⁷ 3de Miile fra *Qvañek*. Her stoed 4te Grønlandske Familier udj Telte der ellers har deris Vintter Boelig i *Qvane-Fiorden*. Ligesaa fandt jeg og her den Baad der skulle følge med mig til *Julianehaab*.

J Dag Erholdtes og efterretning, at det Skiib Vi den 30te Iuny havde seet var Sr *Koefod*, og saame Aften indkomen paa Friderichshaabs Haun. —

D. 5te Om Morgenhen begav jeg mig ifølge med Koene-Baaden paa Reisen; havde nogle faae Timer stille; hvorefter det begyndte at Lufte lidet af Nord West, hvilken gode Vind vi dog icke kunde bruge, da vi med megen Besværlighed maatte stage os jgiennem Jsen til *Komiut*¹⁸ 3de Miile fra *Ikkersuk*, her er Maadelig Baade Haun, men slet ingen for Skiibe.

Ligesom her og icke findes Andet end blotte Steen Klipper; ellers kalder de Danske dette Stæd Maage-Haunen, i Andledning af et Fiæld, hvori Eendeel Maager Opholder sig. —

D. 6te Søndag. Vinden Nordl: Toeg altsaa herfra, men, med største Besvær maatte arbeide jgiennem Eendeel stor Js, og derpaa ved Middags Tiid var saa lykkelig, at naae en liden Øe *Kivinguak*¹⁹ kaldet omtrent 2^{1/2} Miil fra *Komiut*. —

D. 7de og 8de Frisk Kuling af Syden Vind med Regn. Maatte derforre ligge stille. —

D. 9de Noget af Formiddagen var stille og tyk Taage, men henvend Middag begyndte det at Lufte lidet af Norden. Begav mig derforre paa Reisen.

Om Eftermiddagen sadte Kulingen alt stærkere paa, hvilket og førte os, skiønt, jgiennem en Mængde Js, til *Pamietluk*²⁰ omtrent 7 Miile fra *Kivinuak*. Her stoed 6 Familier udj Telte, da det for dem er et Sømmer Lyst Stæd, hvor haves god Sælhunde Fangst og Skiøne Ulker. —

D. 10de Frisk Norden Vind, og Klar Luft. Men da her rundt om os laae en Mængde Js, den vi, fra Fiældene af, ingen Aabning kunde see jgiennem, maatte desaarsag blive hvor jeg var.

Jmidlertid saa jeg mig om, men fandt intet, uden Nogle smaae Sletter, der vel i Betragtning af deris Størrelse Frembar Rigelig Græs. Dog sagde det alt Null. —

D. 11te Haard Kuling af Syd West. Med Tyk Regn Luft. Maatte derfor og i Dag ligge stille. —

D. 12te Smaa Westen Wind. Og som man i Dag kunde see Aabning jgiennem Jsen, begav jeg mig jgien paa Touren. Noget op paa Dagen gik Vinden Nordl: med Frisk Kuling; hvilket sadte Jsen udj temelig Bevægelse, og os i en icke mindre Fahre,²¹ dog! Herren hialp os til en Øe *Kasse*²² kaldet, omtrent 5 Miile fra *Pamiatluk*; hvor fandtes udj Tælt staaende 4re Grønlandske Familier. —

D. 13de Søndag. Tidlig om Morgen stille, Jsen og noget adskilt, hvorfors jeg jgien begav mig paa Reisen. Efter 2 a 3 timers Forløb Reiste sig en Storm af Nord West, hvilken Tvang mig at søge Haun Westen paa samme Øe jeg nylig var frafahren; ved et Stæd *Kakkortok*²³ kaldet, 1 Miil fra mit Natte Leje; her forefandt jeg og Een Familie, men disse boer her og om Vinteren.

Imidlertiid blev jeg Andviist en liden Færsk Søe, som Grønlænderne sagde at være sødt Vand. Men da den ligger lægt²⁴ og nær Søe Kanten, kand den Salte Søe udj Springs Tiider skylle eller løbe ind i samme, følgelig bliver den brak; dog saa jeg, at der var Fisk udj den; thi Føye Tiid paa giørendes, blev ved en Grønlænder Optrukken nogle Rett oprigtige gode Torsk,²⁵ ellers er ved dette Stæd icke noget Andtegnelse værdigt, uden eneste, men dette findes næsten overalt, Eendeel Vie,²⁶ Lyng og Angelica. —

D. 14de Syden Vind med Tyk Taage. Hvilke og holdt mig i Dag at blive hvor jeg var; Men for at have noget at bestille, lod jeg Een Koene Baad /: dog icke uden stôr Besværlighed /: over Land henbære til den i Gaar ommeldte Søe, for og at have den Fornøjelse tillige med min Assistent at Opdrage en Fiisk; Men, hvad fik Vi;

slet ingen; Grønlændernes Reedskab overgik mine Liner som baade vare for Korte og Tycke?

Jeg tillader derfor at sige: Een Fiiske Line som her med nogen Nøtte skal bruges, bør være lidet over Stik Lines Tyckelse af god Hamp 200 Faune Lang,²⁷ Endskiøndt dette Vand icke var over 100 Faune dybt; Efter dette gjorde Forsøg vendte vi jgien til vort Tælt.

Sildig ud paa Aftenen kom 2de post *Cajakker* fra *Julianeshaab* til *Friderichshaab* destineret. — Disse beretter ellers, at der den 12te Julij skal være seet Et Skiib Rett West ud fra Colonien.

D. 15de Begyndte Sydl: Vind at stille gandske af. Gav mig derfor paa Reisen; Men Næppe vare vi komne fra Landet førend det Begyndte at Kule op af S: W:; Hvilken tvang mig at lægge op ved en Øe *Namia*²⁸ kaldet Ungefær $\frac{1}{2}$ Miil West ud for *Kakkortok*, her fandtes en god Baads Haun; men inttet Videre. Fra Fiæld Toppene af saavidt kunde sees laae her Jssen som en Fast Fældt.

D. 16de Een halv Storm af Syden Vind og Regn. Hvilket er just den Vind som sætter Jssen ind i Strædet og paa Landet; i Særdeleshed paa *Stattenhuck*²⁹ til Høyden af *Godthaab*.

Ellers har jeg paa deñe lille Øe der i Omkreeds kand være $\frac{3}{4}$ Miil seet mig om; hvorom inttet andet kand siges; end at her vel kand holdes og føedes en 12 à 16 Faar,³⁰ men inttet Videre. —

D. 17de Sydl: Vind med Regn. Maatte derfor og i Dag ligge stille.

D. 18de Stærk Kuling af S: O: med haarde Fald Vinde. Henved Aftningen ankom nogle Grønlændere Syd fra *Nunarsuak*³¹ med Beretning at di for nogle Dage siden havde seet et Skiib, men Jssen laae saa tædt at Een *Cajak* havde Møye nok at komē jgjenem den. —

D. 19de Om Morgenē sagte blæsende Westen Vind; Begav mig derfor atter paa Reisen.

Efter at have Roet imod Vinden omtrent 1 Miil, og komē *Nunarsuaks* Hucken³² paa $\frac{1}{2}$ Miil Nær, hvis Fiæld Pynt i Betragtning af de derpaa værende mange Spiidse, er og vil venttelig blive, de til *Julianeshaab* bestemte Skippere et kiendeligt Stæd, hvorfra de videre vil søge ind til Nævnte Colonie.³³

Grønlænder Beretning siger, at paa deñe Huck skal være Skiibs Haun; den jeg og nu havde Foresadt mig at undersøge. Men opreisende haardt Westen Veir gjorde dette mit Forsædt til intet; Da jeg derimod maatte rettere³⁴ og tage Touren inden om jgienem et

langt Sund *Torsoktok*³⁵ kaldet; hvor jeg under Veis besaae Adskillige Stæder, men fandt intet Andtegnelses Værligt! Før end jeg var kommen dette omtrent 6 Miil lange Løb ud; da jeg lagde op ved en Øe *Nûa*³⁶ nævnt; hvor strax ved er et Stæd, det jeg tilforn her i Landet har hørt meget Tæle om; Nemlig: *Sarffak* /: Een Strøm:/ hvor Svartsiderne om Høsten Jndstiimer udj støre Flocker; ved Hændelse kand vel fra Land skydes i en og anden? Men almindelig Fanges de udj *Cajak*, da de Roer imod Strømen op af et Snævert Løb, og saa med deris Harpun Kaster i Sælhunden, som derpaa med Strømen Jilende vender om og tilbage; Paa saadan Maade kand i en Hast Samenskrabes 40 à 50 ja vel og Fleere Fade Spæk.³⁷

Dog maae Observeres at deñe Fangst Dependere meget af Jssens Forhold; Ligger den ved Landet og for Hullet, som i Høst, da er det Snaus og af ingen Betydenhed.

Videre at erindre min i Dag fra *Namia* og hertil tilbage læggende Distance, da bliver samē omtrent 8te Miile. —

D. 20de Søndag: Westen Vind, og Tyk Taaget Luft. Min Assistent og jeg, gik til Fiælds, saae, at Issen icke alleeneste laae tædt ind til Landet, men og til Havs Rundt om saavidt kunde Øjnes.

Videre saae vi os paa Landet om, men fandt intet som her kand Fortiene Stæd, uden dette, men samē findes og Næsten overalt i Klipperne. Heel igienemløbende smalle Aarer og Kirtler, af adskillige Couleurer Steen, Sorte blaae, og Grønagtige; men, kand icke udhugges uden i meget smaae Støcker; vel er Steenen fin, dog troer jeg icke den kan tiene til noget. Alligevel sendes deraf Prøve.

Meere beretter Grønlænderne hvoraf her staaer 2de Familier, at Sælhunde Fangsten falder her for meeste tiiden god, og desaarsag findes og i Nærværelsen Eendeel Meñisker hvilke og boe der om Vinteren. —

D. 21de Behageligt Soelskins Veir med smaae Westen Vind; Resolverede derpaa, med en Koene Baad og bekiendt Grønlænder udj *Cajak* at Fahre hen og besee den paa *Nunarsuak* før ommeldte Skibs Haun;³⁹ saasom jeg og fra deñe Øe icke haver over et par Miile dertil; Men jeg var icke kommen ret langt før end Jssen igien mødte mig og blev til hinder. Maatte desaarsage vende om, da vi med stor Besvær og megen Farlighed endelig heel seent om Aftenen naaede vort Tælt. —

D. 22de Frisk Kuling af Syden Vind, med Tyk Luft og Regn; Laae derfor stille. Henved Aftenstund kom 2de Grønlændere fra

Nunarsuak, hvilke beretter at de med Nød og Næppe har kundet boere sig jgieñem Jssen; uagtet de hist og her har baaret Cajakerne over Land. —

D. 23de Stærk Syden Vind med Regn; hvilke, tillige med Jssen sagde mig og i Dag at blive hvor jeg var. —

D. 24de Om For-middagen Østen Vind, men om Efter-middagen Nord Østl: med Needfaldende Tyk Taage og Regn. Ved Middags Tiid ankom 2de Cajak Poster med Breve til *Friderichshaab* destineret; men, da Issen ligger nu saa mangfoldig tædt, opgav de Reisen, og vendte tilbage hjem jgien.

D. 25de Stille og Smukt Veir; fra Fiæld Toppene af saa det og ud ligesom der var smaae Aabninger jgieñem Jssen langs Landet; Tænkte derfor i Dag at faae bedre Leilighed end forrige, til at bese den ved *Nunarsuak* anpriisede gode Skibs Haun!

Min medhavende Koene Baad lod jeg straxens føere til Vands, begav mig dermed paa Vejen tillige med min Assistent, samt Qvarter-Mester og Een udj Cajak bekiendt Grønlænder; men langt fra jeg end deñe Gang naaede mit Øjemed; Een Opreisende haard Westen Vind, begyndte at skrue, og mahle Jssen saaledes paa hinanden, at vi havde Møye nok for at kome ud af den, og jgien naae vort Tælt, hvilket icke skeede førend om Natten. —

D. 26de Vinden Syd: med Tyk Luft og Needfaldende Taage. Endskiøndt sañe Vind er stik imod; Forlod jeg dog Øen *Nûa*, efter at have begivet for denne Gang videre Skiibs Hauns Undersøgelse paa *Nunarsuak*.

Men, nu var den fra *Friderichshaab* medhavende Lods icke Længere Bekiendt, andtog der for en anden.

Jmidlertid passerede vi en Liden Jsse Fiord *Sermitsialik*⁴⁰ kaldet, hvilken jeg og til Bunden havde Lyst at bese; men Jssen som derudj var saa tædt sañen Packet gjorde min Tanke til inttet. Den Grønlænder jeg havde med mig, Fortalte ellers om deñe Fiord, at derudj er en Overmaade god Sæll-Hunde Fangst, samt Helleflyndre, og Torske Bancher⁴¹ hvorpaa de undertiiden Optræcher noget anseeligt; hvad Sandhed er ved jeg icke.

Om Natten kom vi til et Smalt Sund *Kunek*⁴² nævnt, hvor jeg ved en Liden Øe under Naun af *Ikloluarsuk*⁴³ Oplagde til Hviile, efter at have aflagt en distance af 4 Miile; hvor Forefandtes og 2de Grønlandske Familier hvilke om Vinteren boe strax Sydenfore. —

D. 27de Søndag: Stiv Kuling af Syden Vind med Taage; Ved Middags Tiid Stiilede det Lidet af. Og da Grønlænderne berettede, at her i Sundet skulle være baade Rødfisk Torsk og Helleflyndre; Saa tog jeg med Chaluppen ud for at søge efter Anviisning Fiiske Stæderne, men fik inttet. Thi som før sagt, Vores Fiiske Redskaber ere utienlige.

Ved Hiemkomst til mit Tælt, Forefandtes 2de Cajak Poster fra *Julianeshaab* med Breve til *Friderichshaab*.

D. 28de Frisk Kuling af Syden. Henved Middag stillede Vinden af, begav mig derfor igjen paa Reisen, da jeg atter kom til en stor Jsse Fiord *Ikkersuak*⁴⁴ kaldet, som oppe ved Bunden forandrer sit Naun til *Sermilik*. Medhavde Grønlænder Fortalte meget om samē ihenseende til den deri om Sømeren Faldende gode Sælhunde Fangst, hvorfors der og opholder sig en Mængde Mēnisker; Dēne Fiord skal og give skiōne Helleflyndre, Torsk og smaae Lax Øreter; Ligesom der og inderst i dens Bund skal være nogle Gamle Europæiske Rudera,⁴⁵ hvorfors jeg gjorde mig all umage at kōme ind udj den, for nōye at tage alt i Øyesyn; Men Jssen var mig til Hinder; Fortsatte altsaa Touren til *Tunnuliarbiks* Fjorden,⁴⁶ hvor jeg ved en paa den Nordre Siide af Samē Liggende stoer Øe *Tuktok*⁴⁷ fik Haun omtrent 2¹/₂ Miil fra *Ikloloarsuk*. —

D. 29de Stiv Kuling af Østen. Besaae i Dag dēne Øe hvorum icke er meget at sige; Vel Tilstaaes at den kand føde 30 Faar men icke Fleere thi Øen er altfor Steenet.

Nogle Hundrede Skridt fra Søen af, Ligger en ej saa Liden Færsk Sø hvori jeg lod giøre Forsøg at Fiiske, da jeg derudj saae en Mængde Hunde Stager,⁴⁸ men Fik inttet.

Jckedestomindre er her et Fornøyetigt Stæd; Thi Rundt om dette Vand sees adskillige Urter, saasom: *Cajavsetter*⁴⁹ eller Vild Rosmarin, Hviide, Guule Blomster, samt blaae Klocker, Blade og Kløv Græs med Mængde af Fugle Erter, den høye imellem Eenebær og Vie Lyng i Frøe staaende *Angelica* giver tillige en behagelig Lugt; men dette er dog alt inttet og af liden Nøtte.

Ved min Hiemkomst til Tættet Forefandt jeg mine Folk der imidlertiid havde været ude paa Fiorden for at Forsøge Fiiskerlet, da havde og Nætt op faaet en Liden Torsk, Enskiønt Grønlænderne sige, at her af samē skal falde Endeel, saa og Helleflyndre; Ulker vil jeg icke nævne thi de gives saa at sige overalt.

Sent om Aftenen ankom hertil en Familie udj Koene Baad, hvilken agtede sig ind i Bunden af Fiorden, for der at Forsøge sig med Reens-Dyr Jagen.⁵⁰ —

D. 30te Blæste og stærk Østen Vind; maatte derfor ligge over. —

D. 31te Var og stiv Østen Vind, hvorfor jeg og i Dag maatte ligge stille. Men for dog at have noget at bestille, og den Lyst jeg tillige havde, end engang at Forsøge om der udj den af dato 29de Julij omtalte Færske Søe skulle icke være Fisk; Fik jeg en Grøn-lænder at bære sin Cajak derop, men der var og inttet.

Endeel Meñisker fra *Ikkersuaks* Fiorden kom til mig paa Besøg, hvilke medbragte nogle Torsk og Faae Støcker Lax-Øreter, som vare tagne deels yderst, andre inderst i *Sermelik*; Endskiønt det er en og den samme Fiord; imod Aften hiemkom og mine Folk af Jagt, medbragte Et par Harer og nogle Ripper.⁵¹ —

Augustus!

D. 1ste Ligeledes haard Østen Vind, og om Eftermiddagen stærk Regn; bød mig og i Dag at blive hvor jeg var.

D. 2^{den} Blæste Frisk Østen; indtil om Middagen da Vinden dreiede sig til Nords.

Men nu vare begge mine Lodse Faren paa Fangst; maatte des-aarsage see om en anden til at følge for det første, indtil de andre kunde komme efter.

Vi seilede altsaa O:S:O: 3^{1/2} Miil da det stillede gandske af, Aarene maatte derpaa bruges; Men det varede icke længe førend jeg lagde op ved et Stæd kaldet *Nuaitsiak*⁵² ungefær 4 Miile fra *Tuktuktok*; her stoed 3de Familier udj Telte.

Ellers er paa deñe i Dag aflagde Vej, icke seet eller fundet noget Andtegnelses Værdigt.

J Aftes seent afsendte jeg 2de Cajakker til Kiøbmand Hr *Olsen*⁵³ for med dem at faae Lidet Brød tilbage; da det hvormed jeg fra Skiibet af havde Forsynet mig var Næsten paa Grunde.

Noget herefter kom 2de Grønlændere paa Besøg, med Beretning at de havde været i følge med Kiøbmandens Koene Baad paa *Julianes-Haab*, for at udgrave, og hiembringe Eendeel Cristel Steene⁵⁴ af Rød Farve hvilke her i Fiorden skal findes. —

D. 3^{die} Vinden Ost S: Ost med Regn og haarde Bøyer.⁵⁵ Jmid-lertiid saa man sig om, men fandt inttet andet end for Græs blotte

og bare Klipper; Hvor der var en Slette blev og Jord Artten efterseet, som bestoed i en Grov Sand, med en tynd Jord Skorpe overlagt.

Ellers siger de her omkring staaende Grønlændere, at paa Fiorden faaes baade Rødfisk Helleflyndre og Torsk, af hvilke sidste Slags vi og fik nogle.

Henimod Aften kom tilbage fra *Julianeshaab* de i Gaar afsendte Cajakker i følge med Kiøbmand Hr *Olsens* Søn,⁵⁶ hvilke medbragte noget haardt Brød.

Videre har jeg i Dag haft endeel Grønlænder Besøg. —

D. 4de Sydl: Vind med Regn, og da deñe Vind kunde bruges ind ad Fiorden vilde jeg nu fare afsted; Men Grønlænderne raadede derifra, saasom deñe Vind er meget omsvævende med haarde Kast. Hvorfore jeg besluttede at Fahre til Colon: *Julianeshaab*⁵⁷; for der at efterlade min Chaluppe, og saa med Koene Baad som et i deñe Fiord beqvemere Fartøj, da dertil almindelig overalt kand findes Haun, videre at recognoscere *Tunnulliarbik*.

Men knap var vi komne ud førend det begyndte at kule op af en saa stærk Syd Westl: Vind at Chaluppen næppe kunde bærge sig; dog fik vi paa deñe Fiords Sydre Side Haun ved en Øe *Tunnullia*⁵⁸ kaldet omtrent 1 Miil fra *Nuaitsiak* hvilken vi besaae tillige med en noget Syden for liggende større Øe, der ved et lidet smalt Sund skilles fra hinanden. Paa bægge fandtes Adskillige med Græs begroede Slætter, samt *Angelica*, Vie og Eenebær Lyng. Paa den mindste sagde Jord Arten icke meget; Men desbædre paa den større, Neml: Sortagtig Muld, sine Stæder 4re, andre 8 til 12 tomer dyb, hvorunder en Leeragtig Sand. Jmidlertid troes icke bægge Stæder under et lagt, at kand føedes over 30 Faar og 2de Kiør.⁵⁹

Vand faaes gierne allevegne om Sømeren; men dette vil ej heller her have Mangel paa om Vinteren.

D. 5te Lidet eller ingen Luft fra Westre Kanten, med behageligt Soelskin. Begav altsaa paa Reisen, da jeg endelig Kl: 5 Eftermiddag naaede Colonien *Julianeshaab*, men icke uden stor Arbeide og megen Besvær, thi Jssen her omkring er meer end slem; ellers har jeg i Dag Fahret gode 2 Miil.

Kiøbmand Hr *Olsen* beretter icke at have udj lang Tiid haft nogen Underretning om Vores hertil bestemte Skiibe; Gud ved hvor det er?⁶⁰ —

D. 6te Stille og Smukt Soelskins Veir. Ellers Fortalte Kiøbmand Hr *Olsen* mig i Dag en heel Deel dette Stæd betræffende, hvoraf

jeg kuns vil erindre dette: at han ved sin Andkomst hertil, har seet adskillige Levninger af Gamle Europæiske Huuse,⁶¹ der nu icke falder meere i Øjne, som Grønlænderne til deels paa saame Stæder har opført nye Boliger, tillige betient sig af de Steene, der ved gamle Rudera har været at finde.⁶²

Ellers er her og der smaae med Græs begroede Sletter, samt Mængde af Eenebær og Vie Lyng, Jord Arten er sine Stæder Fiin Sort Muld, men saa lidet at det bliver næsten til inttet; Jmidlertiid vil jeg tvivle at her for det Første kand Føedes og Foeres fleere end 30 Faar og 2de Kiør.⁶³

Videre hvad om dette Stæd er at sige, da, naar fratages den her needløbende Elv, hvori faaes skiøne Lax Øreter til Huus Behov; da er Colonien sadt paa en slett Plads; Skibs Haunen duuer inttet, thi den ligger almindelig fyldt med Jis, og det svære Støcker, hvorved en Skipper staaer fare for at forliise sine Anckere; Pladsen er icke alleeneste liden, men dertil saa sumpig, at jeg ej seer Leilighed, hvor en Nye Bygning skulle staae, som visselig behøves, thi det nu værende Vaanings Huus er altfor lidet; Overalt maae jeg underdanigst Fordriste mig at sige: Dersom Syden skal blive Handelen til Nøtte vil først en Forandring være nødvendig.⁶⁴ —

D. 7de Sagte blæsende Syd Westl: Vind, med angeneemt Soel-skins Veir.

I Dag klarerede jeg den Koene Baad med Grønlændere som fra *Friderichshaab* havde fuldt mig hidtil. Videre har jeg og i Dag seet mig temelig om, men icke forefunden noget Notable; Uden at Hav Jssen har her tilstoppet Fiorden, hvilken og til Søes ligger saa tædt, at man derover icke kand øjne. —

D. 8de Smaa Nord Westl: Vind og Klart Veir.

Begav mig derfor paa Reisen med 2de Koene-Baader hen til Fiorden *Tuñulliarbik*; Avancerede og 4re Miile ind i saame, paa hvilken distance icke saaes Ringeste brugbar under Land, uden høye reisende Fiælde; Men strax efter dette passerende, fik Landet en anden og bedre Udseende. Hvorfore jeg af Fiordens Nordre Side lagde til ved et Stæd *Epiutak*⁶⁵ kaldet, hvor jeg vilde blive Natten over, for videre i Morgen her at see os om; ellers er den min Dags Reise fra Colonien af omtrent 5 1/2 Miil. —

D. 9de Sagte blæsende Westen Vind, og smukt Veir. Hvorpaa min Assistent og jeg gik saa tiilig ud, som Dagen tillod det, hvor vi og straxens Etpaar Hundrede Skridt fra Søen af saae 3de gamle

Rudera; hvilke dog næsten vare sāmenfaldne i en Steenhob; Dog maalede vi det største, hvis Længde var omtrent 16: og 9 all: bred; de 2de andre synes at have været noget mindre; Men ligesom det Første opført af Ordinair Graaesteen og Tørve.

Omkring disse Rudera, ligger en stor slett Mark nu for Meste-deelen med Vie Lyng begroet, dog staaer hist og her deiligt Græs, ligesom man til Fiælds finder adskillige med Græs bevoxne Dahler og Sletter, hvorved visselig kand Føedes Vinter og Somer 2 Hæste, 6 Kiør og 40 Faaer. Jord Arten er Fiin Sort Muld 4—8 à 12 tōmer dyb, under hvilken ligger en Lys Leer-agtig Sand. Tørve Skiær findes og her udi Overflødighed; Ligesom det og icke vil Mangle paa Udholdende Vand; Thi en stor nær ved liggende Søe, kand vist icke om Vintteren Bund Fryse. Nok herom: da jeg vil erindre Lidet om det her værende Christal Fiæld, som ligger i Ost Nord Ost omtrent $\frac{1}{3}$ Miil fra Søen eller mit Tælt af. En dyb Dahl med en gienemløbende Svær Elv skiller Fiældet fra *Epiutaks* Landet af, dog kan man magelig gaae over den, paa hvis Nordre Side Bærget ligger, som har stor Strækning i Omkreds og Høyde.

Jeg lod grave i et Huul hvor Grønlænderne tilforne havde udarbejdet en Deel Steene til Hr *Olsen*; Ligesom jeg og paa adskillige andre Stæder fik nogle udbræckede, men ingen stoere som vare klare og hviide; Jmidlertid Mærkede jeg at joe høyere Steenene blev taget joe klarere og hviidere faldt den.

Steenen hvoraf Christalen genereres er hviid graae, Fiin og Fettet; Ligesom den Masse hvoraf Christalen udtages er Rødagtig Klæbrig og ollie lugtende som Kitt; men naar sāme bliver tør, er den gandske Skiør. Prøver sendes til høyere Bedøm̄else om deñe Steen Arts Godhed og Nøtte, da her er nok af dem. —

D. 10de Søndag: Stille og godt Soelskins Veir. Tiilig om Morgen udsaae vi her lige for imellem et Par Øer⁶⁶ en beqvem og god Skibs Haun, hvis Jndløb har 12 à 13; og nærmere Landet 6 faune Vand med Leeragtig Sand Bund. *

Hvorefter jeg Foer Længere ind i Fiorden, men holdt stædse ved den nordre Side, hvis Fiælde er skikkelig høye, og bestaaer for Meste af en Rødagtig Sand Steen.⁶⁷ Her og der lagde vi til og betragtede Steenen som er Sprøe og grov Sandet.

Men efter at have aflagt $1\frac{1}{2}$ Miil, var vi paa Siden af et meere Lyse Rødt Fiæld *Silleset*⁶⁸ kaldet med Jndsprengte hviide og guul-agtige Pletter, hvilke og lader sig Kløve Tykke og Tynde, Ligesom

man vil have dem i Støcker, eller Størrelse 2 à 3 al: i Kvadrat; Videre derom at Raisonere Overlader jeg til Andre, og dem der seer hiemsendte Prøve.

Som nu her icke var meere at tage udj Øjesyn,. Fortsatte jeg atter touren ind ad Fiorden, men gandske Kort omtrent $\frac{1}{8}$ Miil, da jeg lagde op ved et Stæd Nævnt *Kaglomiut*⁶⁹ hvor Grønlænderne som Fuldte mig sagde at være et Rødt Jordet Fiæld. Selv var jeg Upasselig, lod derfor min Assistent med bekiendte Grønlændere gaae op og besee Stædet som herfra skal ligge ungefæhr $\frac{1}{2}$ Miil i N: W: af hvilken jeg og modtog hiemsendte Prøve som er en Lyse Brun-rød Farve, joe dybere der graves des Finere bliver den; At besteme om man nu deraf, ifald den er brugelig,⁷⁰ kand faae nok efter Ønske, Falder efter den Underretning jeg haver icke Vanskelig, Foruten Sr *Arctanders* hvis Fortællelse derom Nærmere af hans Journal pag^{na} 35: kand erfahres. —

D. 11te Sagte Luftende Norden Vind, og behageligt Veir; Da min Assistent og jeg gik ud forat see os om? hvor Vi og omtrent 100 Skridt fra mit Tælt af, fandt 3de udj en Steen Hob saamen faldne Huuse, kand derfor icke til Visse opgive deris Størrelse med Indretning; Dog det Eene af disse Alderdomens Muure stoede endnu sine Stæder næsten $\frac{1}{2}$ all: over Jorden, hvori syntes icke at have været meere end 2de Afdeelingen og Længden saa ungefæhr 16: og Breede 9 all: af Tørve og det før omtalte Røde Fiælds Steene.

Rundtom disse Rudera er temelig store Sletter,⁷¹ hvor og Langs med paa bægge Sider løber skickelig Svære Elve; ellers er disse smaae Marker mest overgroet med Vie Kratt, og imellem saa deiligt Græs, hvoraf for det Første, indtil Rødning er skeet, kand Foeres 1 Hæst 3 Kiør og 40 Faaer. Meere er her Jord Arten sort Muld $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ all: dyb, hvorunder ligger Leeragtig Sand. —

Efter den Undersøgelse Foer jeg atter $\frac{1}{8}$ Miil længer ind til et Stæd *Irvsumiut*⁷² kaldet; hvor Vi og besaae 4re gamle rudera; hvis Muure vare alle av Tørve og den Røde Steen opsadte; Naar et fratages, som var af gemeen Graaesten een paa anden uden mellemlagt Tørve eller Muld, dens Længde var 9: og 7: all. breed.

Ellers var den største Bygning hvis Muure endnu stoede $\frac{1}{2}$ all: Høy over Jorden, med Længde 18: og Breede 10 all: udj 2de Liige stoere afdeelingen, hvor strax ovenfore er et Færskt Vand, med en derfra til Søen løbende Elv hvorudj faaes smaae Opfødnings Lax Øreter; Hist og her sees og smucke Dahler og Sletter,⁷³ hvor staaer

herligt Græs; Men, det meste er dog overgroet med *Angelica*, Eenebær og Vie Kratt, dog vil jeg troe her kand Føedes /: Jeg meener om Vinteren ligesom forhen og herefter maae forstaaes: / 2de Kiør, 1 Hæst, og 30 Faaer; Thi mange fleere kand om Sommeren søge sin Næring; Tørve Jord mangler heller icke.

Videre haves da ej herom at erindre, uden Eeneste, at imellem Nyelig beskreven *Kaglumiut* og dette er en kort og med Hæste brugelig Vei.

Atter 1 Miil herfra, i en liden Bugt *Nûarsuk*⁷⁴ nævnt, fandtes 2de sãmenfaldne Huuser, saavidt jeg kunde opmaale vare de lige stoere i Længde 17: og Breede 9 all: indeelt i 2de Lige Rum, sine Stæder stoede Muurene 1 all: over Jorden, Opført af gemeene Graaesteen og Tørve, Jmellem disse 2de Rudera løber en Elv; hvor og havde staaet 3de smaae Huuse, men nu i en Dynge sãmenfaldne; Rundtom disse Steen Hobe er en temelig stoer Slette hvis Jord Art saavel som de forrige bestaaer af Sort Muld, dyb 4: 8: à 10 tõmer, hvorunder er Leeragtig Sand. — Her og der paa Fiæld Skraaningen og i Dahlene sees vel Græs, Men, det er gandske ubetydeligt; Eene- og Vie Kratt har taget overhaand. Af vilde Vicker eller Erter, Vild Sellerie, Rosmarin og *Angelica* staaer her i Overflødighed; Jmidlertid vil jeg troe: at ved dette Stæd kand holdes 3de Kiør, 1 Hæst, og 40 Faaer; Meere er icke herom at erindre. —

Toeg derfor Vejen længere ind ad Fiorden; hvis Strækning nu forandrede sig til Syd West og Nord Ost!⁷⁵ Da den før fra det yderste og hidtil havde været Nord West og S. Ost.

Efter at have aflagt 1 1/2 Miil søgte jeg Havn ved *Sagmesuk*⁷⁶ 14 Miil fra Fiordens Bund; hvor Vi og Forefandt 3de gamle Huuse i Steen Hobe sãmenfaldne, kand derfor icke sige mindste om deris Indretning eller Størelse! Dog kunde tydelig sees, at de have været opført af Ordinaire Graaesteen og Tørve.

Strax paa den Syd Westre Side af disse rudera, løber en stoer Lax Elv, hvorved sees smucke Sletter, men som tilforn sagt Vie Krattet har faaet Overhaand; dog kand her saavidt jeg skiønner Vinter over holdes 3de Kiør, 1 Hæst og 40 Faar.⁷⁷ — Jord Arten er icke af beste Slags, een hviidagtig Sand, med tynd overliggende Jord Skorpe. —

D. 12te Stille og smukt Veir. Min Assistent og jeg Spasserede derpaa langs op af Dahlen ved den under Gaars dato senest nævnte stoere Elv, hvilken er omtrent 1 Miil lang, og har tillige Vandfald i

Sermilik, hvis Fiord yderst heeder *Ikkersuak* /:see pag: 10:/,⁷⁸ Strækningen fra mit Tælt af er Ost Syd Ost og West Nord West. —

Efter at have gaaet ungefær $\frac{1}{4}$ Miil saa vi paa den Sydre Side af Elven 3de af Graae Steen og Tørve saamenfaldne Bygninger, hvilke og med Græs var saaledes begroede at vi icke kand sige entten der har været Toe eller Tree Afdeelingen i dem; dog tog vi saa godt som mueligt Maal af det vi ansaae for størst, hvis Længde var 34: og Breede 12 all:.

Atter et lidet Støcke herfra stoed Muure af en Bygning, hvis Længde var 22: og Breede 10 all: afdeelt udj 2de Liige Rum.

Nær ved dette saaes end 3de Mindre Huus Levninger, hvoraf de 2des Muure vare Steen med mellemlagt Tørve, men det 3^{die} med blotte Graaesteent.

Herfra $\frac{1}{8}$ Miil paa den Nordre Side af Elven, var igjen en af Tørve og Steen saamenfalden Bygning, hvis Muure havde været ud, Tyckelse $\frac{3}{4}$: Længde 20: og Breede 9 all:.

Nær herved var og 3de Huus rudera, at see til mindre end det før nævnte.

Videre $\frac{1}{8}$ Miil længer ind paa saame Side fandtes 3de Ligeleedes i en Steen Hob saamen faldne Huuse; hvoraf det største /:men ikke tilforladeligt:/ var langt 14: og breedt 8 all: af Tørve og Graaesteent Opført. —

Fra disse, omtrent $\frac{1}{4}$ Miil, faldt os igjen 3de rudera i syne, hvoraf det største var langt 15: og breedt 8 all:, det Andet langt 9: og 6 all: breedt, det Tredie 10: langt og breedt 6 all:, kunde saa icke see at her til disse Muure har været brugt Tørve Mindre Leer til at binde Stenene med. —

Endelig naaede vi Enden, og *Sermiliks* Fiorden, hvor deñe Elv som vi nu har gaaet langs med ligeleedes har sit bruusende Needløb; hvorpaa vi tillige med medhavde Grønlænder vendte om og tilbage.

Ellers kaldes deñe Dahl paa Grønlandsk *Ittuikitlek*,⁷⁹ har adskillige smaae Slætter hvor her og der staaer deiligt Blade og Straae Græs, men Vie Krattet dræber alt, ligesom og de paa bægge Sider langs med staaende høye Fiælde, har ved Steene som af saame er needrullet bedækket Endeel nær ved underliggende jævne Marker; hvilke alt med Tiid og Arbeide kand blive Røddet; og før er det icke nøttig for nogen nye Beboere, men blev det lagt til *Sagmesuk*, under dato 11te Aug: pag: 19: beskreven, da kand holdes 40 Faar

6 Kiør og 2de Hæste; hvilke sidste vil næsten være nødvendig, for den lange Vei de da vil faae at Transportere Høet. —

Ved Needkomst til mit Tælt fandt jeg de 2de af mine Folk, som jeg i Morges befallede med Garn at Forsøge hvad deñe Elv vilde give af sig, som og udj føye Tiid havde faaet 60^{ve} fuldkomne stoere Lax Øreter, dem jeg derpaa straxens needsaltede, og som en Prøve vilde Den Høye Direction hiemsende. —

D. 13de Tilig om Morgen en Ryckede jeg op, og begav mig til Fiordens Jnderste; hvilken kaldes *Tunnuliarbik Kingua*,⁸⁰ hvor og forefandtes 4 Grønlandske Familier, som alleene stoed her for en kort Tiid at profitere af Laxe-Fangsten og Reens Dyr Jagen.

Ved at see os om, faldt Øje paa 4re gamle Huus rudera;⁸¹ hvoraf det første og største, omtrent 300 Skridt fra Søen af, stoed endnu sine Stæder halv anden allen over Iordens Flade, med Muurs Tyckelse af 1 all; dog ej sikkert maalt Længde 18: og Breede 9 all: udj 2de lige stoere Afdeeling. Her nær ved stoed det Andet, hvis Breede var 7: og Længde 9 all: af flade Graaesteent, uden Tørve mellemlagt. Tædt ved dette, saaes det Tredie 7 all: i Qvadrat og endelig det Fierde langt 10: og 7 all: breedt, hvis Muure ligesom det Første og Tredie var af Graaesteent og Tørv. Heromkring findes stoere med Steen og Gruus, samt Vie Lyng beklædte Slætter; hist og her staaer vel Græs, men intet af Betydenhed, saasom Iord Arten icke duuer ret meget, da den er en graaeagtig Sand; hvorover er en tynd Skorpe af sort Muld; Men ved Rødning og Gødning vil jeg troe de kand blive gode. —

Noget her Østen fore blev ligeleedes Observeret Levninger af 5 Huuse;⁸² Men, de vare saa ruinerede deels af Grønlænderne, deels af Tiidens Ælde, at derom icke kand sig(es) Ringeste. Uden eneste at disse paa deñe Side værende Slætter har baade een Reenere og Bedre Jord. Blev nu dette lagt under *Tunnuliarbik Kingua*, som forhen pag: jo er omtalt; kand her Fuldkomnen Føedes 6 Kiør, 2 Hæste og 40 Faaer.

Videre skilles disse benævnte Stæder fra hinanden, ved en derimellem stør og svær til Søen Needløbende Elv; hvori jeg og med Garn vilde prøve Lycken; Men til saame er den for striid og Fos faldende; Dog fik vi een halv snes Øreter, hvoraf nogle havde 1 all: Længde men de vare og magre. Ved Siderne af deñe Aae sør Østre Kant, er en liden Birke Kratt Skouv, hvorimellem findes Træer,⁸³ men Krueme og Skiæve, af Tyckelse $\frac{3}{4}$: og Høyde 5 all:

Men om det Tiener til hvad man kalder Garn Træe, overlader jeg til andre og meere Jndsigtsfuldes Betænkende.

Jmod Aften kom en Grønlænder need af Reens Dyre Jagt og medbragte noget hviid Sølv glimrende Gruus, hvilke udj et Fiæld var taget hvortil han sagde var nogle Dages Mars, lod det derfor for deñe Gang uden videre Undersøgelse henstaae. —

D. 14de Blæste heel stivt af Syden, hvilken er her i Fiorden heel Farlig og med Kast eller haarde Fald slem Vind, laae derfor over. —

D. 15de Smaae Norden Vind og Behageligt Soelskins Veir. Hvorpaa jeg tog herfra i Tanke at følge deñe Fiords Sydre Siide udefter.

Omtrent $\frac{1}{4}$ Miil fra *Tunnuliarbik Kingua* faldt os i Øyne en liden Jævn Plads *Jtlorsuit*⁸⁴ kaldet, hvor vi lagde til for at besee den; Een smuk liden Græs Mark, med Mængde blomstrende Røllicker var det Første. Dernæst en udj en Steen-Hob sañen falden Muur, hvis Størrelse icke kand siges, men dette saae Vi at Tørve har icke været brugt.

Nogle Hundrede Skridt Syden for dette stoed atter Et, hvis Graaesteen og Tørve Muure reisede sine Stæder 1 all: over Jorden, med Længde 15: og Breede 8te all: i 2de Liige Rum.

Strax her Needen fore var en meget mindre, af hvis endnu paa sine Stæder tilbagestaaende Muur kunde ej sees at have været Tørve eller Leer mellemlagt; men blott afpassede Nætte Graaesteen en paa anden.

Hvorvidt nu siiden Soel, Vand, og Veir har kundet fortære hvad Leer til saadane Bygninger har været brugt, da der af sañe end icke udj Grunden kand spores Ringeste, overlader jeg til en Andens meer udvidede Begreeb.

Jgien ved siden af dette, var en af Tørve og Steen Forfalden Huus Levning, hvoraf Muuren stoed soñe Stæder 2de all: over Jorden, Tyk $\frac{3}{4}$: Lang 5: og Breede $4\frac{1}{2}$ all: Videre herom at tæle, da er Jorden, men gandske liiden, om disse meldte Rudera, Muld, dyb 6—8- à 11^{toms}, derunder Sandagtig Leer; Forresten Steen, Myhrer og Klipper; Dog kand vist samles Foeder til 1 Koe og 20 Faaer.

Atter $\frac{1}{4}$ Miil herfra betragtede Vi 3de Steen Hobe, der i sin Tiid havde været Huuse, men til Creaturers Holdelse fandt eller saaes ingen Beqvemhed, altsaa bliver derom inttet videre at Erindre;

Uden eneste fra Fiordens Bund og hidtil er $\frac{1}{2}$ Miil grundt Farvand, Leer Bund, af $\frac{1}{2}$ —1—2- og dybest 4 Faune Vand.

Ungefær $\frac{1}{8}$ Miil herfra Lagde Vi til et Stæd *Kiektook*⁸⁵ Kaldet, hvor stoed 3de Rudera, hvoraf det største har omtrent været Langt 14 og 7 all: Breedt udj 2de Afdeelingen. De 2de andre kunde icke opmaales, dog synes samē at have været mindre, og uden Skillerum; Foeder til Fæes Drift er her icke; dog stoed, hvor en Plæt Jord var, Skiøn Angelica, Vild Sellerie, og Røllicke; Tædt herved er en imellem høye Fiælde Needløbende Elv, hvori efter Grønlænder Beretning Hændelse Viis kand stickes Lax Øreter af anseelig Størrelse. — Foer derpaa til *Kaglumiut*;

D. 16de Stiv Kuling fra Westre Kanten, hvilken Vind saavel som Norden falder ind i Fiorden; alligevel begav jeg mig videre paa Reisen, og kom til et, 2de Miile herfra udj West liggende Stæd *Tunnuamiut*⁸⁶ kaldet; ved *Narsak*,⁸⁷ hvor er en meget god Skibs Haun, hvis Strækning er West ind, og Øst op, Jordløbet af $\frac{1}{2}$ Kabel Længdes Breede; dybt med Udfaldende Vand 5 Faune.

Dybt indenfor i Bugten /:som er temelig lang men smal:/ 16 og 18ten Faune udgaaende Grund.

Yderst i den Bugt stoed 3 Rudera, hvoraf de 2de kunde vel sees at have været opførte af Tørve og Steen; Men da de vare nu samēfaldne i en Massa kand Størrelse og Indretning icke siges; Dog lod det, som der i den Eene havde været 2de Afdeelingen. — Derimod det Treedie, end længere fra Søen af staaende, saaes Muurene sine Stæder $\frac{5}{4}$ all: Tyk, og Mands Høyde, samt Lang 9: og breedt 7 all;; Heel Zierlig med Flade Graasteen en paa Anden, uden noget derimellem.

Een her Needløbende Elv gjør dette Stæd endeel behageligt, da Vi og udj samē kunde see Lax Øreter Springe; Men Garn kunde icke bruges, thi Elven er for Stened og Grund; Dog saae jeg Grønlænderne /:da her stoed 3de Familier og vilde ind af Fiorden paa Reens Dyre Jagt:/ stak og med Hænderne greeb adskillige.

Videre er disse her omkring med Græs begroede Plætter af ingen Betydenhed, dog kan de blive *Epiutæks* Beboere til Nøtte, da her Land Veis er kort imellem og til Søes omtrent $\frac{1}{2}$ Miil. —

D. 17de Søndag: Vinden Westen. Uagtet den var imod toeg jeg dog herfra, men formedelst tiltagende Kuling maatte snart efter aflæggende Vej omtrent $\frac{3}{4}$ Miil søge Haun ved *Nuarsuk*; J Aftes kom hertil 2de Grønlændere udj Cajak fra *Julianeshaab*. —

D. 18de Sagte Blæsende Westen Vind, hvilken vel maatte roes imod; Dog haunede Vi imod Aften Stund ved Colonien *Julianeshaab*, hvortil Catechet *Sr Andersen*⁸⁸ med Familie var ankommen. Til Skibet og Skipper *Alling*, er icke hørt mindste; Jsen ligger og uden fore udj stor Overflødighed. —

D. 19de Smukt Soelskins Veir og smaae Westen Vind; ud paa Dagen stille. —

D. 20de Een Halv Storm af Syd Weste Vind, med Tyk og Taaget Luftt. —

D. 21de Stille med Tyk Luftt og Regn. J Dag sendte Kiøbmand *Hr Olsen* Cajakposter til Colonien *Friderichshaab* hvor med jeg og fik et par Breve. Saa reiste og hiem efter den Koene Baad, jeg paa Reisen Nord fra og hidtil havde betient mig af. —

D. 22de og 23de Vinden Wester med Regn. —

D. 24de Søndag: Westl: Vind, og Tyk Regn Luftt.

Jsen som havde tilstoppet de Syden for Colonien nærmest liggende Fiorde, var Aarsag at vi maatte ligge stille, uden at kunde forrette noget. —

D. 25de Vinden Syd Westl: med Tyk needfaldende Taage og imellemstunder Regn. —

D. 26de Westen Vind og Klar Luftt. —

D. 27de Vinden Nordl: Som nu Aarets tiid temelig henløber, og med den saavidt fra Fiæld Toppene kand sees, Rundtom os liggende Js ingen Forandring skeer; har jeg icke liden Grund at befrygte Skibs udeblivelse, hvorved nærmende Vinters Forestaaende Mangel, der iblandt Brændsel, ej er det Ringeste.

Lod desaarsage mine Folk med Chaluppen og en Leiet Koene Baad Fahre ind i *Tunnuliarbiks* Fiorden for derfra at hiembringe noget Birke Træ.⁸⁹ —

Med same Leilighed fuldte Assistent *Arctander* /:selv er jeg syg:/ for at besee det under 13 passato omrørte Sølv glimrende Bierg. —

D. 28de Jntet Andtegnelses Værdigt passeret. Har derfor ej andet at sige, end Vinden var i Dag Syd Westl: —

D. 29de Syd Westl: Luftt. Andet er icke Jndløben som her kand have Stæd. —

D. 30te Ligesom Forhen inttet Notable; uden Vinden der ved Aftens tiid begyndte at kule Frisk af Norden. —

D. 31te Søndag: en Storm af Norden.

Tilig om Morgenen kom min Chaluppe fra Fiorden med Brænde lastet; Koene Baaden blev tilbage, for at opvente Sr *Arctander* der skulle med samme følge Hiem. —

September!

D. 1ste Westl: Vind, næsten stille, imod Aften stærk Regn. —

D. 2^{den} Sagte Luftende Westen Vind. Affærdigede atter min Chaluppe i Følge med en Koene-Baad at hjemhendte meere i tiide af Tilfælde behøvende Brændsel. —

D. 3^{die} Vinden Norden. Kom hertil 2de poster med Breve fra Skipper *Alling*, der paa *Godthaabs* Haun var Jndkommen d: 21de Aug: efter at han fra *Friderichshaab* var udgaaet 6te Julij, og været paa *Cap-Farvels* Høyder d: 12te, men kunde for Js icke komme til Landet. Har imidlertid været stød udj adskillige Farligheder, siger og, at være nu paa Helbred temmelig slett, tillige med Eendeel af Skibets Mandskab. Vil Vinden blæse nogle Dage Norden, saaleedes, at der kand tænkes Jsen er lættet fra Landet; Agter hand jgien at gjøre Forsøg, om Mueligt at naae hertil. —

Jmod Aftenen kom Kiøbmand *Olsens* Assistent H^r *Lange*⁹⁰ til Foeds hiem, da han paa Brænde Togt ind i *Tunnuliarbicks* Fiorden havde tilsadt og Forliist den Store Baad.

D. 4de Haver ej Andet at Erindre, end Vinden var Westen. —

D. 5te Vinden Syd Westl: Tiltagende Føelelig Natte Kulde. —

D. 6te Westen Vind. — Reiste de af Dato 3^{die} hujus hertil fra Norden kommende Expresser jgien tilbage med Breve til Skipper *Alling*. —

Ved Aften Stund kom Sr *Arctander* med Koene Baaden hiem. Da han efter Ordre havde undersøgt før omtalte Sølv glimrende Berg. Beretter: at til samme er 2de Dages Mars; Dernæst er det icke saa Rigt som Grønlænderne havde paa Raabet, vel findes udj et Raadent Fiæld hist og her Sølv skinende Aarer med Kirtler, men, saare Ubetydelig og Lidet; Af modtagne Prøve synes mig det er Svoel Kiis. —

D. 7de Søndag: Stærk Regn og Westen Vind. —

D. 8de Stiv Kuling af Norden Vind. Resolverede derpaa med Koene Baad at Fahre hen til *Naksak*⁹¹ som er den Yderste Deel paa Nordre Side af *Tunnuliarbiks* Fiorden, for at besee nogle derved

værende Rudera; Men tiltagende Norden Vinds Kuling tvang mig til at Opsætte Reisen, og blive Hieme. —

D. 9de Luftede det Ligeledes Frisk af Norden.

Saa vidt man fra høyeste Fiæld Toppe kand øyne, tillige efter Grønlænder Beretning, er nu Jsen fra Landet. Hvorved Vi paa Nye oplives at Haabe og ventte, med dette Aar at see Vores hertil med Længsel Ønskende Skiib paa Haun. —

D. 10de Soelskin; og Stille Veir.

Reiste da med min Assistent udj Koene Baad hen til det under 8de dato omtalte *Narsak*, 4 Miile fra Colonien, hvortil vi seent om Aftenen ankom. —

D. 11te Syd blæsende Westen Vind, med Lidt Taage. Besaae imidlertid Stædet og de derved værende Rudera, som ligger i en stor Bugt⁹² imellem Jsse Fiorden *Ikkersuak* og *Tunnulliarbik*.

Den første gamle Huus Levning, Norderst og Nærmest *Ikker-suak*, hvis Tørve og Graaesteens Muure stode endnu Fleeste Stæder $\frac{1}{2}$ all: over Jorden med Længde 16 og Breede 9 allen.

Lidet Nord West for dette saaes 2de Mindre Rudera hvoraf Muurene som vare af Flade Graaesteen en paa anden Reiste endnu sine Stæder $1\frac{1}{2}$ allen over Jorden; Ligesom og det Eenes Længde var 9 og Breede 7 all: Det andet kand icke siges nogen Størelse paa da det laae i en Steen Hob; dog kunde man see at hertil har været Tørve Mellemlagt.

Kort Syd for dette; Fandtes den anden med Rudera paastaaende Plads; hvoraf den Førstes Muure endnu vise at have været opført af Graaesteen og Tørve; udj Længde omtrent 60 Skridt. Ved Siden af dette var og 3de Steen Hobe af saamenfaldne Huuse hvis Størrelse ikke kan siges; Dog syntes Vi at til dens Muure var brugt Tørve.

Lidet heroven fore var det Tredie Stæd hvor Rudera saaes, hvoraf den største havde Længde 21: og Breede 9 allen; af de endnu lidet tilbage staaende Muure, kunde man see at det har været opført af Graaesteen og Tørve; Ligesom der til 2de herved Siden staaende smaae Rudera har været brugt saame Slags Materialier.

Noget Østen for disse, stoed atter en Tørve og Steen Muur, udj Midten afdeelt, dens Længde var 18: og Breede 8te allen. Andseer altsaa saame for den Fierde Vaanings Plads; hvor og strax ved var et i Jorden dybt Hul, men hvad enten det har været en Kielder eller Brønd, bliver Uviis at opgive. —

Jmellem disse Rudera løber en Elv hvori faaes smaae Lax Øreter. Ligesom og her, saavel efter Grønlænder Beretning som Hr *Olsens* sigende skal gives Torsk, Rødfisk og Helleflyndre.

Videre findes her Omkring stoere Slætter; men Jorden er Maadelig Leeragtig fin Sand bedækt og Overlagt med en tynd Jord Svær eller Skorpe, hvorføre Græsset er Tyndt og lavt. Alligevel kand her sikkert for det første holdes 6 Kiør 40 Faar og 2de Hæste.

Hvad Brændsel angaaer da gives her vel smaae Eene og Vie Kratt, hvilke til udhold bliver langt fra ej varig; Tørve Jord fandtes icke, men saame troer jeg ved Nøyere Undersøgning vil findes. —

Hermed er da deñe Fiord saa godt som Mueligt recognossered, og hvert Stæds Forefundne Herlighed beskreven; Kand derfor icke have synderligt meere derom at Erindre, uden eeneste som bliver efter Grønlænder Beretning, at der næsten Overalt gives Rødfisk, Helleflyndre smaae og store, Torsk, og *Ouak*,⁹³ hvilke Ligeleedes er en Sort Torsk, men meere Buttet, Mørkere af Couleur, samt Løser i Kiødet, dog gode og Velsmagende. —

J Øvrigt veed jeg icke, hvor de stoere og Forneñe Bygninger ligger; Thi hverken jeg, eller nogen af mit Følge, har seet Ringeste Spoer til Velbyggede grundmuurede Gaarde, og dyrkede Marker; som udj Hr *Thorhallesens* Korte Beskrivelse over *Tunnuliarbik* findes efter *Anders Olsens* Beretning andført.⁹⁴ —

D. 12te Reiste igjen herfra med Nord Weste Vind, og kom om Eftermiddagen til Colonien; hvortil min Qvarter-Mester d: 10de hujus fra *Tunnuliarbiks* Fiorden var ankomēn; Efter at han tilforn inde i Nævnte Fiord, udj et Paafallende overhaands haardt Veir nær havde tilsadt Liv og Fartøy; for saame at bærge havde han været nødsaget, at kaste overborde Jndehavende Brænde Last, hvoraf han desaarsag hiembragte lidet, eller inttet. Jmidlertid var Chaluppen bleven lidet beskadiget, dog inttet af Betydenhed. Den medfuldte Koene Baad var og med fuld Brænde Last hiemkomēn.

Ligesom jeg og straxens af nogle i Dag hertil komēnde Grønlændere maatte Spørge, at de i Morges havde seet Skiib tædt under de udj West fra Colonien af liggende Ud-Øer; hvorføre jeg lod min Qvarter-Mester og øvrige Mandskab Fahre til den saa Kaldede Hollænder-Øe, omtrent 3 Miil fra Julianeshaab; for om det var Skiib, at komē saame til Hielp. —

D. 13de Nord Westl: Vind. J Dag kom 2de Cajak Poster fra Skipper *Alling*; med Beretning at han har været ude fra *Godthaabs*

Haun, og Formedelst Js igjen Nødsaget at søge ind paa *Fiisker-Logien*.⁹⁵ —

D. 14de Østen Vind, med stærk Kulde. Til Fiælds var i Natt falden Eendeel Snee. —

D. 15de Nord Weste Vind. —

D. 16de Syd Westl: Vind og Regn. J Dag kom Qvarteer-Mesteren Hiem; siger icke at have seet Skiib, men derimod laae stoer Jssen Land Fast.⁹⁶ —

D. 17de Syd Weste Vind. Svært tiltagende Natte Kulde. —

D. 18de En halv Storm af Norden; Lod derfor mine Folk med Chaluppen atter Fahre ud til Nord-Øerne, for at see efter Skiib. —

D. 19de Syd West med Regn. —

D. 20de Needfaldt den Første Snee paa Underlandet; med sāme Østen Vind. —

D. 21de Søndag: Syd Westl: Vind og Regn. —

Jmod Aften kom mine Folk igjen tilbage; Medbragte ej anden Tiidende end at stoer Jssen laae Skruuet tædt paa Land baade Syd og Nord saavidt kunde Øynes. —

D. 22de Stille og Stærk Regn. Ved Aften Klarede Luften lidt af med haard Kulde. —

D. 23de Nord Østl: Vind og Klar Luftt. —

D. 24de Ditto Vind og Luftt. Heele Bugten over tillagt med Nye Js. —

D. 25de Sāme Veir og Vind. J Dag lod jeg Tømmermanden gaae i Arbeide med at Flecke lidet paa Chaluppen. —

D. 26de Stiv Kuling af Syd Weste Vind. —

D. 27de Syd Weste Vind med Regn. Fra det høyeste Udkiks Fiæld kunde man i Dag icke øyne Vand over Jssen hen. —

D. 28de Søndag. Sagte Luftende Sydl: Vind, med smaae Regn og Taage. —

D. 29de Frisk Kuling af Østen, der om Aftenen dreiede sig til Nordre Kanten.

D. 30te Sagte blæsende Westen Vind, med Taage. —

October!

D. 1ste Smaae Westen Vind, med Taage og lidet Regn. —

D. 2^{den} Ligeleedes Westen Luftt; med Soelskins Veir. J Natt har været en saa stærk Kulde, at Soelen end icke ved Middags tiide kunde optøe den paa Havnen lagde Jis. —

D. 3^{die} Stille og Soelskins Veir. J Dag blev Chaluppen færdig. —

D. 4de Syd Westl: Vind, Klar Luftt og stærk Kulde. —

D. 5te Frisk Kuling af Westen Vind; med Taage. —

D. 6te Sagte blæsende Westen Vind, og Taage. —

D. 7de Ditto Vind og Veir. Om vort Skiib høres intet, og stoer Jssen som endnu ligger her Omkring udj stoer Mængde betager os alt Haab, at faae det i Aar paa Haun.

Hvorfore jeg i Dag Føiede Andstalter til 2de Koene Baader, med Fornødne Cajak Roere, for dermed at søge *Friderichshaab* om liden Assistance for mig og mine; da Colonien her er blottet baade for Proviant, som alt andet; Men nok derom. —

Jmidlertiid gav jeg min Assistent Ordre at fahre hen til den Syden for os Liggende Fiord *Agluitsok*,⁹⁷ for derfra videre at Hiembringe det Fornødne Vintter Brændsel. —

D. 8de Reiste jeg og min Quarter-Mester med 2de Koene-Baader paa hver 5 Roersker tillige med en Grønlænder udj Cajak, fra Colonien *Julianeshaab*; og kom om Aftenen til *Pokitsok*,⁹⁸ omtrent 4re Miil fra Colonien; Vinden Syd Ostl: med Bøye Luftt og stærk Regn. —

D. 9de Maatte ligge over Formedelst Stormende Veir af Syd Ost. —

D. 10de Foer fra *Pokitsoks* med Næsten Stille; Aflagde dog i Dag en Dstance af 8te Miile, da jeg om Aftenen kom til *Sarffa* /:eller Strømen:/. Underveis andtraf jeg poster fra Skipper *Alling*, at hand paa Logien *Fiisker Fiorden* var igjen indkommen for der at Over Vinttre. —

D. 11te Begav mig igjen Tiilig om Morgen paa Veien; og Kom Kl: 2 Slett Eftermiddag til *Itiblieitsiak*⁹⁹ /:eller overkærstædet:/ som er 3 Miil fra *Sarffa*. Vinden haard Østen, maatte derfor Lægge op. Om Natten faldt dyb Snee. —

D. 12te Søndag. For Middag Haard Syd Ost med Snee Foeg. Ved Middag stillede det noget af med opklaret Luftt; Toeg saa herfra og kom om Aftenen Kl: 7: til *Kornok*¹⁰⁰ ungefær 4 Miil fra *Itiblieitsiak*. —

D. 13de Atter Haard Syd Ostl: Vind. Maatte derfor ligge stille. —

D. 14de Maatte Ligeledes ligge Over formedelst stærk Sydlig Vind og Snee Foeg. —

D. 15de Var jeg og Nødsaget at blive hvor jeg var, da det blæste en Storm af Syd Ost. —

D. 16de Lagde Blæsten sig, med Afvexling af Regn og Snee. Maatte derfor og i Dag ligge stille.

Jmidlertiid kom et Par Cajakker Nord fra, og berettede at Kiøbmand *Carl Bruhn*¹⁰¹ laae ved *Arsut*¹⁰² 2de Miile Norden for mig; Sendte derfor straxens poster til ham, med Underretning hvor jeg for værende Tiid laae, samt min Reises Dessain som var ved *Friderichshaab* at søge Assistance af Proviant etc: Om Aftenen sildig kom Posterne jgien med Svar tilbage. —

D. 17de Drog jeg om Morgen en Stille fra *Kornok*; Men henved Middag, et Øyeblik paa giørendes, Reiste sig en Storm af Østen; Maatte derfor med Vinden holde af Liige West ud til Søes, da jeg endelig naaede en Liden Øe *Erkitsek*¹⁰³ kaldet 2de Miile fra *Korne* og 1 Miil fra *Arsut*. —

D. 18de Toeg jeg herfra med Stille, men Svær og Huul Søe Gang.

Ved Middag mødte jeg Kiøbmand *Carl Bruhn* ved *Sermasets* Øen;¹⁰⁴ fulgte derpaa med hinanden *Tornarsuk*¹⁰⁵ forbie, da han sadte ind til *Teksalik*¹⁰⁶ og jeg over Fiorden, fik det lange *Sirkiets* Næs¹⁰⁷ agter ud, og kom *Kinguaks* Næset¹⁰⁸ Een liden qvart Miil Nær, hvor jeg i en liden Bugt maatte slæbe mine Baader op; derved bliver da de Dags Reise 6 gode Miil. —

D. 19de Om Morgenen tiilig Foer jeg herfra med smaae Sydlig Vind og Regn. Men kort paagiørendes, Førend jeg jgien formedelst opreisende Storm maatte lægge op paa *Kangarsut*¹⁰⁹ Syd Ost for *Kingitok*,¹¹⁰ og 1 Miil fra *Kinguak*. Her fandt jeg en Grønlænder ved Nauvn *Paulus* med Kiøbmand *Olsens* Koene-Baad; og da jeg icke havde noget at føre i den, men skulde fahre tom hjem, tog jeg den med mig tilbage. —

D. 20de Vinden Syd Westlig; men Maatte for Tykt Veir og stærk Snee-Fald ligge stille. —

D. 21de Laae og over; Da Jssen fra i Gaar af, havde Skruuet saa tædt ind paa Landet at det var umuelig at komme jgienem den; Vinden Sydlig med tyk Luft. —

D. 22de Tog fra *Kangarsut*, og kom efter meget Arbeide igienem endeel stoer saavelsom Nyelagt Js, om Aftenen til *Narsalik*,¹¹¹ 3¹/₂ Miil fra *Kangarsut*. —

D. 23de Tiilig om Morgen en toeg igjen herfra udj Stille; Men ved Middag begyndte det at blæse op af Østen, med stærk Snee-Foeg, maatte derfor oplægge paa *Annertusok*¹¹² ved et Næs Kaldet *Tuarpeit*¹¹³ 2de Miile fra *Nartselik*. —

D. 24de Stille, Klar Luft og Stærk Kulde; Om Aftenen ved 6 Slett drev Jssen Lidet fra Land af; resolverede derfor med 2de Koene Baader at sætte over Fiorden /:den under 19de dato nævnte *Paulus* med *Olsens* Koene Baad vilde icke vove det, blev altsaa tilbage:/; Jmidlertiid kom jeg om Natten, dog icke uden stoer Besvær, *Kvanek*¹¹⁴ paa ¹/₄ Miil nær, omtrent 1¹/₂ Miil fra *Annertusok*. —

D. 25de Toeg med Dag-Brækningen igjen herfra; Men maatte bestandig boere igjenem Nye laget Js.

Ved Middags Tiid saae vi en Europæisk Chaluppe udj West for os! sadte efter saame, som og blev Jndhættet; da vi beklagelig maatte erfahre, at det var Skibbrudne Folk, der strax Østen for *Statenhuck* med en Hamburger Wall-Fanger havde udj Jssen Forliis deris Skiib; Foruden dette, nævner di 13 andre Skiibe deels Hol-lændere deels Hamburgere som paa saame Høyde skal have tilsadt; efter at de fra *Spits-Bærgene*¹¹⁵ og dertil vare fordrevne; videre siger di, at endeel af disse For-Ulyckede Skiibes Mandskab skal være Landet saavel Østen som Norden for *Statenhuck*; Noget Uhørt!

Jmidlertiid havde disse udj Chaluppen Ulyksalige 17 Mand vist maattet Crepere, dersom Forsynet icke havde ført dem til mig, thi udj nogle Dage havde de ej faaet noget at æde, følgelig vare de udmattede, og ej kunde Roe eller Arbeide meere; Nu kom de da udj mit Følge.

Henpaa Eftermiddagen var vi Formedelst Js hvorjgienem icke kunde arbeides Nødsaget at lægge op paa en Liden Øe Kaldet *Niarkartalik*¹¹⁶ 2de Miil fra *Kvanek*.

Stille, klar Luft, og Haard Kulde. —

D. 26de Søndag: Stille Veir, og Stærk Frost. Jssen havde Trindt om beleiret os, maatte desaarsag ligge Stille. —

D. 27de Tiilig om Morgen en saae Vi Aabning Jgienem Jssen over *Qvanefiorden*; resolverede derpaa at sætte over saame; Dog maatte Vi først for at naae Aabningen slæbe vore Fartøyer over endeel Js

Skortser. Men Næppe var Vi komne $\frac{1}{4}$ Miil ud, førend det begyndte at Kule op af Syd-Ost, hvilket sadte mig icke alleeneste udj betydelig Forlegenhed, men større Livs Fare, thi med Jssen maatte jeg følge, og den førde til Søes; den eene Baad med 6 Menisker drev os snart af sigte; men den Koene Baad hvormed jeg fuldte, blev ved Svær Dønning og Jssens Samen Skruuening ret smaae Mølle Malet! Ved same Leilighed mistede jeg foruden noget af mit eget Tøy Lidet Kiøbm: *Olsen* Tilhørende. —

Nu saae det ret farligt ud, den Baad vi skulle bærge Livet med var Forliist; Vel havde vi den gamle Wal-fanger Chaluppe paa Js Skortsen hos os, men den var og saa spoleret at den næppe kunde holde samē; altsaa stoede vi 25^{ve} Siæle paa et Js Støcke og hvert Øjeblik Ventede Dødens Visse Komē. Men! da Nøden var Haardest, var og Gud med sin Hielp Nærmest; Jssen hvorpaa vi stod Tørnede an paa en Øe, hvor Vi alle, med samt Vores Gamle Sluppe, bleve Biergede. —

D. 28de Stille, Klart Veir, og Bidende Kulde! Lod Chaluppen med Kluder Stoppe og Tætte saavidt mueligt.

Janleedning af de mange tilkomende Forliiste Folk var Vores liden medhavde Proviant alt medgaaen; maatte desaarsag jgien giøre et Voveligt Forsøg, om Mueligt at komē over Fiorden der er 1 Miil Breed, og endnu laae Fyldt med Js; Var ogsaa Lyckelig om Aftenen at Lande $\frac{1}{8}$ Miil Østen for *Friderichshaab*; hvorfra jeg gik over Land til Colonien; Koene Baaden som i Gaar drev fra mig; havde og været saa Lyckelig at naae hertil. —

D. 29de Haard Kulde, med stille og Klar Luftt. —

D. 30te & 31te Ditto Kulde, og graae Luftt. —

November!

D. 1ste Ligeleedes Stille, klar Luftt og Frost. —

D. 2^{den} & 3^{die} Smaaen Norden Vind, med stærk Kulde.

D. 4de Ditto Vind og Kulde. Døde en af de med mig komende Forliiste. —

D. 5te Stille og Tyk Luftt. — Gik op til Udkiks Fiældet, hvorfra jeg saae at Jssen var dreven ud af *Qvane Fiorden*; ved Middag begyndte det at blæse op af Syd Ost, med blandet Sneē og Regn. —

D. 6te Westlig Vind, med Tyk Luft, Sluud og Regn. —

D. 7de Sagte blæsende Østen, og Klar Luftt. —

D. 8de Stille og Tyk Luft med Sluud; imod Aften begyndte det at Kuule op af Syd Ost med stærk Regn. —

D. 9de Søndag: Smaae Syd Ost. Efter Prædicken blev den under 4de dato Døde Jordet. —

D. 10de Blæste en Storm af Norden Vind. —

D. 11te Stille og Klart Veir; Mod Aften kom Assistent *Lange*¹¹⁷ med 2de Koene Baader Syd fra; tilligemed *Paulus* som med Kiøbmand *Olsens* Koene Baad blev efter mig paa *Kangarsut*.¹¹⁸

D. 12te Smaae Østen Vind, og Tyk Snee Luftt.

Om Aftenen kom Kiøbmand *Bruhn* hiem fra sin Høste Togt; da det strax efter begyndte at Spille op af Syd Ost med Smaae Regn. —

D. 13de Stille og Klar Luftt. —

D. 14de Westen Vind, og Snee-Foeg. —

D. 15de: 16de: 17de Ditto Vind og Veirlig. —

D. 18de Sagte Blæsende Østen Vind og klar Luftt! —

D. 19de Ligeleedes smaae Østen Vind, og stærk Kulde. I Morges Tiilig kom den herpaa Haunen med Skiib liggende Skipper *Jacob Jørgen List* i Land og begiærede Coloniens Kiøbmand, Assistent, og Mig Ombord for at anhøre og tillige Underskrive Skiibs Folkenes Forklaring, da de med et, efter Deris sigende ilde Tilreed Skiib icke Torde søge destinerede Haune *Sukkertoppen* og *Rittenbench*. —

D. 20de Stærk Syd Ost, og Snee-foeg. —

D. 21de Sydl: Vind, og Tyk Luftt. —

D. 22de til 25de Norden Vind, klar Luftt, og stærk Kulde. —

D. 26de Sydl: Vind, og Tyk Snee Luftt. —

D. 27de Stille og Smukt Veir. Jmod Aften begyndte det at lufte Frisk Norden; da der tillige ankom 2de Grønlændere Syd fra med Beretning, at der omtrent 2de Miile fra Colonien var Landet et Fartøj med 19 Mand udj. —

D. 28de Stille og Klar Luftt. — Om Morgen en Tiilig; Blev en Koene Baad med Assistent *Thomsen*¹¹⁹ afsendt for at Jndhænde den i Gaar omnævnte Baad. Ved Middag kom de igjen hiem, og havde icke fundet den. Hvorpaa jeg straxens sendte min Qvarter-Mester med Koene Baad og 2de Grønlændere udj Cajak at Opsøge disse til Hielp trængende Elendige Siæle; hvilke blev fundne og kom om Aftenen til Colonien udj min Chaluppe, som den goede H^r *Olsen* havde Overleveret dem; Jmellem disse 19 Mand var Een Comandeur naunlig *Peder Andresen* ført Skiibet *Jacobus* Kaldet fra

Hamburg, været under *Spits-Bærgene* paa Wall-Fangst, og derfra med Jssen dreven til *Statenhuch*, hvor hand omsider havde Forliist sit Skiib; tillige med mange Andre. —

D. 29de Stille og godt Veir. Coloniens Tømermand i Arbeide med at eftersee min Chaluppe som paa Reisen hidtil med de Forliiste Folk, var bleven endeel Beskadiget. —

D. 30te Een Storm af Syd Westl: Vind. —

December!

D. 1ste Smaae Østen og smukt Veir. J Dag blev Tømermanden færdig med Chaluppen. Resolverede derfor med samme tillige med Kiøbmand *Carl Bruhns* den stoere Baad som han havde laant mig Syd efter. —

D. 2^{den} Godt Veir, og smaae Østen Vind; J Dag blev begge Fartøjerne førte til Vands; samt Tilladet med det af Skipper *Alling* hertil sendt Proviant og Cargason. Ligesaa afsendte jeg og Poster til *Fisker-Logien* med Breve. —

D. 3^{die} og 4de Syd Westl: Vind med Regn og Snee; kunde derfor icke andtræde nogen Reise; Jmidlertiid maatte Folkene ved Baadene holde Vagt. —

D. 5te Stærk Syd Ost Vind og Snee Foeg. —

D. 6te Een Storm af Syd West, med Snee. —

D. 7de Stille og godt Veir. Efter Prædicken gik de herved Coloniens nævnte Folk, samt Skiibets Mandskab i Arbeide med at Jsse Baaden og Sluppen ud i Flodt Vande. —

D. 8de Vinden Syd West med Snee-Foeg. — Maatte derfor med Fartøjerne ligge stille. —

D. 9de og 10de Storm af Norden med stærk Snee Veir; kunde inttet udrette, men maatte med Vagts Holdelse vedblive. —

D. 11te Vinden Sydlig, Disig Luftt og stærk Kulde. J Natt brækkede Jssen ind til Skiibet.

Og jeg ligger endnu og venter paa Leilighed til at komme Fort. —

D. 12te Stille, klar Luftt og Haard Kulde; J Dag kom de af 2^{den} Decembr til *Fisker Logien* afsendte Poster tilbage med Breve at Skipper *Alling* der var død d. 2^{den} Novemb^r, hvorfor Skibets Styrmand *Rasmus Marcher*¹²⁰ tillige med Ober Assistent Sr *Hans Ravn*¹²¹ begierede min Qvarter-Mester *Realf Olsen*¹²² didhen, for

som Styrmand at gaae med Skiibet hiem efter. hvilke(t) jeg og som Absolute Nødvendig icke kunde nægte.

Med saame Leilighed sendte den nu værende ad interims Skipper mig et Brev fra Hr *Olsen* til Sal: *Alling*. Hvoraf jeg kun vil andføre den udj saame værende Ordres:

At den til *Julianeshaab* Jndehavende Ladning skulle paa *Fisker Logien* udlosses og til Sr *Ravn* imod Qvittance afleveres, og derfra igjen tage Graaesteⁿ¹²³ til Retour; hvorpaa Sr *Ravn* og Skipperen begierede min Betænkning som blev deñe: At de ville Bægge Erindre dem at Hr *Olsen* havde længe været en Gamel Mand! Dernæst skulle Skipperen til For-Aaret saasnart muelig søge med Jndehavende Ladning til sin bestemte Lodse og Lade Plads *Julianeshaab*, for derfra i Stæden for Graaesteⁿ, at tage Spæk og andre Landets Producter til Retour.

Ligesom jeg og /:Skiibet Uvedkomende:/ paa den Kongl: Handels Directions Vegne bad Sr *Ravn* ville med Skiibet sende saa mange Jern Baands Foustagier som Handelen der ved Stædet kunde undvære, da der i Syden var Mangel paa saame. —

D. 13de Stille, klar Luft og stærk Frost.

Men som nu jngen, paa en saa sildig og Farlig Aarsens Tiid ville vove sig med de til Syden bestemte Fartøyer, maatte jeg dermed lade mig nøye og afstaae Reisen, samt igjen udlosse, og Baaden saavelsom Chaluppen paa Land opslæbe. —

J Aftes kom 2de Poster fra *Julianeshaab*. —

D. 14de 15de 16de og 17de Sydl: Vind med Snee og Sluud.

D. 18de Sagte Blæsende Westen med smaae Snee.

J Dag foer de fra Syden hidkomende Poster igjen tilbage, med Tobak, Krudt, og Andet saa meget i Cajakkerne kunde rumes. —

D. 19de Syd Weste Vind og Snee. —

D. 20de Sydl: Vind og Tyk Luft.

J Aftes ankom Comandeur *Jellert Jansen Grot*¹²⁴ med 15ten Mand udj 2de Koene Baader. Nævnte Comandeurs tilsadte Skiibs Naun var *Anna*¹²⁴ fra *Serdam*. —

D. 21de Stille og Diisig Luft.

D. 22de Syden Vind, med Tyk Luft og Snee. —

D. 23de Syd Westl: Vind, med Tyk Luft. —

D. 24de Norden Vind og Snee-Foeg. —

D. 25de Stille og stærk Kulde. —

D. 26de Norden Vind og klar Luftt.

Endelig har nu gammel og nye Js Sperret Farten hertil paa alle Kanter. —

D. 27de, 28de og 29de Norden Vind med stærk Frost og Snee. —

D. 30te og 31te Storm af Syden med Snee og Jord Foeg. —

A^{no} 1778!

Ianuarus!

D. 1ste Nyt-Aars Dag: Sydl: Vind med Tyk Luftt og Snee. —

D. 2^{den} 3^{die} og 4de Ditto Vind og Veirlig. —

D. 5te Een Storm af Norden. —

D. 6te Sydl: Vind og Snee Foeg. —

D. 7de og 8de Stille, klar Luftt med Frost. —

D. 9de Vinden Sydl: J Dag kom hertil over Jssen gaaendes nogle Grønlændere paa Besøg fra *Qvanefiorden*. —

D. 10de Stille, og stærk Kulde. —

D. 11te, 12te, 13de og 14de Nordl. Vind med Tyk Luftt og Snee. —

D. 15de Stille og Haard Kulde. —

D. 16de og 17de Sydlig Vind, Frost og Jord Foeg. —

D. 18de Søndag: Norden Vind. —

Kom 2de Cajaker fra *Narselik* 6 Miile Syden for Colonien, beretter at Stoer Jssen udj lang Tiid har lagt paa Landet ind stuuet; og desaarsage icke Fanget, men lidt Mangel.

D. 19de 20de og 21de Nordlig Vind, med Storm og Kulde. —

D. 22de Sydlig Vind og Tyk Luftt. —

D. 23de Een Storm af Syd Ost. —

D. 24de Ditto — — af Syd West. —

D. 25de Søndag: Nordlig Vind og klar Luftt. —

• D. 26de Een Storm af Norden hvorved Jssen blev bræcket og sadte paa Landet, hvilke(t) igjen giver Leilighed for Grønlænderne at komme ud paa Fangst, som i lang Tiid har været dem forbuden. —

D. 27de Sagte Blæsende Norden Vind. J Dag blev Bødkier *Christen Larsen Kleistes*¹²⁵ Barn, som forgangen 25de dato blev født, Meddeelt Daaben, hvori det fik Naun *Cecilia Catharina*; jeg bar det, og de herværende 2de H^{rr} Comandeurer vare Vidner. —

D. 28de Atter en Storm af Norden Vind. —

D. 29de Syden Vind, og Tyk Luftt. —

D. 30te og 31te Storm af Norden Vind, med Snee og Jord Foeg. —

Februarius!

- D. 1ste Søndag: Sagte blæsende Norden Vind, og klar Luftt. —
D. 2^{den} Stille, klar Luftt og stærk Kulde. —
D. 3^{die} Een Storm af Norden Vind. —
D. 4de Sydlig Vind, og tyk Luftt. —
D. 5te 6te og 7de Stiv Norden Vinds Kuling, med klar Luftt. —
D. 8de og 9de Nord Ostlig Vind. —
D. 10de Norden Vind, klar Luftt og Vedvarende Kulde. —
D. 11te Stille Veir, med Taage. —
D. 12te Norden Vind, og Kulde. —
D. 13de 14de og 15de Syd Ostlig Vind med Regn og Mild Luftt. —
D. 16de Syden Vind, og Regn. —

J Aftes kom 5 Cajakker fra *Arsut* 17 Miile Syden for Colonien; havde Brev med fra en der landet Comandeur naunlig *Marthin Jansen*¹²⁶ med 10 Mand som beder at blive afhenttet; da deris Omstændigheder ere ret ynkverdige, Grønlænderne vil inttet give dem, ej heller har de noget at købe for, de Opholder altsaa Livet ved Tang, og Mussel,¹²⁷ hvilke sidste de dog næppe faaer Tilladelse at koge. —

D. 17de Mild Luftt; og Westen Vind. —

D. 18de Norden Vind; ved hvilken Leilighed Kiøbmanden afsendte en Koene Baad til *Arsut*, for om muelig at komme de der-værende Elendige Meñisker til Hielp. —

J Aftes kom 5 Cajakker Syd fra H^r *Olsen*. —

D. 19de Norden Vind, og klar Luftt. —

D. 20de og 21de Nordlig Vind med stærk Frost. —

D. 22de Vinden Sydlig. —

D. 23de Syden Vind og Mild Luftt. —

D. 24de Sydlig Vind med tyk Luftt og Regn.

J Morges tiilig Reiste Assistent Monsr *Thomsen* med den stoere Baad Nord hen til *Fisker Logien* med 11 Mand forliiste Wall-fangere, samt min Qvarter-Mester, der nu skulle være Styrmænd med Skibet *Jsland*.

J Eftermiddags begav og Post Cajakkerne sig igjen paa Hiem Reisen til *Julianeshaab*, hvilke medfik af Tobak og Andet saa meget føeres kunde. —

- D. 25de Vinden Syd Westlig med Tyk Luftt og Snee. —
D. 26de Sydlig Vind med klar Luftt og Frost. —
D. 27de Vinden Nordlig med Tykning og stærk Kulde. —
D. 28de Westlig Vind og Tyk Sneeluftt. —

Martius!

- D. 1ste Søndag: Nord Weste Vind med stærk Storm og Snee. —
D. 2^{den} og 3^{die} Østlig Vind; Tyk Luftt, og Frost-snee. —
D. 4de og 5te Nordlig Vind, blandet Luftt og Lidet Snee. —
D. 6te Een Storm af Syd Oste-Vind. —
D. 7de Klar Luftt og Blæst fra Norden. —
D. 8de og 9de Nord Østlig Vind med Frost og klar Luftt. —
D. 10de Norden Vind og Haard Kulde.¹²⁸ —
D. 11te Sydlig Vind og Snee. —
D. 12te Nord West med Frost og smaae Snee. —
D. 13de Frisk Kuling af Norden Vind, med klar Luftt og stærk Kulde.
D. 14de Stille, klart og smukt Veir. —
D. 15de Norden Vind og klar Luftt.

Ved Middags Tiid kom Assistent *Thomsen*. med den stoere Baad
hiem fra *Fiske-Fiorden*. —

- D. 16de Stille og Taaget Luftt.

J Aftes ankom Comāneur *Martin Jansen* med 10 Mand; hans
Forliiste Skibs Naun var *t'Witte Paart* fra *Hamburg*. —

- D. 17de Stille og Tyk Snee-Luftt. —

- D. 18de Stille blandet Luftt og Tøe Veir. —

D. 19de Stille og smukt Veir; J Dag døde en af de med Comā-
neur *Martin Jansen* ankomne Folk. —

- D. 20de Ligeledes stille og godt Veir. —

D. 21de Efter at min Chaluppe var Efterseet, lod jeg den slæbe
ud til Jskanten, for med første givne Leilighed at fortsætte Reisen
Syd efter til *Julianeshaab*. —

D. 22de Søndag: efter Prædicken blev den forgangen Dag Døde
Mand Jordet.

Saa loed jeg og min Chaluppe udisse til Jsbart Vande, for i
Morgen at andtræde Reisen, om Veirliget det vil tillade, ellers har
vi i Dag havt stille og smukt Veir. —

D. 23de Stille og klar Luftt. Begav mig i Guds Naun paa Reisen
fra *det Ubehagelige Friderichshaab*; ¹²⁹ Noget hen paa Forre-Middagen

blev Vinden Sydlig Laber Kuling, Naaede dog til *Jlluliarsuk*¹³⁰ omtrent 3¹/₂ Miil fra Colonien. —

D. 24de Om Morgen en tog herfra med smaae Norden Vind, men inden Middag begyndte det at Kuule op af en Storm; maatte desaarsage tage Haun ved *Nartsalik* efter at have aflagt en distance af 2de Miile. —

D. 25de Maatte Formedelst haard Norden Vind, og Svær Søegang, blive overliggende. —

D. 26de Stillede det Nogenleedes af; Men den stoere og huule Søe aarsagede at jeg og i Dag maatte ligge stille. Jmod Aften foer den Grønlænder, som jeg hidtil havde betient mig af som Lods, tilbage og hiem. —

D. 27de Sagte Luftende Norden Vind. Drog dermed fra *Nartselik*, og kom om Aftenen til *Kangarsuk* 4re Miile fra først nævnte Stæd. —

D. 28de Vinden Østl: tog saa jgien paa Reisen; Og kom om Aftenen til *Jsset*¹³¹ 3¹/₂ Miil fra *Kangarsuk*!

Underveis møtte jeg den Skibbrudne Comandeur *Engelbreth Jansen*¹³² med hos sig havende Styrmand *Christen Pedersen* og 5 gemeene Mand udj en Koene Baad agtende sig til Colon: *Friderichshaab*; efter at disse Ulyckelige haver over Vintret udj Tiid af 16 Uger hos Grønlændere. —

D. 29de Søndag: Vinden stille! Foer jeg fra *Jsset* og kom til *Arsut* 2de Miile fra min Natte Havn. Her tog de fra *Nartselik* og hidtil havde 2de Lodser jgien tilbage. —

D. 30te Stiv Norden Vinds Kuling; sadte med same til Søes hvilken og førde mig til *Jttiblik*¹³³ 10 Miile fra *Arsut* hvor jeg maatte tage til tacke med en slett Haun, eftersom Vinden blev mig for haard. —

D. 31te Om Morgen en tog jeg med smaae Østen Luft herfra, men da den Vind sprang om til S: O: maatte jeg søge ind til *Najet*¹³⁴ som er 3de Miile fra *Jttiblik*. —

Aprilis!

D. 1ste Een halv blæsende Storm af Norden Vind! Med hvilken jeg atter begav mig paa Reisen, da jeg med same hauvnede om Eftermiddagen ved Colonien *Julianeshaab*, efter at have tilbage lagt en distance af 9 Miile.

Den til Colonien *Upernavik* bestemte Assistent *Caspar Alsbak*¹³⁵ havde jeg i mit Følge. Thi for ham at komme saa langt Nord, var vel Usikker. Nu kand han derimod være Handelen til større Nøtte og Gavn udj Syden, entten ved *Nanortalik*¹³⁶ eller *Tessarmiut*¹³⁷ mange Miile fra Colonien, hvor hand ene for det første hos Grønlænderne maae have sin Boe Pæll, forsynet med fornøden Handels Vahre; og saa Videre med Koene Baad fahre omkring til Meniskerne for at Indhandle deris Spæk; hvilke nu bliver udkast for Ravne og Soelens Fortærelse. Ey at nævne Skind Vahre, hvoraf lidet eller inttet bliver bragt hertil Gavn. —

D. 2^{den} Tyk og Taaget Luftt, med smaae Syden Vind. —

D. 3^{die} Ditto Veir og Vind. —

D. 4de Sydlig Vind, med Snee. —

D. 5te Østen Vind, og klar Luftt, med en paa den Aarets Tiid skickelig Kulde. —

D. 6te Samme Vind, med skyet Luftt. —

D. 7de Stiv Norden Vinds Kuling, med klar Luftt. —

D. 8de Ligeledes Frisk luftende Norden, med Tykning, og lidet Sneefald. —

D. 9de Smaa Østen hvormed fuldte lidet Snee. —

D. 10de Een halv Storm af Norden, med opklaret Luftt, og Kulde. —

D. 11te Ditto Vind, og Veirlig. —

D. 12te Smaa Østen Vind, og hielmet Luftt. —

Henved Middag blev jeg af Sygdom saa stærk angreeben, at jeg icke, uden Hielp, kunde naae Sængen. —

D. 13de Stille, og Soelskins Veir. —

D. 14de Stiv Kuling af S: O: med klar Luftt. —

Jmod Aften kom Coloniens Assistent¹³⁸ fra *Friderichshaab* hvor han tillige med mig havde Overvintret. —

D. 15de Sagte blæsende Norden Vind, og Tyk Snee Luftt; Lod mine Folk fahre ud til Ud-Øerne, for at see efter Skiib og Js. —

D. 16de Østen Vind, tyk Luftt med Regn. —

Henved Aften kom Folkene igjen tilbage, med sigende: icke at have seet andet end Stoer Jssen igjen er Nærmet sig Landet. —

D. 17de Syd Westl: Vind og Regn. —

D. 18de Stille og smukt Soelskins Veir. —

D. 19de *Paaske Dag*: smaae Østen Vind, og tyk Luftt. —

Lod atter mine Folk fahre ud til Ud-Øerne; eftersom hertil i Gaar Aftes ankom nogle Grønlændere med Beretning, at have seet Skiib samt paa samme hørt Skyde.¹³⁹ —

D. 20de Regn og Syden Vind. Kom Folkene hjem, som sagde ey at have seet Skiib. —

D. 21de Samme Veir og Vind. —

D. 22de Ligesom i Gaar. —

D. 23de Syden Vind, stærk Taage og Regn. —

D. 24de Om Formiddagen stille og Taaget. Men henved Aften frisk Luftende Norden. —

D. 25de Sydlig Luftt, med stærk Regn. —

Nu er jeg og af min Svaghed nogenleedes Restitueret. —

D. 26de Søndag: Ditto Vind og Veir. —

D. 27de Stille og Skyet Luftt. —

D. 28de Sydlig Vind og Regn. —

15ten Skibbrudne Mennesker som Tiid efter anden hertil var ankomne, reiste i Dag Nord efter til *Friderichshaab*.

Stoer Jssen ligger nu temelig nær ind paa Landet; hvoraf vores Fiord tillige er temelig Opfyldt. —

D. 29de Sydl. Vind og Regn. —

D. 30te Ditto Vind, og Veirlig. —

Majus!

D. 1ste Westen Vind, og Sluud. —

D. 2^{den} Samme Vind, og Veir. —

Ankom 2de Cajak Expresser fra *Fiisker Logien*, med Beretning at Hr *Marcher* var end der d: 19de April paa Havn liggende. —

D. 3^{die} Søndag: Ditto Vind og Veir. —

D. 4de Norden; og Smukt Soelskins Veir. —

D. 5te Stille og klar Luftt.

D. 6te Westen Vind, med lidet Taage. —

D. 7de Ditto Vind, og Luftt. —

D. 8de Vind og Veir ligesom i Gaar. —

Ellers lavede jeg mig i Dag til, for i Morgen at andtræde Recognosserings Reisen Syd efter. —

D. 10de Søndag: Westl: Vind, og tyk Luftt. —

Men Jssen var i Natt saa tædt sammen Packet, at det var mig umuelig at komme gjennem den. —

D. 11te Samē Vind, og Veir. —

Jssen forbød mig og i Dag at komē fra Colonien. —

D. 12te Reiste jeg med min Chaluppe i følge med fornøden Koene Baad Syd efter! Men da der endnu, i de nærmestliggende Fiorders Jnderste laae tillagt med Vintter Js, besluttede jeg at fahre directe Syd efter, saa langt mueligt havde Stæd. Og saa paa Tilbage-Reisen, at tage eenhver mødende Fiord udj Øyesyn. —

Vinden var i Dag først Westen, siden N: Westl: med klar Luft. Og som disse Vinde vare os bægge tienlige, aflagde Vi i Dag en distance af 5 Miile til et Stæd *Karsok*¹⁴⁰ nævnt, hvortil Vores Cours var Syden og Syd Ost. —

D. 13de Luftede frisk af Norden, som udpaa Dagen gik meere Østlig og altfor haard, maatte derfor ligge over. Spadserede imidlertid omkring, men fandt intet, uden Mose begroede Steene. —

D. 14de Stiv Syd Weste Vinds Kuling, der henved Middag løyede eendeel af, hvorpaa jeg forloed dette Stæd, og havnede hos de Mæriske Brødre paa *Kerneertok*¹⁴¹ /:af dem kaldet *Lichtenau*:/ ¹⁴² 1/2 Miil ind af *Agluitsoks* Fiorden, og 2de Miile fra *Karsok*. —

Ellers har disse goede Brødre allereede faaet opført af Graae Steen og Leer en anseelig Bygning, men uden Tag, da de mangler Materialier; videre er deris nu værende Commoditeter¹⁴² ynkværdig Jæmerlige. —

D. 15de Smaaen Norden Vind; og smukt Veir. —

Men som jeg absolute maatte have et Par goede og nogenleedes bekiendte Grønlændere med /:udj Cajak:/ blev jeg desaarsage i Dag nødtvungen at ligge stille. —

D. 16de Westl: Vind, og tyk Luft, hvormed jeg forloed Tydskernes Land; efter en aflæggende Vej af $\frac{5}{4}$ Miil, havde Øen *Cap Farvel*¹⁴³ paa Styrbords siden, hvis Løbs Strækning inden om er 2de Miile O: S: O: og en ligesaadan Distance til *Cap Farvel* Øens Syd Wester Houch,¹⁴⁴ Coursen Syd og S: S: W:

Vinden der begyndte at falde imod og heel Stormende, tvang mig at lægge til Landet, hvor jeg med Nøed fik Chaluppen paa Land slæbet, som derved bærgit. Ellers er fra *Kerneertok* og hidtil 5 Miile. —

D. 17de Søndag: Een Storm af S: O: med Plads Regn; Maatte derfor blive hvor vi var.

Ellers har denne Øes Østre og Sydre Side ej at prunke af, uden høye, skærpe, og blotte Fiælde. —

D. 18de Haard Kuling af N: W: med tyk Luftt, Regn og Sne; hvilke onde Veir var Leilighed til, at jeg og i Dag maatte ligge stille. —

D. 19de Vinden N: Ostl: hvormed vi begav os paa Reisen; sadt Syd West ud fra *Cap-Farvel*, hen til en *Øe Nenortolik* /:nævnt:/ hvor efter Sigende, skulle være 2de Hollændere af de afvigte Aar Forulyckede Wallfangere; De fandtes, jeg forsynede dem med lidet Føde etc: Føiede Anstalt til en Koene Baad, hvormed Grønlændere straxens skulle bringe dem til *Julianeshaab*.

Efter denne Beskiæftigelse, fortsatte jeg min Cours S: S: O: hen omtrent 4re Miile; da Vinden blev Sydlig, var vi just inde imellem nogle smaae Øer, deraf en skickelig stoer hvorunder jeg tog Havn, har saa i Dag aflagt omtrent 5 Miile.

Da de af Tydskernes medtagne Grønlændere troede sig nu icke at være godt nok kiendt til Houchen, loed jeg dem Ufortøvet fahre ud til *Kitsiksuts*¹⁴⁵ Øerne, for derfra at medbringe en Velbekiendt, at følge mig. —

D. 20de Syd Ostl: Vind, blandet Luftt. Mine i Gaar udsendte Grønlændere kom nu tilbage, med en bekiendt følge Svend. —

D. 21de Føye Luftende S: O: imellem Regn. Dette uagtet, havde jeg i Dag den Fornøjelse at opvarde henvend 30^{ve} anseelige Cajak Roere; som alle have deris Vinter Bolig paa de her tædt omliggende smaae Øer, under hvis største *Kalleerik* /:kaldet:/¹⁴⁶ jeg den 19de d^{to} søgte Haun. Disse, mangfoldige fleere, ja Siæle fra *Stattenhuch* af, opholde sig For- og Efter-Aar, paa de herfra kort liggende lange Række *Kitsiksuts* Øer! hvor haves /:sælden et Aar slaarer feil:/ Overflødig Fangst af Klapmysser, og andre Sæll-hunde Sorter.

Ellers er her icke noget, som kand tænkes, til Europæiske Bønders Needladelse. —

D. 22de Smaa Nord Westl: Vind og skyet Luftt.

Ved Middags-tiid vilde jeg forladt dette Stæd! Men mine Lodse som her omkring kiendte Vindenes Forandring, afholt samē; hvorfore jeg og loed mig over taele, til stille liggende. —

D. 23de Stille og smukt Veir, med hvilke jeg ryckede op, og passerede endeel stoere og smaae paa en Miile Veis liggende Øer; Var saa ved en Fiord *Jlluamiut*¹⁴⁷ kaldet, hvis Jndløb herfra over goede 2de Miile løber under Navn *Torsokatek*¹⁴⁸ lige Strækning fra Havet af Ost N: Ost.

Her maatte jeg da, efter en aflagt destance af 4re Miile, formedelst opreisende S: Ostl: Uveir lægge op udj en Bugt, *Jttibleersuak*¹⁴⁹ nævnt; Hvor jeg af Mangel paa Baads Havn maatte paa Land opslæbe Chaluppen. —

D. 24de Stiv Kuling af Syden Vind, med Regn; Laae derved stille. —

D. 25de Ditto Vind, og Veir. —

D. 26de Een flyvende Storm af Sydl: hvilke gav os nok til at bestille, for at holde vores Fartøyer, og et lidet Tælt fast paa Land. —

D. 27de Samē Vind, men aftagende Kuling; Alligevel for os U-tienlig!

Jmidlertiid er dette *Jttibleersuak* tæget udj skickelig Øyesyn, hvis Herlighed bliver intet!

Vel sandt: her findes, under høye Fiælde, temelig stoere Sletter hvor hist og her er vel en Græs-begroet Plætt, hvorpaa kand Jnd-Høstes Vintter Foeder til nogle og 30 Faar, ej meere; thi Markerne ere deels For-tørrede, deels bestaaende af smaae Steen og Sandgruus, hvoraf intet fremkomer.

Udj en her Needløbende liden Elv skal om Høsten faaes Lax Øreter, hvilke er efter medhavde Grønlænderes sigende. —

D. 28de Om Morgen en smaae Østen Vind; Med samē jeg begav mig paa Reisen videre ind af Fiorden, hvor Coursen forandrede sig først til S: O: saa O: N: O: og tilsidst N: O: t. O: som vedbliver til deñe Fiords Jnderste, der end med Vintter Js paa 1 Miil nær laae tillagt. Søgte derfor en paa Sydre siden liden Bugt *Karsytsiak*¹⁵⁰ kaldet fra *Etibleersuak* omtrent 2½ Miil.

Her forefandtes 3de Familier hvilke om Vintteren boe Syden fore; disse Menisker fortalte at have Fødet og Huuset Vinteren over 2de Ulyckelig forliiste Hollændere, den ene for kort siden Død /:Myrdet:/¹⁵¹ den Anden skulle i Gaar have været samē Mordiske Skiæbne underkast, men flygtet hvorhen vidste jngen.

Herpaa føyede jeg straxens Anstalt, med Eftersøgning baade paa Land og Vand, med Løfte af god Betaling til dem som bragte ham endten Levende eller Død. —

D. 29de Frisk Kuling af Norden. Jmidlertiid blev søgt efter Hollænderen.

Ellers er om dette Stæd ej mindste at tæle. —

D. 30te Sydl: Vind: Med et glad Hierte modtog jeg Hollæn deren¹⁵² som næppe kunde tæle et Ord, men havde god Apetit til Mad og Dricke. Grønlænderne bleve og alle efter mit Løfte For- nøyede. —

D. 31te Søndag: Stiv Blæst af Syden, Westen, eller Norden, thi alle disse Vinde falder ind af Fiorden, er derfor vanskelig at sige noget vist, dog troer jeg den var Sydl., men vi kunde icke bruge den; imidlertid kom et par Grønlændere til mig, og sagde: at Js'en inde i Fiordens Bund var brækket. Gav mig og straxens paa Reisen derhen som er 1 Miil herfra.

Vi saae os om og fandt 2de Stæder hvor havde staaet Huuse, men nu i Steen Hobe saamen faldne. Saa og et fra Søen af, og over Fiire Høyer hen løbende Steen Giærde¹⁵³ hvis Høyde og Tyckelse stoed endnu sine Stæder 1 all: over Jorden.

Her findes smucke med fiint Straae og Blade Græs bevoxede smaae Slætter; Hvoraf, saavidt jeg skiønner, kunde indhøstes Foeder til 2de Kiør, 20 à 30 Faar; men saa vil Sommer Føden mangle.

Brændsel findes nok af, Neml: Tørve Jord og Vie Lyng.

Een Svær Needløbende Elv vil og sine Tiider give skiøne Ørter; Grønlænderne øser og udj deñe Bugt Lodder eller smaae Sild, som de tørrer, og til Vinter Føde henlægges. —

Iunius!

D. 1ste Stille, og smukt Veir; Toeg saa med Koene Baad /:loed Chaluppen ligge:/ paa Reisen til *Stattenhuch*; Men næppe var jeg kommen 1 Miil ud, førend Vinden faldt haard imod, maatte derfor søge Havn ved *Karsytsiak*, hvor jeg før har lagt. —

D. 2^{den} Stille, og behagelig Veir; hvormed jeg jgien begav mig paa Reisen.

Vores Cours var nu 2de Miile S: W: dernæst ungefær 1/2 Miil W: N: W:; Et kort Støcke N: O:, og endelig ud jgienem et Langt Sund blev Strækningen S: O:

Dette lange Løb *Jkkeressarsuk*¹⁵⁴ /:nævnt:/ har paa bægge Sider frygtelige Fiælde; Hvoraf idelig Steene needfalder med græsseligt Bulder; Ligesom Js Blinkerne paa Østre Side icke forglemer deris Salutering.

Efter en saadan skræksom Vej af 4re Miile fandtes endelig et Stæd, hvor jeg kunde faae Koene Baaden paa Land slæbet; Her jeg og hvielede Natten over. —

D. 3^{die} Smaae Norden Vind, og klar Luftt.

Gav mig jgien paa Touren, havde som i Gaar S: O: Cours end 3de Miile, da vi fandt os yderst udj dette lange Løb; Stoer Jssen hindrede os at komē længer; søgte derfor et Stæd, at opslæbe Koene Baaden; og saa videre at vente paa Leilighed.

Jmidlertiid gik vi til for at see og Observere Landets Strækning, som nu var N: O: og S W:

Tvende Høye Huche, hvoraf den Syd Westre kaldes *Kangek Kyertlik*,¹⁵⁵ og Ufeilbar er *Stattenhuch*,¹⁵⁶ Den Noer Østre nævnes *Alluk*,¹⁵⁷ som naar man er deñe foroven, skal Landet efter Grøn-lændernes sigende falde heel Nordlig af, ligesom disse og paastaaes at det er Uanseeligt Steil og Høyt Land, hvor de næppe kand faae Straae til deris Støfler.

Dog skal der opholde sig endeel Meñisker, hvoraf Nogle imellem, men Rart,¹⁵⁸ formedelst Vejens Farlighed, kommer til *Alluk*, for imod Ræve og andre Skind Vahre at tilhandle sig gamle Piile, Knive, Sye Naale, og saadant Snurrepiiberi.

Videre da ligger vi for værende Tiid saa godt som imellem bægge Huchene, har 2de Miile til hver.¹⁵⁹ —

D. 4de Frisk Norden Vinds Kuling; hvilken her holder Jssen fra Landet, da den i Strædet gjør Røddelig. —

D. 5te Ditto Vind og smukt Veir. —

Saavidt man fra Høye Fiæld Toppe af kand Øyne, sees ickē andet end Js, hvorjgienem at komē er umuelig;

Ellers fortalte medhavde Grøn-lændere, at saaleedes ligger Jssen sædvanlig om Soñeren, og ej brugendes uden tiilig om For- og seent Efter Aar, da de paa *Alluk* og *Kangek Kyertlik* boende som har Lyst at reise til et af Colonierne, maae nøye passe bestemte Tiider, og saadañe Lyst Toure betales imellem med Baade, og Livs Tilsættelse; hvorpaa i Aar hørtes Beviis, da 2de Baade bleve udj Jssen knusede, men Folkene bærget.

Resolverede derfra i Guds Navn at afstaae fra en saa farlig Tour, og jgien vende om til det [Stæd] hvor min Chaluppe var efterladt, for derfra at recognossere alle hidtil forbie fahrende Fjorder. —

D. 6te Stiv Norden Vinds Kuling; hvormed jeg fortsatte min tilbage Reise, og kom Morgenens derefter til *Jlluamiut* Fiordens Bund, hvor 2de af mine Folk og Fartøy var efterladt. Vores hidtil aflagde Vej er goede 10 Miile. —

D. 7de *Pindse-Dag*: håard Norden Vind med Sne, og Slud, maatte derfor ligge over. —

D. 8de Ditto Vind, og Veir, som og i Dag forbød mig at fahre herfra. —

Henved Aften kom 2de Expresser fra *Julianeshaab*, med Breve fra Skipper *Marcher*, der nu laae paa *Friderichshaab*. —

D. 9de Gandske stille og klar Luft. Begav mig altsaa paa Reisen; Men Opreisende Norden Vinds Storm, førde mig ind til *Karsytsiak*, hvor jeg nu Tredie gang har haft Havn. —

D. 10de Med stille og godt Veir toeg jeg jgien herfra; Noget over Middag indfandt atter Norden Vind sig saa haard, at jeg med saame maatte holde af, over $\frac{1}{2}$ Miil tilbage, hvor vi paa deene Fiords Nordre Side fik Haun ved et Stæd *Torsukatok* kaldet $1\frac{1}{2}$ Miil fra *Karsytsiak*. —

D. 11te Tiilig om Morgen foer med Stille herfra; Men efter tilbage lagt Vej af $1\frac{1}{2}$ Miil, tvang Norden Vind mig jgien at tage Havn ved *Itibleersoak*, der og er paa Fiordens Nordre Side. —

D. 12te Først Stille, udpaa Dagen en Feiendes Norden, og saa atter Stille.

Jmidlertiid begav jeg mig paa Reisen; var og deene Gang Lyckelig nok, at kome ud af en saa hæsle Fiord.

Seent om Aftenen haunede jeg yderst ved *Naksarmiuts* Fiorden,¹⁶⁰ ved et Stæd kaldet *Naksak*, hvor er en maadelig Baads Haun, ellers er jmellem bægge disse Fiorder en Dstance af $\frac{3}{4}$ Miil. —

Dermed er da *Jllumiuts* Fiorden /:som ligger *Stattenhuchs* Nordre Side nærmest:/ bereist; den har inttet at Prunche af, uden de paa bægge Sider staaende høye, skarpe Fiælde, hvorved er saa godt som inttet Under-Land.

Fiskerie er her icke, uden jmellemstunder en Ulke, og saa Sæl-hunde, hvilken Fangst skal være temelig god; Men Lodde øsningen¹⁶¹ er og bliver det fornemste, for hvilken Aarsag her og om Someren staae endeel Meñisker; Om Vinteren skiøtter ingen om at boe her. Thi Jssen skal gemeenlig være deris Fangst til Hinder; dog boer yderst ved Jndløbet nogle faae Familier. —

D. 13de Stille og smukt Veir til henved Aften, da det begyndte at storme af S: O:

Jmidlertiid besaae Vi dette *Naksak*, og fandt 4re Stæder hvor havde staaet Huuse, nu gandske forfaldne, saa derom inttet videre kand siges!

Temelig stoere Slætter og Marker bevoxen med Mængde Vild Sellerie, Rølliker og gule Smør Blomster giver Langt fra et smukt Syn; Men, de ere saa lidet Græs begroede, hvoraf jeg icke troer der kand Jndhøstes Vinter Foeder til meere end 3de Kiør og 40 Faar;¹⁶²

Ellers er Jordarten Lysagtig leeret 2: 3: à 6 tomer dyb, hvorunder ligger Steen Gruus; sine Stæder skickelig Tørve Skiær, med Vie og Eenebær Lyng;

Fiisk gives icke uden Ulker, ogsaa Ørter udj en her svær Needløbende Elv. —

D. 14de Med Stille og smukt Veir, Reiste jeg udj Koene Baad ind af *Naksarmiuts* Fiorden; holt ved den Sydre Side lige op til Bunden, en Længde af 2de Miile, den halve Vei var Coursen Ost og den anden Deel N: O:

Høye Fiælde og inttet Under Land er alt hvad Vi i Dag be-
tragtede; Lagde os dermed til Roe, da det blæste stivt S: O: —

D. 15de Skiønt Veir. Besaae dermed deñe Fiords Nordre Side, hvor efter medhavde Grønlænders Fortælling, skal være et Bærg hvor findes smaae Christaller, men egentlig Stædet viste han icke, som selv havde det af Rygte. —

Ellers er dene Side ligesaa Skarp Fiældet, blott, og bar uden Under Land, som den anden.

Om Aftenen kom jeg igjen til *Naksak*. Hvormed *Naksarmiut* er betragtet som en Fiord af jngen Vigtighed. —

D. 16de Stiv Norden Vinds Kuling; der icke tilloed mig at fahre herfra. —

D. 17de Ditto Vind, med Tyk og Taaege. —

D. 18de Syden Storm; Tyk Regn Luft, til Fiælds Snee. —

D. 19de Ditto Vind og Veir. Jssen har og sadt saa tædt ind paa Landet saa jeg icke seer nogen Leilighed til at kome jgieñem den. —

D. 20de Stærk Kuling af N: W:; skyet Luftt, og Regn. —

D. 21de Norden Vind, som igjen sadte Jssen Lidet fra Landet. —

D. 22de Ditto Vind og Veir. —

D. 23de Ditto Kuling. —

J Eftermiddags kom 2de Expresser fra *Julianeshaab*, med Breve til mig fra Skipper *Marcher*, som nu havde oplagt Skibet *Jslands* Last paa *Friderichshaab*; var næsten færdig med Baglast Jndtagelse, hvormed han om faae Dage ville retournere.

Kiøbmand *Olsen* skriver tillige, at hans Brevskaber vare allerede afsendt; Følgelig er jeg ulykkelig nok, til icke at (faa) hverken det ene eller andet til den Kongl: Direction hiemsendt. —

D. 24de En halv Storm af Syden, med Regn; hvilket og holt os i Dag at blive stille liggende. —

D. 25de Samē Vind og Veir som i Gaar. —

D. 26de Vinden S: Ostl.; blandet Luftt og Taage; Jssen hindrede os, at komē herfra. —

D. 27de Smaae Westen Vind, tykt taaget, imod Aften klar Luftt. —

D. 28de Heel stille Luftt. Brækkede dermed op, for om muelig at kunde sticke os jmellem Jssen og Landet, skjønt det saae Farligt ud. Dog vi vare Lykkelige. Til seent om Aftenen var en Destance af 1¹/₂ Miil tilbagelagt, hvor jeg ved et Stæd *Niakornak*¹⁶³ toeg Natte Haun. —

D. 29de Stille og Soelskins Veir; men Jssen forbød mig i Dag at forlade dette Stæd.

Ved Middagstiid Jndløb 2de Poster fra Kiøbmand Hr *Olsen*. Ellers sagde disse Grønlændere at Jssen Nordefter skal være meget slem, end for Cajakker at komē jmellem.

D. 30te Atter Stille, og Smukt Veir. Dermed jeg i Guds Navn vilde probere, om man jmellem deñe hæslege Js icke kunde avancere noget. —

Efter svært Arbeide havnede jeg om Aftenen ved *Jkkerressarsuk* 1¹/₂ Miil N: fra *Niakornak*, hvor jeg paa et Stæd talte, og var paa Besøg i dem næsten alle, 32^{ve} kiøne Tælte. Tædt herved stoed 4re, og Fleere udj Nærværelsen, hvortil jeg icke kom; Ligesom der og blev sagt, at skulle staae ligesaa mange /:som førstnævnte:/ ude paa de West herfra 2de Miile liggende *Kitsiksuts* Øer.

Her laae nogle artige Spæk Dynger, at have fyldt 50^{ve} Fade, smaae ting; nu ligger det der, til jngens Nøtte! —

Iulius!

D. 1ste Frisk Luftende Norden, og klar Luftt.

Her ved *Ikkerressarsuk* saaes vel nogle smaae Græs begroede Plætter; Men samē bliver for en Families Needladelse alt for lidet. —

D. 2^{den} Ditto Vind og Veir. Endskiønt Vinden var imod, saa gav jeg mig dog paa Reisen; Efter tilbagelæggende Vei af en stiv

$\frac{1}{2}$ Miil, var Vi ved Jndløbet af *Tessermiut* Fiorden; holt Ost ind af saame omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil, da Kulingen sadte til med tyk Taage. Lagde derfor op udj en dyb Bugt ved et Stæd *Tessiursarsuk*¹⁶⁴ kaldet, hvor tillige needløber en stoer Elv.

Her var meget Fladt Under-Land, og stoere Slætter, men derpaa er næsten intet Jord, uden smaae Steen, og Blanding af Sand og Leer; vel sees her og der at voxe kiønt Græs; Alligevel bliver Stædet icke, for en Landmands Needsættelse, duelig. —

D. 3^{die} Smaa Norden Vind, og Taaget Luft.

Da Leiligheden var nogenleedes passable, foer jeg udj Koene Baad /:lod Chaluppen blive efter, da der høres at det var vanskeligt at faae Havn til den:/ videre ind af Fiorden, hvis Nordre Side jeg da fulgte.

Efter at være passeret et Høyt og fra Søen af lige op og need steilt reisende Fiæld paa 1 Miils Dstance fik Landet en Anden Skickelse, stort Under-Land, med Vidtløftige Slætter, men Skade: De ere for største Deelen overgroet med Moes og Lyng.

Efter saadan Betragtning paa $\frac{1}{4}$ Miil Veis, kom Vi til et Stæd *Nougarsuk*¹⁶⁵ kaldet, hvor ligeleedes er anseelige store Marker; Men hierttelig lidet Græs, da Lyngen dræber den bæste Jord; Dog kunde her om Someren Føedes Eendeel-Creature; Men Vinter Foeder kand til Rødning er skeet, icke blive høyere end til 3de Kiør og 40 Faar, som endda skulle søges langt nok; Hvortil Hæste vare Nødvendige, men jeg seer icke hvor Jorden skal tages.

Ved Omkring-gaaen fandtes her 3de Huus Levninger i Steen Hobe saamen faldne, kand derfor icke opgive dets Størelse, uden eeneste at det eene har været opført af Tørve og Graae Steen; De andre har vel ogsaa været af Graae-Steen saamen sadt, men Vi kunde icke skille, om der til Mellemlag er brugt Tørve; Ved Siden af disse Rudera, needløber 2de Elve, hvor findes Tørve Moes, ellers er den Øfrige Jord lys sandet Muld 4 til 6 tomer dyb, derunder Steen. —

Atter en Strækning af $\frac{3}{4}$ Miil til *Akpaitsevik*;¹⁶⁶ var under Landet ligesom oven beskreven, stort og Jævnt, men fortørrede, af Moes og Vie Krat begroet, seer desaarsag icke, at her kand overfødes fleere Creature, end ved oven nævnte *Nougarsuk* er sagt; At her ellers har boet Europæere tvivles icke om, thi ved Siden af en Elv saaes 4 Huus Tomter, men de derpaa i sin Tiid staaende Bygninger ligger nu i en Massa saamen faldne, saa intet herom videre kand meldes. —

D. 4de Stille, og Angeneemt Soelskins Veir;

Begav mig dermed videre, havde og et kort Støkke Vej smukt Under-Land at fahre ved; Men derefter icke andet, end høye og Gysende Fiælde en Destance af 2de Miile, da Vi vare Fiordens Bund paa 1 Miil nær, hvor inde, paa bægge Sider ej heller saaes andet end steile og skarpe Bærge, samt 2de stoere Js-Blincker¹⁶⁷ /: hvor Grønlænderne, som søger dertil om Høsten, skal skyde een-deel Spraglede Sæll-hunde:/.

Norden Vind begyndte og at blive levendes, holdte derpaa over til den Sydre Side, fulgte igjen langs med samme, under Fiælde end 2de Miile ud; Hvor Vi ved en liden Laxe Elv lagde os til Hviile. —

D. 5te Søndag: Vinden stille.

Kl: 3 om Morgenen begav jeg mig her fra, besaae adskillige forbie fahrende Stæder, men alt mavert; Efter en saadan Recognition paa en Destance af $\frac{5}{4}$ Miil, fandt Vi et Stæd der og har havt Europæiske Beboere, hvilket saaes af 5 nær hinanden liggende Pladser, hvor havde staaet Huuse, men deris Tall, Størrelse og Indretning kand icke siges, uden Længden paa et saa ungefær 57: og 24 Skridt bredt.¹⁶⁸

Ellers er her omkring /: ligesom noget Østen fore: / vidtløftige Slætter, men det siger alt saa lidet, thi hvad som icke af den skadelige Moes er fortæret og fortørret, sees med Lyng og Vie Krat begroet; Jordens Dybde er sine Stæder 4, andre 6 tomer dyb Muld og mest graae agtig Sand; Jmidlertiid vil jeg dog troe, at her ved dette Stæd /: som med havde Grønlændere icke veed Navn paa: / kand holdes 1 Koe, og 30 Stk: Faar. —

Ungefær $\frac{1}{2}$ Miil længer Wester ud lagde Vi til ved et Stæd *Kougsuute*¹⁶⁹ nævnt; paa Vestre Side af en stoer Elv;

J det Vi steeg paa Land faldt os strax i Øjne 3de Rudera, hvoraf Muurene paa det eene var endnu paa sine Stæder tilsyne 1 all: høy over Jorden, omtrent 13 all: langt og 8te breedt, om de andre kand inttet siges, da de vare aldeeles forfaldne. Ligesom og de, omkring disse Huus Levninger værende smaae Slætter ere for Mestedeelen med Lyng begroede.

Herfra gik jeg omtrent 1000 Skridt langs op med Elve Kanten, hvor jeg standsede ved en liige for mig havende stoer Færsk Søe,¹⁷⁰ samt een Bygning, hvis Fiire Muure, der vare af stoere flade Graaesteene med lidet derimellem liggende fiin Sand, stoede henved 2de all: høy fra Jorden med tyckelse af $1\frac{1}{2}$ allen, Længde 14 og Brede

9 allen, Jnd- og Udgang paa S: Østre Siide til Vandet, hvorudj har værét lagt en Steen Broe fra Huuset af, men nu saa forfalden, at man hverken kunde tage Høyde, Breede eller Længde.

Herpaa gik jeg langs dette Vands Nordre Strand Kant West hen ved 3 til 400 Skridt, hvor Vi igjen toeg 2de Rudera udj Øjesyn, hvorom ej heller videre kand siges.

Lidet herfra, saaes atter Tegn hvor havde staaet en Bygning; som og her tædt ved, fra Vandet af og til en Høy, laae et Steen Giærde men gandske lidet tilsyne, ej videre end Vi kunde see her og der Steene lagt i en lige Rad ved Meniske Hænder, som vist icke heller er gjort af Grønlændere.

Lige hertil er jngen Græs Marker, da alt er bevoxet med Vie Krat og svær Birke Skouv, hvorimellem er Træer over 2 Faune høye og $\frac{1}{2}$ all: tykke ved Roed Enden, men alt krumt og skiævt.

Længer hen ved dette Vands Ende som er 1 Miil langt med Strækning fra N: W: til S: O: findes vel meget stoere Slætter, men uden Jord, meest Sand og Steen; dog vil jeg troe her kand holdes 1 Koe og 20 Faar.¹⁷¹

Nu spassere Vi da om paa dette Vands Sydre Siide, hvor man har Møye at komme gjennem sumpede Stæder, Vie og Birke Krat, samt over Elve, og Moes begroede Høye, hvilke vedvarede til ubestiigelige Fjælde forbød os at komme længer;

Jmidlertiid fortalte Grønlænderne, at der inden fore skulle være en Birke Skouv, med smaae Rønn imellem af Fingers Tyckelse; Meere sagde de: at udj denne Færske Søe, hvorved Vi nu stoed, var fanget en Aal over allens Længde som Kiøbmand *Olsen* havde faaet; Ellers gives herom Høsten goed Ørter, men Skiæl Lax icke.

Ved Grønlænderne loed jeg gjøre Forsøg at fiske, men de fornam inttet. —

D. 6te Toeg med Stille herfra; men knap var vi komne $\frac{1}{2}$ Miil frem førend Norden Vind begynte at spille op; og drev os ind i en Bugt som Grønlænderne icke vidste Navn paa; men stak op til det i Gaar omrørte Færske Vands Westre Ende, hvor Vi sadte Tælt, saa os omkring, men inttet Antegnelses værdigt, uden dette: at her er Baade og Skibs Havn; dybt Vand 8 à 10 Faune, Sand og Leer Bund. —

D. 7de Reiste Vi igjen, med stille og godt Veir herfra.

Avancerede frem, men under høye og steile Fjælde uden Underland, som vedvarede til Fiordens Yderste Jndløb; hvor Grønlæn-

derne havde fortalt, at være Blyant;¹⁷² Lagde til Stædet, kravlede op af et besværligt Fiæld, hvor Vi og fandt Steene der havde Blyants Egenskab, men saare lidet; Prøver deraf vil i sin Tiid sees; Efter hvilken Undersøgelse Coursen faldt til det Stæd hvor min Chaluppe var efterladt, der jeg om Natten havnede.

Hvormed *Tessermiuts* Fiorden er beseet, hvis Længde er fra Yderst til Jnderst omtrent 7 Miile; paa det breedeste $\frac{1}{2}$:

Efter Sigende skal her paa sine Tiider være brav Helleflyndre, men Torsk jngen, og saa er det alt. —

D. 8de Stille, imellemstunder lidet Westl: hvormed jeg forloed *Tessiussarsuk*, og sadte hen til *Nenortaliks* Øen som det Stæd Assistent *Alsbach* skal over-Vintre, omtrent 14 Miile fra Colon: *Julianeshaab*; Deñe Øe har et smukt græsriigt Underland, hvorpaa jeg troer kand Føedes Vintter og Soñer sine 40 Faar.

Saa er og paa deñe Øes Syd Westre Ende et lidet Fiæld som Jndeholder Blyants Steene, finere end de i *Tessarmiuts* Fiorden, hvoraf tillige ved Arbeide kand faaes Mængde /: Prøve er taget til Hiemsendelse:/ ellers staae saa vel her, som paa de Omliggende Øer eendeel Menisker baade Vintter og Soñer i Betragtning af den her faldende, almindelig goede Klapmydse og Sælhunde Fangst.

Herfra tog jeg hen til een anden Øe *Kissak*¹⁷³ /: kaldet:/; hvor jeg et par Hundrede Skridt fra Søen af, i et lidet Færskt Vand loed optage et Skibs Svær Ancher,¹⁷⁴ hvorpaa Fliigene var afslagen /: hvilket og Hiemskickes:/ . Efter Grønlænder Fortælling skal her for mange Aar siden /: thi ingen kan mindes det, uden hvad Forfædre have sagt:/ være Forliist et Skiib, hvis Vrag endnu ved lægt Vande er til Syene; Og dette tilsadte Skiibs Mandskab har baaret Ancheret op i Vandet hvor jeg nu toeg det; Men først gjort det unøttig.

Jgien herfra Foer jeg med Haard Norden Vind langs Cap-Farvels Sydre Side,¹⁷⁵ da Vi jgien steeg paa Land for at see ud efter Jsens Beskaffdnhed, hvorimellem man næppe kunde trænge sig.

Syd Ost for os faldt Øyne paa en Bugt, hvor inde saa skickelig stoere Slætter; Grønlænderne kaldte Stædet *Etibleersuak*,¹⁷⁶ som og sagde, at der skulle være et gamelt Rudera, men Markerne Overalt begroet med Lyng og Vie Kratt. Nu saae Vi Bugten laae med Jis tilpacket; Var derfor umueligt at kome til den, bie kunde jeg icke, thi her er hverken Havn eller Stæd at faae Chaluppen paa Land; Loed derfor staae til, icke uden Frygt og Fahre imellem Jis, en

stærk løbende Strøm og stormende Vind, indtil jeg omsider fandt Læe under en i Øst liggende Øe *Angmelortok*¹⁷⁷ kaldet, ungefær 4 Miile fra *Tessiussarsuk*. —

D. 9de En halv Storm af Norden, med lidet Taaege. —

D. 10de Ditto Vind, med stærk Taaege. —

D. 11te Sagte blæsende Norden Vind; med hvilken jeg straxens forloed deñe slætte Havn.

Efter aflæggende Vei af 2de Miile, var Vi alt $\frac{1}{2}$ Miil ind i *Ounertoks* Fiorden, hvor jeg ved en Øe *Epiutak* nævnt maatte tage Havn, formedelst opreisende Storm. —

D. 12te Søndag: Stille og Regn.

Foer med Koene Baad ind af *Ounertoks* Fiordens¹⁷⁸ Sydre Side, Ost op, hvor Vi efter aflagt Destance $\frac{1}{2}$ Miil ved et Stæd *Anik* kaldet saae 2de Rudera, det ene aldeles forfalden, men Steen Hobens Længde var 50 Skridt lang og 30^{ve} breed; det Andet staar Muurene, som er stoere Flade Graae Steen, endnu sine Stæder Høy 1: Lang 18: og Breed 8 allen.

De her omliggende stoere Marker og Slætter frembær næsten inttet af Græs, uden eneste Moes og Lyng, da de for Meste Deelen bestaar af Sand og Steen uden Jord.

Atter $\frac{1}{2}$ Miil herfra, sees og stoere Slætter nok, men ligesom det Første frembringer inttet Græs, dog forbedres dette Stæd ved en her Needløbende Svær Elv, hvori, efter sigende, skal faaes skiøñe Ørter.

Videre 1 Miil frem til Fiordens Bund Needløber og en stoer Elv, paa hvis Westre Siide saaes 2de Rudera,¹⁷⁹ den ene stoed Muurene som var af Graaesteent med Mellemlag af Tørve 1 all: over Jorden, lang 19 og breed 9 allen, udj Tvende liige Afdeeler, med Indgang paa Nord Ostre Siide for Elven; det Andet laae aldeles i en Steen Hob.

Langs op med deñe Elv er artige¹⁸⁰ Græs begroede Slætter, hvoraf kunde vel Indsamles Vintter Foeder til 40^{ve} Faar og 2de Kiør, men, Somer Driften vil da mangle; Jort Arten er leeret Muld 4: 6: til 9 tom: dyb, derunder smaae Steen, sine Stæder goed Tørve Jord, men Vie Kratt lidet. —

Jeg forloed jgien dette Stæd og holt hen til Fiordens Nordre Siide, hvor Vi 1 Miil ud efter lagde til *Sakkamiut*¹⁸¹ kaldet, besaae 2de Pladser hvorpaa jeg vil troe har staaet Huuse, men, hvor mange med Videre deris Størelse etc: kand ej siges. Ved disse Steen Hobe

needrinder en liden Elv, ligesom og de omliggende smaae Slætter ere Græs Rige, og kand give Vintter Foeder til 1 Koe og 20 Faar, muelig Somer Føeden med. Jord Arten er Sort Muld, dyb 5 til 7 tomer; Tørve Skiær findes, men Lyng inttet.

$\frac{1}{4}$ Miil Wester herfra ved *Narsasoak* over en liden Bugt, saaes igien 6 Stæder hvor Bygninger have staaet, men nu til Grunde forfaldne; Nær ved disse Rudera er en Kilde Væld; Videre er og sletterne her omkring vel Græs begroede, og goed Jord Art, men det er dog saa smaat til at kunde vænte meere en Vinter Foeder til 30 Faar og 2de Kiør; og da mangler Somer Føeden.

Herfra og til *Epiutak* hvor min Chaluppe laae /:dertil jeg om Natten ankom:/ bliver inttet at sige. —

D. 13de Smaae Norden Vind og Taaege. Tiilig om Morgenens toeg jeg fra *Epiutak* og atter en liden Vei af $\frac{3}{4}$ Miile var Vi ved den Varme Brønd /:eller Øen *Ounertûta*,¹⁸² der i Omkreds er stive $\frac{3}{4}$ Miil. Ej meget høy, dog biærget særdeeles paa Westre Kandten; Ved Østre Ende som er lav, sees smaae Græs begroede Slætter og store jævne Marker, paa hvilke sidste er inttet Iord uden Sand og Steen:/.

Ved deñe sidst nævnte Ende, og Nordre Siide, omtrent 200 Skridt fra Søen af, er 3de tædte ved hinanden af Jorden, imellem stoere Steen /:eller Klippe:/ Opspringende Varme Væld, hvilke staae bestandig og bobler med Opskydende Vand Perler ligesom det var udj fuld Kogning; og dog icke heedere, end jeg vel kunde taae at holde min Haand derudj.

Men efter Grønlændernes sigendes skal det om Vintteren, og ellers naar kold Norden Vind blæser, vare meget varmere.

Vandet er klart og Reen smagende men den paa Bunden liggende grove sortagtige Sand lugter stærkt af Svovel.

Det største af disse Vande er udj Omkreds 30^{ve} Skridt /:af Grønlænderne¹⁸³ med et Laeg Steen Jndhægnet:/ dybt Vand i Midten 1 all: ved Kanterne noget grundere. Men de kand faaes saa stoere og dybe som man vil naar Vandets Udløb ved Diige bliver dæmet.

De 2de andre ligesom den Første, undtagen de vare mindre, dertil saaes, at ved mellemste Brønd havde staaet et Huus hvis Iord og Steen Muure endnu stoed sine Stæder $\frac{3}{4}$ all: Høy, med 8te all: Længde.

Rundt om disse Varme Vande staaer og smukt Græs, og guule Blomster, hvilke aleene kand fornøye Øjnene, da det i sig selv er inttet. —

Herfra fortsatte jeg Reisen til *Kerneertok* i *Agluitsoks* Fiorden,¹⁸⁴ hvor jeg om Aftenen havnede, efter aflagt Vei af 1½ Miil. —

Og dermed er Fiorden *Ounertok* bereist, hvis Strækning er, fra W: til Ost, lang 2½ og breedest 1½ Miil over.

Fiorden fryser næsten alle Vintre til, desaarsage boe jngen Grønlændere inde i den, men yderst nogle faae. Ligesom her og efter Beretning skal være god Torske, i sær Lodde eller Silde Fangst. —

D. 14de Westen Vind og tyk Taaege. Maatte derfor i Dag ligge over; som og for at gjøre Andstalt til en Koene Baad med Roersker at recognossere *Agluitsoks* Fiorden med, da mine Grønlændere ere Syge og Baaden beskadiget. —

D. 15de Sagte Blæsende Westen Vind, og klar Luft.

Begav mig saa med Koene Baad paa Reisen ind af *Agluitsoks* Fiorden; holt ved dens Nordre Siide, da Vi efter tilbageleggende Distance af ½ Miil, kom til en Bugt *Kangerdluluk*¹⁸⁵ kaldet; hvor saaes et Stæd der tilforn har været bebygget; men Huusenes Tall, Størelse med Videre tillader ikke dets Forfaldenhed at opgive, da det alt ligger i en Massa.

De omliggende Marker, siger icke meget meere end Foeder til 10 à 12 Faar.

Atter 1½ Miil herfra i en Bugt *Nepiset*¹⁸⁶ nævnt, saaes Een stoer Jævn Mark, men derpaa var intet Jord, uden Sand og Steen.

80 til 100de Skridt fra Søen af vare 6 Stæder¹⁸⁷ hvor Huuse haver staaet; Hvoraf Vi saa nogenleedes Opmaaelede et af Længde 37 og 21 all. breedt, men Videre kand heller icke siges om dem alle; Ved Siiden af disse Steen Hobe Needløber en Svær Elv, hvori om Høsten skal falde gode Ørter.

Jgien 1½ Miil herfra udj Een stoer Bugt *Kaitlumiut* kaldet Needløber en meget stoer Elv, som særdeeles Roeses af sine Fede Lax Ørter, hvorføre her og om Someren opholder sig nogle Familier til at fange og tørre samme til Vinter Føde, hvilke og er Stædets eneste Herlighed /:med vort Garn fik Vi Een Snees Støcker:/.

Ellers lod jeg mig af Grønlænderne Fortælle, at langt oppe i Marken skal være endeel gamle Huus Levninger, dem Vi i Morgen agter at bese. —

D. 16de Stille og Regn!

Da jeg om Natten af Sting var bleven angreben og icke kunde røre mig, maatte Assistent *Arctander* med bekiendte Grønlændere

ene gaae op til de i Gaar omnævnte Rudera. Hvorom han ved sin Tilbagekomst gav mig følgende Underretning.

(: Noget omkring $1\frac{1}{2}$ Miil i N: N: W: herfra i en stoer Dahl hvorigienem rinder en Elv fra een Færsk Sø i den anden siger at have seet en Deel Opfødnings Ørter. Paa dens Nordre Siide saaes Levninger af 5 Huuse; Det Sydreste og største i Længde uden til 19 og breedt lidet meere end 12 all: Muurenes Høyde paa de fleeste Stæder $1\frac{1}{2}$ all: bestaaende af Fladagtige stoere Steene uden Leer eller Muld derimellem; Jndgangen paa Sydre Siide.

Nær ved dette var og en Huus Tomte, hvor en liden Stump endda staaende Muur viiste at Huusets Bygnings Materialier har været Graaesteent med Tørve Mellemlag, men dets Størelse vidste han icke at bestemme.

Ved Siden af dette fandt han 2de smaae Muure alle irregulaire og ligesom det Første alleene af Ordinaire Steen opreiste, hvoraf det største var bygd ved Siden af en Berg Pold der udgiorde dets Nordre Side Muur; jngen Græs Marker af nogen Betydenhed siger han derom findes, thi Vie Kratt Skouv har bemærkt sig same.

Omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil længer op er ham atter paa et Stæd Forekommet 6 andre Huus Levninger, hvilke ere omgivne med store og velbegroede Græs Marker, saa han meener uden Vanskelighed af dem kand Jndhøstes Foeder til 6 Kiør 2 Hæste og 40 Faar.

Huus Levningerne beretter han saaledes forefandtes: Paa en Forhøining var en Huus Muur af 21 all: Længde og 9 Breede, Muurene overalt en Mands Høyde fra Jorden; af store flade Steene opreiste, hvorimellem var fin Sand, Tyckelsen af Muuren $1\frac{1}{2}$ all: med Jndgang paa Sydre Siide, og ved eller i den Westre Ende gjør ligesaadan Muur Afdeeling til et Kammer, der næppe var 3 all: lang, men havde det øvrige Huusets Breede; Fra Kammeret til den største Afdeeling var Jndgang, og den var icke meere end $1\frac{1}{2}$ all: breed; Ellers vendte dette Huus i Ost og West.

Needen for dette var 2de andre, bægge opførte af Tørve og Steen, hvoraf det største har været langt 27 og 11 all: breedt, afdeelt i 2de lige store Rum; Jndgangen paa bægge mod Syden, Muurene stoede endnu sine Stæder 1 all: over Jorden.

Et Stykke Needen for disse var 3de mindre Huus Tomter, men Huusenes Størelse kunde han icke sige, da de dertil vare for For-

faldne; Jmellem Huusene needrinder en liden Bæk, og needen for i Dahlen en stoer Elv.

Saavidt hans Beretning derom: —

D. 17de Westen Vind, og Klar Luft.

Reiste jgien herfra, og efter en tilbagelæggende Vei af 1 stiv Miil, var vi i Bunden af deñe Fiords Nord Østre Arm *Amituarsuk*¹⁸⁸ kaldet; Hvor stoed 3de Familier for at fiske Ulker, og tørre til Vinter Føde.

Nær ved Havet er en Færsk Søe, og fra deñe løber en Elv som er af jngen Betydenhed; Mens meere anseelig er den Omkring staaende Birke Skouv,¹⁸⁹ den størst jeg endnu har seet, Træer af ved 3 Favnes Høyde og $\frac{1}{2}$ all: Tyckelse med Roed Enden, men alt krumt og kroget.

Saa sees og her 4re Stæder hvor havde staaet Bygninger,¹⁹⁰ men alt i en Steen Hob sañenfalden, saa inttet videre derom kand meldes.

Under-Landet er her gandske liidet, men vel Græs begroet. Dog skal det blive alt om deraf kand underholdes 30 Faar.

Her toeg jeg i Fiøre eller Strand Kanten Prøve af fiin Leer til Hiemsendelse. —

D. 18de Smaae Syd Weste Vind og Regn.

Toeg herfra og efter et kort aflagt Støcke Vei, ved et Stød kaldet *Syeralik*,¹⁹¹ saae vi nær ved Søen Muure af et Huus, hvis Længde var 26 og Breede 9 allen, fleeste Stæder $1\frac{1}{2}$ all: over Jorden, af sañenkastede Steen en paa anden uden Mellemlag.

Her er næppe saa megen Slætte, at man kand sætte en Foed. Veed derfor icke, hvad deñe Bygning kand have været brugt til.

Omtrent 1 Miil herfra var Vi i Fiordens Syd Ostre Arm, hvor Vi paa Bundens Nordre Siide¹⁹² ved 300 Skridt fra Søen af saae 2de store irregulaire Muure, hvoraf det størst var 185 Skridt langt, og halv saa breedt, overalt fleeste Stæder $\frac{5}{4}$ all: høy af velpassede Graaesteene uden noget Mellemlag. Udj Midten af deñe Muur stoed en Mindre af Længde 13 og Breede 7 all:, hvortil har været brugt Tørve at binde Steenene med. — Den anden Muur noget mindre end den Forste; men Forskiæl, at Muurene stoed om en Dahl, som gjorde dem 2de Faune høye.

Lidet her Norden fore, saaes og et Rudera af 25 Skridts Længde og 14 i Breeden af graae Steen og Tørve.

Skikkelige stoere Sletter omringer disse Huus Levninger, men Lyng og Vie Krat har bemægtiget sig alt, saa at det lidet Græs her kand indhøstes vil næppe blive Klækelig til fleere end 30 à 40 Faar, førend Rødning er foretaget, da vil det visselig blive bedre.

Videre $3\frac{1}{2}$ Miil ud efter, ved et Stæd kaldet *Jklorsuak*,¹⁹³ var ogsaa nogle faae Græs Plætter, hvoraf jeg troer kunde Jndbringes Foeder til en 20 Stk: Faar. —

Herfra sadte jeg over til *Kerneertok* /:de Mærske Brødres Opholds Stæd:/ hvor jeg mod Morgenstunden ankom. —

Og dermed er da *Agluitsoks* Fiorden Recognosseret,¹⁹⁴ hvis Længde er fra Yderst til Inderst stive 5 Miile, paa breedeste $\frac{1}{2}$ Miil over; Den halve Vei falder Coursen Ost ind, den Øvrige O: N: O: har 2de Arme, en paa N: Ostre, Anden S: Ostre Siide hver 1 Miils Længde og paa breedeste $\frac{1}{4}$ Miil. Ellers er deñe Fiords Fiælde icke meget Høye.

Efter Beretning skal her være god Sælhunde Fangst; Rødfisk, Nepeseter, Torsk, Helleflyndrer, og besynderlige Angmaksetter eller Lodder, hvilke skal være bedste Sort; søger tillige ind i Fiorden, og gaaer jgien seenere ud. —

D. 19de Søndag: Omspillende Veir; med stærk Regn. Maatte derfor ligge over. —

D. 20de Toeg jeg fra *Kerneertok* /:af Tydskerne nu kaldet *Lichtenau*:/ med Ustadigt Veir og Vind, med Kast af Westen og Norden, samt Regn; der om Eftermiddagen klarede af med lidet Syden Luftning, som og hialp os seent paa Aftenen til Colonien *Julianeshaab*, hvortil Missionairen H^r *Transse*¹⁹⁵ fra *Friderichshaab* faae Timer forhen var anko~~m~~en. —

D. 21de Stiv Norden Vinds Kuling, og klart Veir. —

D. 22de Ditto Vind, og Veir. —

D. 23de Sa~~m~~e Vind og Veir.

Eftersom Tydskerne havde lovet mig til Laans deres stoere Europæiske Baad at bruge til Friderichshaab for derfra at hidbringe Mine og Medhavende Folkes Køye Klæder, med Kister og andre smaae Ting, som nu af Skiibet Jsland der var oplagt, afsendte jeg i Dag mine 3de Mand udj en Koene Baad Syd hen, for at afhente sa~~m~~e. —

D. 24de Smaaen Norden Vind, og smukt Veir. —

D. 25de Ditto Vind og Veir. —

D. 26de Søndag: Westen Vind, og klar Luft. —

D. 27de Sydl: Vind og smaae Regn.

Reiste Missionairen H^r *Transse* igjen Hiem efter til *Friderichshaab*. —

D. 28de Syd Ostlig Vind, med skyet og Tyk Luftt. —

D. 29de Westen Vind, med Regn. —

D. 30te Stiv kulende Syden Vind med Regn. —

D. 31te Westen Vind, og blandet Luftt.

Ved Middags Tiid Jndløb 2de Poster med Breve fra Sr *P. Koefod* som d: 19de July var Jndkomēn paa *Godthaabs*-Havn, efter et Forgiæves giort Forsøg at naae sin tilbestemte Havn *Julianeshaab*; den han siger at have været 9 Miile Nær, men Jis hindrede ham at komē videre, maatte derfor søge Nord efter, hvor han vil opvente bedre Leilighed. —

Jmod Aften kom mine Folk med Tydskernes Baad Syd fra. Og skal igjen i Morgen, om Veirliget det tillader, gaae Nord efter for at Hidføre vores paa *Friderichshaab* staaende Tøy. —

Andreas Bruun.

UDSKRIVT AF EN DAGBOG,
HOLDEN I GRØNLAND
AF
AARON ARCTANDER,
PAA EN RECOGNOSCERINGS-REISE
I JULIANÆHAABS DISTRICT
I AARENE 1777—1779
MED ET KORT

Aaron Arctander: Kart over Julianehaab distrikt 1779.
 „Samleren“ 1793.

Aar 1777.

Efterat vi den 1. Maji havde lettet Anker paa Kjøbenhavns Rhed med Skibet *Island*, ført af Skipper Mogens Alling,¹ destineret til Colonien *Julianæhaab* i *Grønland*, hvis Distrikt jeg tillige med Kjøbmand *Andreas Bruhn* var befalet at recognoscere, kom vi den 14. Junii om Eftermiddagen til Colonien *Frederikshaab*, siden vi adskillige Gange havde gjort Forsøg med at komme til vores bestemte Sted, men blev bestandig af Isen formeente.

Den 18. Junii, da man med Grønlændere Sonden fra fik Efterretning, at Isen der var mangfoldig, besluttede min Kjøbmand at tage fra Skibet og recognoscere Sønder efter, lod derfor vor Sluppe sætte af Skibet, for at kalfatres, tiltakles og sættes i fornøden Stand til at reise med.

Den 20. Junii var jeg oppe til Fjelds for at see, om noget, der fortjende min Agtpaagivenhed, kunde forekomme, men fandt intet.

Den 22. Junii, som indfaldt 4de Søndag efter Trefoldighed, var vores Forsæt, efter Prædiken at tiltræde vores Recognosceringsreise Sønder efter, men da det var aldeles stille, lod min Kjøbmand alene i Aften den Konebaad reise forud, der skulde være med os, og gav den Ordre at bie paa os 6 Miile her Sonden fore, som kaldes *Ikkersuk*.

Den 24. Junii, gik jeg op til Fjelds, for at see mig om, men fandt intet, der fortjener Antegnelse.

Den 29. Junii, som indfaldt den 5te Søndag efter Trefoldighed, gave vi os, saasnart Gudstjenesten var til Ende, paa Reisen Sønder efter, men da Vinden var ganske stille, kom vi i Aften ikke længere end 2 Mile fra Colonien *Frederikshaab* til en Øe, som vor Lods ikke vidste noget Navn paa, hvor vi i Aften satte vort Telt.

Den 30. Jun. var stærk S. O. Vind til høn mod Aftenen, da den stilledes lidet af, hvorfor vi gave os paa Reisen og krydsede

til hen paa Natten til et Sted, kaldet *Qvannak*,² som er omtrent halvanden Miil fra den ubenævnte Øe.

Den 1. og 2. Jul. maatte vi for S. O. Vind og Regn ligge over paa Øen *Qvannak*. Her er en taalelig god Baads-Havn, men for større Fartøjer utjenlig.

Den 3. Jul. formeende samme Vejr os, at reise videre. Jeg tilligemed min Kiøbmand var oppe paa Fjeldet for at see os om, men fandt intet, der kunde være Antegnelse værdigt. Smaa Græspletter vare her omkring nogle ferske Søer, dog vare disse ikke af nogen Betydenhed, det meeste, man fandt at voxe der, var Angelica, Pors, og lidet Bregner. I de ferske Søer kunde man ikke fornemme noget Slags Fisk.

Den 4. Jul. hen mod Middag stillede S. O. Vinden af, og det begyndte at blæse af V., vi gav os derfor igjen paa Reisen og sejlede med en laber Kuling til om Aftenen Kl. 9, da vi kom til *Ikkersuk*,³ hvor vi forefandt vor Konebaad, som den 22. Junii reiste fra Colonien, og fik Ordre til her at bie paa os. Denne Dags Reise ansee vi at være 3 Mile.

Den 5. Jul. reisde vi om Morgenens herfra, havde 2 til 3 Timers Tid Stille, derefter begyndte det lidt at kule af V., hvilken Vind var os nu tjenlig, og kom vi sildig om Aftenen igjennem en Mængde stor og smaa Iis til *Maagehavnen*, af Grønlænderne kaldet *Komiut*⁴ o: Elvboere, som er omtrent 3 Mile fra *Ikkersuk*.

Den 6. Jul., som indfaldt den 6 Søndag efter Trefoldighed, reisde vi med en laber Kuling af N. V. paa *Maagehavnen*, og kom med den største Fare igjennem en Mængde flad Iis, hvilken Grønlænderne sagde, at være Vestisen, endelig ved Middagstid til *Kivinuak*,⁵ lige over for Øen *Umenak*,⁶ hvor vi, da Isen formeende os, at komme videre, maatte tage op. Denne Dags Reise ansee vi for 3 Mile.

Den 7. Jul. gik jeg om her paa Øen, men fandt intet, der var Antegnelse værdigt.

Den 9. Jul. var det om Morgenens stille med stærk Taage, thi tog vi fra Øen *Kivinuak*. Siden begyndte det at kule friskt af N. V., hvilken Vind var os tjenlig, og reisde vi den hele Dag igjennem en stor Mængde flad Is, hvilken Grønlænderne paastode, at være Vestisen, sigende derhos, at de nok undredes over, at samme saa tidlig i Aar kom, da det ellers var almindeligt, at man var fri for den til sidst i September, ofte sildere paa Aaret. Vi kom

da silde paa Aftenen til et Sted, kaldet *Pamiedluk*⁷ 3: Hale, som er omtrent 6 til 7 Mile fra vor sidste Havn.

Den 10. Jul. gik jeg tillige med Kiøbmanden her om paa Landet og Fjeldene, da vi fandt adskillige smaa græsgroede Pletter, der efter deres Størrelse vare vel begroede med Græs. Jordarten er her nogenledes god, bestaaende for det meste af sort Muld af en Tværhaands Dybde, under hvilken er lysagtig Sand. Om Sommeren, sige Grønlænderne, er her nogenledes god Sælefangst, men andre Fiskearter, naar man undtager Ulke, ere her ikke.

Den 12. Jul. var om Morgenen S. V. Vind, og da vi syntes dog imellem Isen at see hist og her nogle Aabninger, gave vi os paa Reisen herfra, og jo længere hen paa Dagen, jo mere vestlig og nordlig blev og Vinden, saa at vi mod Aftenen havde en tjenlig N. V. Vind. Med stor Besværlighed reisde vi den hele Dag imellem en Mængde flad Is, der nær om Aftenen havde forbudet os at komme til Land og faae Havn. Endelig naaede vi en stor Øe, kaldet *Kasse*,⁸ hvor vi i en liden Bugt fandt Lejlighed for vor Sluppe. I Dag var saa tyk og mørk Taage, at hverken vi eller Grønlænderne vidste hvor vi reisde, og Compasset var os til ingen Nytte, da Isen forbød os, at holde en lige Cours. Vores Dags Reise ansee vi for 4 til 5 Miles Længde.

Den 13. Jul., som indfaldt den 7de Søndag efter Trefoldighed, maatte vi stræbe paa, at komme herfra, da det i den lille Bugt, hvor vi laae med vor Sluppe, stuede aldeles til med Is. Vinden var stille hele Formiddagen, og roede vi omtrent en halv Miil i S. O. igiennem et smalt Sund, der laa fuldt med Is, derefter forandrede vi vor Cours til N. V.; men paa Eftermiddagen begyndte det at kule friskt af S. V., saa vi om Aftenen Klokken fem maatte søge Havn paa den Søndre Side af samme Øe, vi i Gaar Aftes kom til, paa et Sted, kaldet *Kagortok*,⁹ som er omtrent en Miil fra det Sted, vi i Morges reisde fra. Grønlænderne fortalte, at oven for et lidet Fjeld var en fersk Søe, hvori der baade var Torsk og Helleflyndre. Kiøbmanden lod derfor en Grønlænder bære sin Kajak op i denne ferske Søe, for om mueligt var, at bringe os nogle Prøver af ommeldte Fiske-Sorter. Jeg tillige med Kiøbmanden gik og op til denne Søe, hvori Grønlænderen fiskede, og fik en halv Snees Stykker Torsk, ikke af den her i Grønland kaldte *Ovak*,¹⁰ der ikkun er en Art af Torsk, men ret oprigtig Torsk.¹¹ Men af Helleflyndre fikkes ingen, formærkedes heller intet til, om der var nogen. Da jeg kom

op til Vandet, faldt det mig forunderligt for, at Vandet, hvoraf jeg vilde drikke, var meget salt. Jeg kunde ikke ved første Øjekast see noget Løb fra den til den salte Søe, dog ved nøjere Eftersyn fandt jeg, at Vandet baade voxde og faldt her oppe, og da jeg gik Vandet rundt om, fandt jeg og et lidet Løb fra Havet til denne Søe, hvorigjennem, naar stærkt Vejr indfalder ved Springtiden, og Vandet er højt, uden Tvivl Ungerne af Torsk og Helleflyndre gaae op i den ferske Søe og siden voxe og formere sig der.

Den 15. Jul. om Morgenens var sagte Blæst af S. V., hvorfors vi igjen begave os paa Reisen; men neppe havde vi lagt fra Landet *Kagortok*, førend Vinden, der var os lige imod, blev alt stærkere og stærkere, saa det tilsidst var os ikke mueligt at roe imod den, og maatte vi tage op paa en Øe, kaldet *Namia*,¹² som er omtrent en halv Miil fra det Sted, vi i Dag tog fra.

Den 17. Jul. gik jeg om paa Øen *Namia*. Der gives vel smaa Græspletter, men Stedet er alt for engt og lille. Tarre og Tang findes her i Overflødighed. Øen er i Circumference omtrent trefierding Miile.

Den 19. Jul. reiste vi om Morgenens meget tidlig fra Øen *Namia* og havde en laber Kuling af S. V., der ikke var tjenlig for os i den Cours, vi en Miils Vej havde at holde, nemlig til S. Da vi havde roet dette Vejstykke, forandrede vi vor Cours til N. O. da Vinden var os tjenlig, hvilken og kulede friskt, da det leed over Middagstid. Vores Forsæt var, at holde uden om, for at kunde komme til at bese den af Grønlænderne omtalte Skibshavn, der skal være ved *Nunar-soak*,¹³ ∴ det store Land, men Isen formeende os det, og maatte vi reise inden om igjennem et engt Løb, hvis Strækning var 2 til 3 Miile fra S. V. til N. O., derefter blev Coursen O.; denne Cours reisde vi omtrent 4 til 5 Miile, da Vinden var os meget god og drejede sig efter Sundets Strækning, hvorigjennem vi reisde. Da Vejret i Aften var godt, ville vi og holde ud med at reise den hele Nat igjennem; men da det leed hen paa Aftenen, fandt vi for os, at Sundet *Torsokatak*,¹⁴ hvor vi i Dag og Aften have reist igjennem, sønderst i Gabet af samme, var ligesom stablet til med Is, saa at vi med største Vanskelighed fik endelig om Natten Havn paa en Øe, paa S. Siden af Sundet, som kaldes *Noua*¹⁵ ∴ Odden, af andre *Isoa*¹⁶ ∴ Enden. Vi spurgde vore Lodse flittig ad, om de ikke vidste af, hvor vi i Dag reisde, hvor der kunde være gamle Europæiske Huuse, hvortil de svarede, Nej. Paa adskillige Steder, vare vi og i

Dag paa Land; men de, der fra Søen af syntes gandske artige, befandtes, naar vi toge til Landet, at beseem dem, af ingen Værdie. Pladserne vare baade smaa, og havde lidet eller intet Græs, og ikke andet end slet Jord, der for det meste var graa Sand. Fra Øen *Namia*, hvor vi i Morges reisde fra, og til Øen *Noua*, eller *Isoa*, som vi i Aften kom til, regne vi for at være 8 Mile.

Den 20. Julii, som indfaldt den 8 Søndag efter Trefoldighed, gik jeg tillige med Kjøbmanden om her paa Øen, men fandt intet, der fortjener nogen Antegnelse. Hist og her i Bjergene fandtes ligesom smaae Kjertler, deels sorte, deels blaae og deels grønne; om der skulde være noget got hos disse Stene, vil de dog vel ikke blive til nogen synderlig Nytte, siden de her ere baade faa og smaa. Her omkring i Egnen falder efter Grønlændernes Sigende ingen Fiske-Arter, naar man undtager Ulke. En taalelig god Sælefangst falder her omkring, fornemmelig i September, da en halv Miil her Norden for i et engt Sund, kaldet Strømmen,¹⁷ gaaer en prægtig Fangst for sig. Paa ommeldte Tid og Sted samles her en Hoben Grønlændere, da de ved Stimen af Sælhundene kan staae paa Landet, for at fange samme. Dette Sund, sige Grønlænderne, fryser til i October, og brækker ikke op før end sidst i April.

Den 26. Jul. reisde vi fra Øen *Noua*, vores Cours var O. N. O., til vi kom til en Isefiord, kaldet *Sermitsialik*¹⁸ ∴ med Landiis til Maade, her, sagde vores Lods, ikke fandtes nogen Spor til, at der havde boet Europæere, sagde og desforuden, at det vilde være vanskeligt for os, at komme ind i den for Iis.

Siden nu den beste Tid af Sommeren var løben hen for os, uden at have udrettet noget, og de Fjorde, man havde det beste Haab om, burde dog i dette Aar besees, torde vi ikke vove at bie her, til vi for Iis kunde komme frem, reisde derfor denne Fjord forbi, og var vores Cours snart N. O. snart O. til vi kom i et Sund, kaldet *Kunek*,¹⁹ hvor vi, da det var silde paa Aftenen, tog Havn paa den sydøstre Side af Sundet, paa en Øe ved Navn *Ikloloarsoit*.²⁰ Vores Dags Reise tør vi for havde Modvinds Skyld ikke regne for mere end 3 til 4 Mile. Saavel her som i næstforrige Fjord, sagde Grønlænderne, at være god Sælefangst. Der skal og være Torsk, og længere hen i *Ikkersoak*²¹ ∴ den store Bugt, desuden Rødfisk og Helleflyndre.

Den 28. Jul. fortsatte vi Reisen. Da vi havde tilbagelagt omtrent en fjerdend. Miil, kom vi til Isefiorden *Ikkersoak*. Denne Fjord

var vort Forsæt at reise ind i, for at besee samme; men da den laa denne Tid aldeles tilstuvet med Iis, maatte vi denne Gang lade vort Forsæt fare, skjønt Grønlænderne fortællede, at der fandtes paa adskillige Steder Lævninger af Huuse efter de gamle Europæere, og adskillige smaa Laxelve. Vi fortsatte da vores Reise og kom om Aftenen silde til en stor Øe paa den nordvestre Side af Fjorden *Tunnuliorbik*²² ∴ Vendings-Sted, kaldet *Tuktuktok*²³ ∴ som har Rendsdyr, som er omtrent 2 og en halv Miil fra vor forrige Havn.

Den 29. Jul. gik jeg saavel nede ved Stranden som oppe til Fjelds omkring, for at besee Landets Beskaffenhed, da jeg vel paa adskillige Steder fandt smaa Græspletter, men dog alt for ubetydelige. Jordarten her er vist ikke af den sletteste, den bestaaer nemlig af sort Muldjord, paa det dybeste en halv Alen. Bladegræs, Eker-Soeloy, Bregner, Vej- eller Fugle-Ærter, Pors og Angelica voxer her overalt. I de ferske Søer, her ere, kunde man ikke see Spor til Fisk, endskjønt der blev eftersøgt.

Den 2. Aug. toge vi om Formiddagen fra *Tuktuktok* med en stiv Kuling af N. V. eller V. Vi reisde med denne Vind omtrent 3 og en halv Miil i O. N. O., hvorefter det stilledes gandske af i Nærheden af en Øe, paa nordvestre Side af Fjorden, kaldet *Seffak*;²⁴ vi roede derpaa stille omtrent en halv Miil til et Sted, kaldet *Nouaitsiak*,²⁵ som er paa den nordøstre Ende af samme Øe, som vi i Dag reisde fra. Den Vej, vi i Dag have reist, anseer jeg for at være 4 Miil, hvor der hele Vejen gives en smuk Prospekt. Bjergene ere ikke aldeles blotte, men for det meste begroede med smaat Viekrat, Moes, Lyng, og paa sine Steder lidet Græs; dog er neden ved Bjergenes Fødder intet Underland, men de smaa Græspletter, her ere, bestaae alene i, at hist og her i Lierne voxer lidet Bladegræs, Bregner, Angelica og Pors.

Paa det Sted, vi i Aften kom til, er og efter Grønlandsk Maade gandske smukke Græspletter, dog alt for ubetydelige. Angelica, Bregner, Bladegræs, Ripstreng, Vejflag, der ellers kaldes Fugle-Ærter, Eker- og anden Soeloy har jeg her fundet at voxer. Jorden er meget maver, sandagtig og ikke dybere end en fjerded. Alen, paa de fleste Steder langt grundere og fuld af smaa Steene, der neppe ere skjulte og tildeels ligge blottede for Jord. Smaat Vie-Krat voxer her oppe i Fjeldet og Lierne.

Den 3. Aug. gik jeg omkring her, baade oppe til Fjelds saa og nede ved Søen, men fandt intet, som jeg agter Antegnelse værdt,

uden hvad jeg i Gaar har antegnet. Ryper og Harer saae jeg Spoer til var ikke en liden Mængde af.

Den 4. Aug. resolverede min Kiøbmand at reise til Colonien *Julianæhaab*, for der at efterlade vor Sluppe, og alene at recognoscere med en Konebaad, da vi rimeligviis meget hastigere og bedre dermed kunde komme frem. Vi toge derfor ved Middagstid fra *Nouaitsiak*; men neppe havde vi givet os paa Reisen, førend Vinden, der var gandske stille, da vi toge ud, begyndte at kule saa haardt af S., at vor Sluppe ikke vilde bære eller taale det mindste af Sejl. Vi naaede endelig en Øe, kaldet *Tunnullia*,²⁶ som ligger paa den sydøstre Side af Fjorden *Tunnulliorbik*, i S. S. V. fra hvor vi i Dag reiste fra. Vores Dags Reise er omtrent trefjerded. Miil. Baade paa den Øe, vi nu staae, saa og paa en stor Øe, der ligger i S. O. fra denne og alene ved et engt Løb skilles derfra, ere smukke Græspletter, dog vel smaa. Sortagtig Jord er her paa begge Øer, en fierdend. Alen dyb, deels dybere, deels grundere. Angelica, Blade- og andet godt Foder-Græs voxer her, Vie- og Enebær-Krat er her ingen Mangel paa; udholdende Vand er her baade Vinter og Sommer; her falder baade Torsk og Helleflyndre efter Grønlændernes Sigende.

Den 5. Aug. tidlig om Morgenen var Vinden af S. V. og tildeels S., der vel var Contra-Vind for os; men da samme blæste kun lidt, toge vi fra Øen *Tunnullia*, for at komme til Colonien.

Da vi vare komne en halv Miils Vej til et Sund, der gaaer fra *Tunnulliorbiks* Fjorden til Coloniens Fjord, var samme saa aldeles tilstuvet med flad Iis, at vi neppe vare gode for at komme igjennem. Efter stort Bryderie kom vi da endelig igjennem dette Sund, hvis Længde jeg holder for at være omtrent 1 Miil. Da vi havde forladt dette Sund, meende vi, at være frie for Iis ind ad Coloniens Fjord; men vor Mening slog os fejl, thi hele Fjorden ind til Colonien var gandske opfyldt med Iis, og endskjønt Vinden nu, siden vi naaede Coloniens Fjord, var os tjenlig, saasom vor Cours ind ad den var N. O., og Vinden var S., saa kunde vi dog ikke betiene os af Sejlene, efterat vi vare nødsagede, at krøge fra et Iisstykke til det andet; om Eftermiddagen naaede vi da omsider Colonien.

Den 6. Aug. gik jeg her ved Colonien omkring baade oppe til Fjelds, saa og nede ved Søen, for at besee Stedet. Jordarten er temmelig god, nemlig sortagtig Muldjord, dog for det meste meget grund, faa Steder dybere end 4 Tommer, under hvilke ere smaa Koppel,²⁷ paa andre Steder grov hvidagtigt Sand. Paa den vestre

Side af en fersk Søe, der ligger nogle hundrede Skridt i V. for Colonien, er neden for Fjeldet en anseelig stor Slette, hvilken dog bestaaer alene af Koppelsteene, over hvilke der er kun en tynd Jordskorpe, begroet overalt med Moes, paa faa Steder lidet Græs. Efter Stedets Kjøbmands²⁸ Sigende skal her tilforn have boet Europæere, da han fortæller, hen ved 200 Skridt oven for Colonie-Huuset, hvor der nu staaer et Grønlandsk Huus, at have fundet en Muur af en gammel Europæisk Bygning. Dyrket Jord, som samme Kjøbmand siger, her har været, kan jeg ikke see Spoer til, med mindre det er paa den Plads, hvor de mange Grønlandske Huuse oven for Colonien nu staae, og som ved den Mængde af Jord og Muld, som Grønlænderne have behøvet og taget til disse deres Huuse, er aldeles bedervet, ja mestendeels øde for Jord, og i dens Sted kun blotte Stene og Bjerger.

Den 7. Aug. gik jeg omkring Landet her, men kan ikke anføre andet om Stedets Beskaffenhed, end det jeg allerede har anført.

Den 8. Aug. reiste vi om Formiddagen fra Colonien. Det kulede lidet af V., hvilket var Contra-Vind for os ud af *Julianæhaabs* Fjorden, men da vi naaede *Tunnuliorbiks* Fjorden, hvilken vi just nu skulle recognoscere, var denne Vind os tjenlig.

Indad denne Fjord reisde vi omtrent 4 Mile i N. O., da vi bleve vaer paa den nordvestre Side af Fjorden en behagelig Egn, bestaaende af slet Mark neden for Fjeldene, der hverken vare saa steile og bratte, som de ellers i Almindelighed gives i Straat Davis, ikke heller blotte, men for det meste begroede med Græs, Moes og Viekratskov. Da det var Aften, da vi havde naaet dette Sted, lode vi vort Telt her reise, for at blive Natten over. Stedet kaldes paa Grønlandsk *Epiutak*.²⁹ Vores Dags Reise holder jeg for at være, fra Colonien til dette Sted, 5 Mile.

Den 9. Aug., saasnart Dagen tillod det, gik jeg om, for at bese Stederne og Egnens Beskaffenhed, da jeg blev vaer, at her i gamle Dage havde boet Europæere, hvilket kjendtes af 3 Rudera³⁰ omtrent 200 Skridt fra Søen af, som jeg her fandt. Det største og nærmeste ved Søen, hvilket jeg ansaae for Vaaningshuus, har været, saavidt jeg kan skjønne, imellem 14 og 16 Alen langt, imellem 7 og 9 bredt, Tykkelsen af Murene, der vare opført af ordinaire Graasteen og Muld, kan jeg ikke bestemme, da de ere faldne sammen til en Dyng. De tvende andre, som mueligt have været Fæe- og

Proviant-Huus, bliver vanskeligt at bestemme Størrelsen af. Naar ej andre Hindringer vare i Vejen for Kornvæxt, er her Land nok for mere end 12 Tønder Bygs Udsæd, og det endog i een Ager. God Jordart er her, bestaaende af sort Muld, af 4, 8 til 12 Tommers Tykkelse, under hvilken er lysgraa leeragtig Sand. Den Deel af Jorden, der endnu ikke var overgroet med Viekratskov, havde overalt tykt Loegræs, saa at man paa sine Steder ikke uden Besværlighed kunde gaae igjennem samme, saasom det var baade tykt voxen, og saa højt, at det mestendeels naaede mig til Lænderne. Oven paa Fjeldet, i Dalene og Lierne voxde overalt af det fine Bladegræs, der holdes for at være bedre til Foeder for Creaturene, end det grove.

Efter at jeg havde beseet Markerne, gik vi omtrent en fierding Miil i N. N. O. til Fjelds, hvor Grønlænderne sagde, skulde findes Christal,³¹ eller rettere sagt, hvide klare Stene. Her er en meget dyb Dal, der har paa de fleste Steder mere end 20 Favne Fjeld paa begge Sider. Igjennem denne Dal løber en liden Elv fra O. til V. i en fersk Søe, der strækker sig næsten lige ned til det salte Vand.

I denne Dal blev jeg vaer et Hul i Fjeldet paa den nordvestre Side, hvor vi gjorde Forsøg med at brække førømmeldte klare Stene ud af Fjeldet; men vi fandt ingen, der var klar gandske igjennem, men alene klare hist og her. Bjerget, hvori disse Stene voxte, bestaaer for det meste af hvidgraae sandagtige Stene, mellem hvilke disse klare ligesom udvoxte.

Da vi kom mere end en Favn dybt ned, fandt vi dem liggende i et rødagtigt klæbende Leer, men tildeels og fornemmelig øverst vare de ligesom voxne ud imellem de hvidagtige sandige Stene, hvoraf det hele Bjerg bestaaer. Foruden paa dette Sted saae man og langs op ad Elvedalen hist og her i Bjerget fremstaae adskillige af samme Slags Stene.

Den 10. Aug., som var den 11. Søndag efter Trefoldighed, om Morgenens reisde vi ud for at forsøge Dybet, og Bunden imellem det faste Land og en Øe, der ligger lige uden for de gamle Europæiske Bygninger, siden her imellem syntes at kunne blive en god Skibshavn; hvilken Mening, efterat vi havde gjort Forsøg, blev stadfæstet, da vi fandt, at mellem Øen og det faste Land var god Holdebund, bestaaende for det meste af blaat Leer, Dybet var 4 til 6 Favne, paa det dybeste 12 Favne; mellem Øen og det faste Land er ikke mere end en Kabellængde.

Derpaa reisde vi længere ind i Fjorden, og da vi vare komne omtrent halvanden Miil fra *Epiutak*, bleve vi vaer, og paa den nordvestre Side af Fjorden, en buntet Rad Stene af adskillige Farver. Her lagde vi til Land, for at besee det, da vi fandt, at Bjerget for det meste bestoed af lyse og mørkerøde Stene, hvorimellem var paa endeel Steder hvide Spetter, der ligesom zirede det Røde. Paa endeel Steder i dette røde Bjerg fandtes og store hvidgraae Steene, hvilke gave det røde en smuk Anseelse. Dette Bjerg vilde blive til god Nytte til Muur-Arbeide,³² siden det af sig selv er brusten i Fliser, saa at det med gandske maadeligt Arbeide kunde brækkes ud; og da Stenen er meget løs, blød og sandagtig, kunde den meget let blive dannet, som man vilde have den. Hastig synes ikke heller dette Bjerg at kunne udtømmes, da det er alt for stort dertil. Til noget poleret Arbeide vil det nok ikke blive tjenligt, da det falder alt for løst og sandagtigt dertil. Stedet, hvor denne røde Steen er, kaldes paa Grønlandsk *Sidlisit*³³ ∴ Hvedsesteene.

Herfra reisde vi længere ind ad Fiorden omtrent en ottend. Miil, da vi kom til et Sted, kaldet *Kaglumiut*³⁴ ∴ Dalboere, hvor Grønlænderne fortalde, vare og gamle Europæiske Bygninger; og da det var noget over Middag, da vi kom dertil, besluttede vi, at sætte vort Telt, for Natten over at blive her. Da jeg af Grønlænderne fik at høre, at oppe til Fjelds skulde findes en Slags rød Farve, der seer ud som Bruunrødt, saa begav jeg mig strax til Fjelds, for at besee dette Sted. Jeg gik da omtrent en halv Miil i V., og da jeg var kommet mestendeels til det højeste af Fjeldet, blev jeg vaer paa den nordøstre Side af Fjeldet, lidet nede i Lien, en Mængde rødagtig Jord, der fra det højeste af Fjeldet var udrøget. Jeg gjorde Forsøg med, at opkaste Jorden her nede, i Tanker at finde den røde Farve her, men ihvorvel Jorden her var rødagtig, saa var den baade for grov og sandblandet, til at den kunde ansees for Bruunrødt. Jeg gik derfor længere op til Fjelds, dog kun et lidet Stykke, hvor jeg fandt en Overflødighed af den røde Farve, den var baade finere og bedre, dog var det øverste af Jorden grovere og mere jordblandet end siden, da jeg kom dybere ned i Jorden, og jo dybere jo finere. Ja da jeg havde gravet 2 Alen dybt, var den saa compact, som fiint tørt Leer, dog kunde jeg med blotte Hænder gnide den ganske fin. Jeg tvivler derfor ikke paa, at denne Farve er og kan bruges som Bruunrødt. Af denne røde Farve er her saadan Overflødighed, at mange Skibe kunde tillastes dermed; men Vanskeligheden bliver,

at faae den nedbragt fra Fjeldet til Søen. Stedet oppe i Fjeldet, hvor denne Farve findes, kaldes paa Grønlandsk *Ivitsærsæt*.*)

Den 11. Aug. gik jeg om, for at besee de gamle Europæiske Huuse nede ved Søen, tilligemed Egnen, da jeg blev vaer omtrent hundrede Skridt fra Søen tre Huustomter, der havde været opførte af Tørve og den rødagtige Steen, jeg i Gaar har beskrevet.

Størrelsen af disse Huse bliver vanskelig at bestemme, da de nu ere faldne saa tilsammen, at der fast ikke er andet at see, end Steendynger; dog saavidt jeg kan skønne om det største af disse tre Rudera, hvilket formodentlig bliver Vaaningshuuset, har Længden været mellem 14 og 16 Alen, Bredden mellem 8 og 10, og kjendes endnu, at det har været afdeelt i tvende mestendeels lige Dele, hvilket sees af et Stykke Muur, der endnu staaer en halv Alen højt fra Jorden, og har været Skillerum imellem Stuerne. Flere Rudera fandt jeg ikke her.

Rundt omkring disse Huse er en fuldkommen stor Slette, der, hvor ikke Viekrat er overvoxen, er meget stærkt begroet med Græs, og jo nærmere omkring Husene, jo tykkere og højere. Jorden er god og beqvem til Dyrkning, den bestaaer for det meste af sort Muldjord, dyb en fiendend. til en halv Alen, dels dybere, dels grundere, under hvilken findes lysagtig Leersand. Om Sommeren er her god Fædrivt, thi overalt oppe til Fjelds og i Lierne er Græs nok til Foeder for Creaturene.

Da vi havde beseet dette Sted, reisde vi med en laber Kuling af N. V. længere ind i Fjorden, og da vi vare komne et lidet Stykke Vej fra *Kaglumiut*, bleve vi vaer, og paa den nordvestre Side af Fjorden, en smuk jævn stor Slette. Her lagde vi til Land, for at besee Stedet, da vi og her fandt tre Rudera, det ene anseelig stort, 18 Alen langt og 10 bredt. Af dets Størrelse ansaae jeg dette for Vaaningshuuset. Endskjønt at det var aldeles falden tilsammen, saa at man intet vist kan paastaae om samme, saa syntes jeg dog, at der i denne Bygning har været Afdeling. Den Steen, som dette Huus har været opført af, er af samme Sort, som paa næstforbeskrevne Sted, nemlig rødagtig. Saavel dette, som de to andre Rudera, er ikke opført af Leer og Stene, endskjønt baade her, saa og paa næstommeldte *Kaglumiut* findes en Mængde af Leer, men af Tørve og Steen. De to andre Rudera, som jeg holder for Fæ-

*) Formodentlig Plural af *Ivisak*³⁵ 5: Farve. [H. P. E.]

og Provianthuse, have været meget mindre, og opførte af Tørve og Steen. God Muldjord findes her, dyb 4, 6, 10 til 14 Tommer, under hvilken findes lysagtig fin Sand. Fuldkommen Viekratskov og Enebær-Lyng er her ingen Mangel paa. Oppe til Fjelds og i Lierne er overalt Græs nok til Sommerføde for mange Creature. Dette Sted kaldes paa Grønlandsk *Irvsumiut*³⁶ ɔ: Muldboere. Et lidet Stykke Vej, kun nogle hundrede Skridt Østen for denne gamle Nordmands Gaard nedrinder fra nogle ferske Søer, som ligge ikke meget langt op til Lands, en liden Elv, som Grønlænderne paastode at være Laxelv; men jeg ved Undersøgning fornam ikke uden smaa Foreller, eller Opfødnings Lax i den.

Da vi havde beseet disse Steder reisde vi igjen længere ind ad Fjorden, og da vi havde rejst omtrent en Miil, bleve vi vaer i en stor Bugt en behagelig tykbegroet Græsmark, der sagde os, at Europæere her uden Tvivl i gamle Dage havde boet. I denne vor Mening bleve vi bekræftede, da vi kom paa Landet og gave os til at omgaae denne fuldkommen store slette Mark, da vi fandt og bleve vaer, at her uden Tvivl have været Boeliger for to Familier, hvilket vi sluttede os til af to store Rudera, som jeg ansaae for Vaaningshuse, siden de baade vare fuldkommen store, saa og have været afdeelte i to mestendeels lige store Rum eller Værelser, hvoraf det eene haver havt Forstuen mod N. O., det andet mod S. O. Størrelsen af det øverste, saavidt jeg nogenledes kan slutte mig til, er 17 Alen i Længden og 8 til 9 i Bredden, af det andet henved 16 Alen i Længden og 8 i Bredden.

Mellem disse to Gaarde rinder en liden Bæk, hvilken tilligemed dens Dal haver gjort ligesom Grændse- eller Marke-Skjæl imellem de to Naboer, her have boet, og er fra det ene Vaaningshuus til det andet omtrent 100 Skridt. Disse Huse have været opførte af ordinair Graasteen og Tørve. Foruden disse to, jeg anseer for Vaaningshuse, blev jeg og vaer tre mindre Rudera, som jeg ikke kan bestemme Størrelsen af, siden de deels af Ælde vare forfaldne, deels og af Grønlænderne, der have benyttet sig af dem til at begrave deres Døde i, vare reent ruinerede. Saa meget er vist, at de have været Huse, og at samme og have været opførte af ordinair Graasteen og Tørve. Jordarten er her meget god, bestaaende for det meste af sort Muldjord, dyb 4, 8 til 10 Tommer, under hvilken findes lysagtig Sand. Græsset, som voxer nede paa Hjemjorden, er deels af det lange store Foedergræs, Ripstreng, deels og Bladegræs, baade

af det grove og fine. En Mængde Kratskov voxer her, hvilken for endeel meget har bemægtiget sig Græsmarken. Enebær-Lyng voxer her og, baade nede ved Bjergenes Fødder, saa og oppe i Fjeldet. Saavidt jeg kan skjønne, er her god Jord til Tørveskjær. Udholdende Vand er her. Gode Græslier ere her oppe i og paa Fjeldet, som ere tilstrækkelige nok til at give mange Creature Sommerføde. Stedet her kaldes paa Grønlandsk *Nougarsuk*³⁷ ɔ: en Odde.

Da vi havde beseet dette Sted, gave vi os igjen paa Reisen længere ind ad Fjorden, og da vi havde reist henved en halv Miil, blev Fjordens Strækning fra S. til N. isteden for at dens Strækning var før fra V. til O., som varer ved, indtil man kommer til det Allenderste af Fjordens Bund, og da vi omtrent havde reist halvanden Miil fra næst forberørte Sted, hvilket Vejstykke gav en smuk Prospekt, eftersom det fremviisde dels smukke smaa Sletter, der paa adskillige Steder vare vel forsynede med Græs, dels anseelige farvede Blomster, der ikke lidet zirede Bjerge og Dale, og Bjergene her ikke heller vare saa blotte og bare, som de ellers ere i Grønland, men for det meste bevoxne dels med grovt Fjeldgræs og Bregner, dels med Moes, Lyng og Kratie, kom vi atter til en anden Nordmands-Gaard, hvilket Sted paa Grønlandsk kaldes *Sagmesok*.³⁸ Her gik jeg om, og fandt nogle Bøsseskud fra Søen Rudera af 3 Huse, hvis Størrelse er umueligt at fastsætte, efterdi der var intet andet at see end ligesom Steenhobe.

Dog paa det ene Sted, nærmest Søen, fandt jeg et Stykke Huusmuur endnu staae henved 2 Alen over Jorden, opført af ordinar Graasteen og Tørve. Nær ved denne Gaard nedrinder en Laxelv, i hvis Dal findes smukke Græspletter og Marke, paa hvilke jeg dog ikke kan paastaae voxer overmaade højt og tykt Græs, da Jorden er ikke den fedeste, thi den bestaaer for det meste af hvidagtig Sand, over hvilken findes en ganske tynd Jordsvær eller Skorpe.

Den 12. Aug. gik jeg med min Kjøbmand langs op ad den store Dal, som begynder ved *Tunnulliorbiks* Fjorden og gaaer lige over til *Sermiliks* Fjorden. Dalens Strækning er for det meste fra O. N. O. til V. S. V.; og da vi havde gaaet omtrent en fiendend. Miil op ad Dalen, fandt vi paa den sydøstre Side af en Laxelv, som rinder igjennem denne Dal og af Grønlænderne kaldes *Kartletok*,³⁹ 3 Rudera af Huse. Det største, der var mig alt for stort til, at jeg kunde troe, at det kun har været eet Huus, var i Længden, saavidt jeg kunde skjønne, 34 Alen, i Bredden omtrent 11 til 12 Alen; og end-

skjønt jeg intet sikkert tør slutte, syntes det dog ligesom det har været afdeelt i 4 Rum.⁴⁰ Af Graasteen og Tørve har det været opført, hvilket et lidet Stykke Muur, der er noget over en Alen højt fra Jorden, viser. Strax ved dette store Huus, fandtes 2 andre meget mindre, hvis Størrelser jeg er usikker i at bestemme. Det ene var opført af Graasteen og Tørve, i det andet fandtes hverken Tørve eller Leer imellem Stenene.

Nogle 100 Skridt herfra fandtes Rudera af et andet Huus, omtrent 12 Alen langt og 8 bredt, ligesom de forrige opført af Tørve og Graasteen. I Midten af samme kjendtes endnu Skillerum at have været, hvorfor jeg og har antaget dette for Vaaningshuus. Ved Siden af dette blev jeg atter vaer et lidet Huus, formodentlig brugt til Proviant- eller Fæhuus.

Noget længere op ad Dalen bleve vi atter vaer Rudera af et stort Huus, omtrent 22 Alen langt og 10 Alen bredt, og afdeelt i 2 Rum, hvorfor jeg og ansaae dette for Vaaningshuus. Nær ved dette vare 3 mindre; de 2 ligesom Vaaningshuuset opførte af ordinair Graasteen og Tørve; det tredie fandtes hverken Leer eller Tørve imellem Stenene. Om Murens Tykkelse, og om Indgangen til Husene kan jeg ikke sige meget, da de fast ikke ere at ansee anderledes end som et *Chaos confusum*.⁴¹

Omtrent en ottend. Miil fra disse Rudera paa nordvestre Side af Elven blev jeg Rudera af et Hus vaer, der uden Tvivl og har været Vaaningshuus, langt 20 Alen, og bredt 8 til 9 Alen, og ligesom de forrige opført af Tørve og Steen. Strax ved dette vare 4 mindre, formodentlig brugte til Proviant- Fæe- og Høehuse.

Omtrent en ottend. Miil herfra fandt vi atter 3 Rudera af Huse. Det største, som jeg ansaae for Vaaningshuset, var omtrent 13 til 14 Alen langt og 7 bredt; de andre vare mindre. Af Tørve og Steen have og disse været opførte.

Omtrent en fjerdend. Miil herfra, en god norsk Miil⁴² fra *Tunnuliorbiks* Fjorden, bleve vi atter vaer 3 Rudera. Det største, som jeg holdte for Vaaningshuus, var 14 til 15 Alen langt og 8 i Bredden, og opført af ordinair Graasteen og Tørve; de 2 andre vare meget mindre, formodentlig brugte til Høe- og Fæhuse, og stode nær ved Siden af det, jeg har antaget for Vaaningshuset.

I denne Dal have vi da overalt fundet i Dag 6 Vaaningshuse, saavidt vi kan skjønne derom, foruden de mindre, der formodentlig have været Høe- og Proviant- og Fæhuse. Ved endeel af disse

Huuse kunde vi ikke i Rudera af Murene mærke eller finde, at de enten havde været opførte af Leer, eller af Tørve og Steen, men alene af Steen, uden at der fandtes enten Leer eller Tørve imellem samme. For den Aarsags Skyld har jeg agtet dem for Høehuse, efter den endnu paa endeel Steder i Norge brugelige Maade, at bygge samme Sort Huse saa aabne og vindige, at Høet ikke af Fugtighed skal blive fordærvet, naar vaade Sommer indfalde, da man mangen Gang er nødsaget, at indkaste Høet halvt tørt. Den hele Dal er overalt for det meste begroet med Græs, dog er ikke Sletterne meget vidtløftige eller store, eftersom det der, hvor formodentlig de gamle Beboere af Stedet tilforn have haft deres Græsmarke, er nu for det meeste overvoxen med Viekrat og Lyng. Paa endeel Steder har og Fjeldet paa begge Sider af Dalen gjort Skade paa Græsmarkene, da Stene og Sandgruus ere faldne fra det over Marken.

Dalens eller Ejdens Navn er paa Grønlandsk *Ituikidlek*⁴³ ∴ hvor man gjenskyder over Land. I Laxelven, som løber igjennem denne Dal, fangede vi i Dag paa nogle Timers Tid nogle og 60 Stykker fuldkomne store Laxørreder.

Den 13. Aug. reisde vi om Morgenens tidlig ind til Fjordens Bund, som er omtrent en fjerdedel. Miil inden for *Sagmesok*, hvor vi idag reisde fra. Dette Inderste af Fjorden, kaldes paa Grønlandsk *Tunnülliorbik Kingua*⁴⁴ ∴ Bunden af Tunnülliorbik. Her have og tilforn boet Nordmænd, hvilket sees af 4 Rudera, vi her fandt. Det største, som jeg har antaget for Vaaningshuus, er noget over 300 Skridt fra Søen af, dets Længde, saavidt jeg kan fastsætte samme, er 18 Alen, Bredden 8 til 9, det har været afdeelt i 2 lige store Dele, paa adskillige Steder er endnu Huusmuren henved en Alen oven over Jorden, opført af ordinaire flade graae Steene og Tørve. Nogle og 30 Skridt herfra paa den sydvestre Side fandt jeg et mindre, nemlig 7 Alen i hver Kant, og opført af ordinair Graasteen og Tørve. Nær ved dette var atter et andet, omtrent af samme Størrelse, det har aleneste været opført af ordinair Graasteen, uden at mellem samme fandtes mindste Spoer til at have været Leer eller Tørve; jeg har derfor antaget dette for at have været et Høehuus. Ved Siden af dette har atter staaet et andet, omtrent af samme Størrelse, opført af Graasteen og Tørve.

Anseelige store Græssletter ere her, dog ere samme meget fordærvede ved Stene og Sandgruus, der er af Fjeldet røget ud over dem. Den bedste Jordart er her vel ikke, den bestaaer meest af

grov Sand, over hvilken findes en tynd Jordsvær eller Skorpe. Paa nogle faa Steder gives her og sort Muldjord, dyb 6 til 8 Tommer, og paa disse Steder voxer baade højt og tykt Græs.

Her inde paa Fjordens Bund nedrinder en stor Laxelv, hvori vi i Dag gjorde Forsøg med at fange nogle i Garn, og endskjønt Elven var alt for svær og stor, til at fiske med Garn i den, fik vi dog imod Forhaabning nogle Stykker store Laxørreder.

Paa den nordøstre Side af denne Elv har og boet gamle Nordmænd, hvilket sees af 5 Rudera, vi her fandt, men at bestemme enten deres Størrelse, eller hvilke der have været Vaaningshuse, bliver uvist. To af disse Huse findes at have staaet ganske nær ved Laxelven, have og formodentlig været brugte til at forvare og tørre Fiskeredskaberne og Fisken i.

Langs op ved denne Elv ere smukke Græsmarker, som ere baade vidtløftigere og af bedre og dybere Jordart, end paa sydvestre Siden. Udholdende Vand er her baade Vinter og Sommer. Paa Leer er ingen Mangel. Ikke en liden Herlighed har dette Sted fremfor mange andre med en efter Grønlandsk Maade anseelig Birkeskov, som voxer paa nordøstre Side af Fjordens Bund og kan give baade Brænde og Gavntræe. De tykkeste af Træerne, jeg her fandt, vare nede ved Roeden 3 fiendend. Alen omkring, dog vare de ikke meget over en Mands Højde fra Jorden op i Vejret, endskjønt de nok vare i Længden, naar de ikke havde været saa krumme og krogede voxne, 2 til 3 Favne, vel forstaaet, at ikke alle Træer havde den Størrelse.

Foruden at her er denne Birkeskov til Brænde, er her og, saavidt jeg kan skønne derom, god Jord til Tørveskjær. I Aften silde kom her nogle Grønlændere med lidet glimмерagtigt Steengruus, der i Farven ligner Kies, som jeg ikke tvivler om, det ved Eftersyn vil falde hen til; dette sagde de at have fundet i et stort Bjerg, der skal være 3 Dages Reise herfra, hvorhos de højt opskreve dette Bjerg af Størrelse og dejlig Prospekt.

Den 15. Aug. reisde vi tidlig om Morgen fra *Tunnuliorbik-Kingua* ud af Fjorden, hvor vi paa den nordøstre Side, omtrent en fiendend. Miil fra dens Bund, fandtes Spoer efter en Bygning, der har været opført af ordinair Graasteen, uden at der enten var Leer eller Tørve imellem samme. Dens Størrelse er uvist at bestemme, da den fast ikke anderledes er at see til end som en Steenure. Nogle Bøsseskud i S. O. for dette blev vi atter vaer, omtrent nogle

100 Skridt fra Søen, Rudera af et Huus, der har været afdeelt i 2 Rum. Hele Huusets Længde har været omtrent 14 til 15 Alen, dets Bredde 7 til 8 Alen. Det har været opført af ordinair Graasteen og Tørve, hvilket smaa Stumper og Stykker af Muren sagde mig, der paa endeel Steder endnu stod trefierdend. Alen over Jorden. Dette har jeg antaget for Vaaningshuus. Strax neden for dette blev jeg et andet vaer, der, saavidt jeg kunde see, alene har været opført af Graasteen, uden at der enten fandtes Tørve eller Leer imellem samme; dog troer jeg sikkert, at saavel dette, som saa mange andre her i Fjorden, der bestaae alene af Steene, ikke af Begyndelsen have været saaledes opbygte, uden med Leer imellem, hvilket i saa lang Tid kan være af Vand, Soel, Snee, Slud og Blæst fortæret og bortgaaet af Murene. At bestemme Størrelsen af dette Huus, er vanskeligt, siden Grønlænderne have brugt det til deres Begravelses-Sted og derved ruineret det.

Strax neden for Vaaningshuset blev jeg atter et andet mindre vaer, opført af Steen og Tørve, hvilket haver været ligesom en Jordkjelder, dyb inden til 2 Alen, endskjønt Muren uden til ikke var over trefierdend. Alen høj. Længden af dette Huus har været inden til 5 Alen, og Bredden 4 og en halv Alen, Murens Tykkelse har været tre fierdend. Alen. Indgangen har været paa den nordøstre Side, som vender mod Vaaningshuuset.⁴⁵ Ved dette fandtes en Hoben sammenfaldne og sammenkastede Stene, der uden Tvivl og havde været brugte til Huse, men at bestemme noget vist om, hvor mange eller hvor store samme have været, lader sig ikke vel gjøre.

Stedet her kaldes *Iglorsoit*⁴⁶ ɔ: store Bygninger. Det er lidet og ubetydeligt, men Jorden er her vist ikke af den sletteste Sort, den bestaaer for det meste af sort Muldjord, dyb 6, 8 til 11 Tommer, under hvilken paa de fleste Steder findes sandagtigt Blaaleer, paa andre Steder lysagtig Sand. Lige over for dette Sted, paa hiin Side af Fjorden, ligger *Sagmesok*, og er Fjorden her heel smal, ikke engang en fierdend. Miil bred.

Lidet i S. O. herfra fandt vi atter 3 Rudera, men at sige noget sikkert enten om deres Størrelse, eller hvilke af disse have været Vaaningshuse, tør jeg ikke. Disse Huse holder jeg for, have mueligen ligget under nysberørte Sted *Iglorsoit*, eftersom de baade ere ganske nær derved, og jeg ikke heller indseer, at nogen Familie paa dette Sted har kunnet holdt saa mange Creature, at den derved

har kunnet ernære sig. Vel sandt, at de smaae Sletter, her findes, ere vel begroede med godt Fodergræs, men de ere alt for ubetydelige og smaa. Hertil lige fra Fjordens Bund er ganske grundt Vand, paa det dybeste 4 Favne, men paa de fleste Steder kun 2, 1, og en halv Favn. Desaaarsag gives herinde hverken Helleflyndre, Rødfisk eller Torsk; men samme maae søges henved 2 Mile ud paa Fjorden, men Laxørreder er her ikke en liden Mængde af.

Omtrent en ottend. Miil herfra i S. O. paa et Sted, kaldet *Kiektook*⁴⁷ ∴ meget varm, fandtes Lævninger af tre Huse. Det største har omtrent været 12 til 14 Alen langt, og 7 bredt, afdeelt i to Rum, hvoraf det ene har været lidet større end det andet, de to andre, hvilke staae neden for dette, jeg har antaget for Vaaningshuus, ere meget mindre og ligesom det første opførte af ordinair Graasteen og Tørve. Saa godt som ingen Græsmark er her for Nærværende ved denne Gaard. Jeg kan derfor ikke vel troe, at dette Steds Beboere have kundet underholde sig af Creature; thi der synes ikke heller Spoer til, at her tilforn har været nogen Græsmark, der siden ved Tidens Længde kunde være bleven fordervet af overgroet Viekrat, eller af Fjeldrap. I øvrigt ere de faa og smaa Sletter, her ere, vel forsynede med got Foedergræs og en stor Mangfoldighed af Røllike, hvilket og er det eneste Sted i Grønland, jeg har fundet samme. Vildt Sellerie voxer her ikke lidet af.

Her nær ved nedrinder en stor Laxelv, paa hvis sydøstre Side sees Spoer af et Huus, der uden Tvivl har været brugt til Laxfiskerie. Denne Bygnings Størrelse har omtrent været 8 Alen i hver Kant, den har været opført af ordinair Graasteen, uden at der findes enten Leer eller Tørve imellem samme. Laxelven her kalder Grønlænderne *Komiut*⁴⁸ ∴ Elvboere, dens Strækning er fra V. S. V. til O. N. O.

Efterat vi havde beseet disse Steder, sagde vore medhavende Grønlændere, at de nu ikke vidste af flere Europæiske Huse. Vi begave os derfor paa Reisen udaf Fjorden og kom silde om Aftenen til *Kaglumiut*.

Den 16. Aug. reisde vi tidlig om Morgenen fra *Kaglumiut*, men da det kulede noget af S. V., hvilken Vind var os imod, kom vi ikke længere end omtrent noget over 2 Mile til et Sted kaldet *Tunnuamiut*⁴⁹ ∴ Østboere, der ligesom det Sted, vi i Dag reisde fra, ligger paa den nordvestre Side af *Tunnulliorbiks* Fjorden. Her er den bedste Skibshavn, man vil ønske sig, og troer jeg, at henved 100

Skibe kunde ligge paa Havnen paa een og samme Tid. Havnens eller Bugtens Strækning er fra S. V. til N. O., og omtrent en ottend. Miil i Længden. Inde paa det bredeste af denne Bugt er den ikke meget over to til tre Kabellængder, men i Indløbet ikke een Kabel-længde, dog saa bredt, at to Skibe meget vel kan gaae ved Siden af hinanden. I det yderste Indløb er ikke mere end 5 Favne udfaldende Vand, men naar man kommer inden for det enge Løb er Dybden 16 til 18 Favne Vand, og saa nær man med Skibe behøver at komme Landet, 5 til 7 Favne. God Holde- eller Ankerbund, bestaaende for det meeste af blaat Leer, er her over den ganske Bugt. Her have Skibe aldeles intet at frygte for Driviis eller Iis-fielde, der kan være dem til Hinder eller Ulejlighed; Aarsagen hertil er det enge Indløb, hvis liden Bredde og Dybhed forbyder samme at komme ind paa Havnen.

Her have og i gamle Dage boet Europæere yderst⁵⁰ i denne Bugt, hvilket tre Rudera af Huse, jeg her fandt, viisdè, hvoraf to have været opførte af Tørve og Stene. Men at bestemme deres Størrelse er uvist, siden de baade af Ælde ere forfaldne, saa og af Grønlænderne ruinerede. Dog syntes kjendeligt, at det, som stod nærmest Søen og var det største, har været afdeelt i 2 lige Dele eller Rum, hvorfor jeg har antaget det for Vaaningshuus. Det tredie, der stod længst fra Søen, har alene af flade Stene været opført, uden at der enten fandtes Leer eller Tørve imellem, dog stod endnu Muren saa zirlig og net, som den havde været opmuret af en Muurmester, og var endnu paa de fleste Steder mestendeels i Mands Højde oven over Jorden: uden til var denne Bygning 10 Alen lang og 7 bred, Tykkelsen af Muren var paa de fleste Steder femfied. Alen, tildeels og lidet tykkere, Døren eller Indgangen paa den syd-østre Side mod Søen.⁵¹ Jeg tvivler ikke meget om, at denne Bygning af Begyndelsen jo har været opført af Leer og Stene, men ved Tidens Ælde kan det første Slags være fortæret af Soel, Slud, Snee, Regn og Blæst, saa at nu intet mere end Stene findes tilbage.

Omkring disse Rudera findes vel græsgroede Sletter, men alt for smaa og ubetydelige. Fra *Epiutak* hertil er til Søes noget over en halv Miil, men om Vinteren, naar den ferske Søe, som er imellem Stederne, er tillagt med Iis, bliver Vejen neppe en fiendend. Miil. En liden Laxelv nedrinder fra denne Søe ned i Havet, eller paa Havnen *Tunnuamiut*, og da vi i Dag kom her til Stedet, bragde Grønlænderne

os nogle smaa Laxørreder, som de havde fanget i denne Elv. Jeg var og ved denne Elv og besaae den, men fandt ikke Lejlighed, med vores Fiskeredskeer for nærværende Tid at fange noget deri, førend Elven bliver ryddet og stænget; men naar det skeete, troer jeg sikkert, at her kunde faaes en Mængde, thi ikke faae saa jeg her i Elven at spille, og Grønlænderne paastode endda, at sildere hen paa Høsten faldt langt overflødige af dem. I den ferske Søe, sagde Grønlænderne, vare og af samme Sort; hvilket og er troeligt, da baade Elven er fuldkommen stor nok for Lax, at gaae op ad den, saa og fra den ferske Søe til den salte er kun ganske kort.

Den 17. Aug. som indfaldt den 12. Søndag efter Trefoldighed, reisde vi tidlig om Morgen fra *Tunnuamiut*, og havde Vinden lige imod os, nemlig af S. V., og jo længere det leed hen paa Dagen, jo friskere begyndte det at kule, saa at den ved Middagstid nødte os til, at tage op ved et Sted, kaldet *Nougarsuk*, omtrent een Miil fra vor sidste Havn.

Den 18. Aug. reisde vi igjen fra *Nougarsuk* og kom mod Aftenen til Colonien *Julianæhaab*.

Den 27. Aug. reisde jeg om Morgen tidlig fra Colonien, for at eftersee det ovenomtalte Glimmerbjerg i Bunden af *Tunnulliorbiks* Fjorden, og kom om Natten Kl. 3 til Laxelven *Kartletok*, omtrent en halv Miil fra bemeldte Bund.

Den 28. Aug. kunde jeg ikke begive mig til Fjelds, siden de Grønlændere, der skulde være mine Vejvisere til Glimmerbjerget, havde taget ud med deres Kajakker.

Den 29. Aug. havde Dagen neppe givet os sit Lys, førend jeg med flere Grønlændere og Grønlænderinder begav mig til Fjelds. Vi gik først i N. V., derefter i N. til hen mod Middag, da vi kom til Iisblinken, der gaaer ned i *Sermiliks* Fjorden, hvorfra vor Cours blev N. O.

Vor Vej var snart over steile, høje og urede Bjerge, hvor man fast ved hvert Skridt stod Fare for, enten aldeles at falde ned, eller dog at brække Fødder og Been, snart gik vi igjen over Dale. Paa andre Steder havde vi den gamle haarde Iis, der med nyfalden Sne var belagt, des vanskeligere for os, at tage os vare for Fald. Saaledes var denne Vej, vi i Dag havde at gaae.

Da Mørket tillod os ikke længere i Aften at reise, maatte vi ved et Bjerg sætte os, for at oppebie Dagens Lys, hvilket vi efter

et langt, koldt og zittrende Mørke længselfulde neppe havde opnaaet, da vi

Den 30. Aug. alt begyndte at gaae videre frem. Vejen var i Dag noget bedre end igaar. Vi naaede endelig om Aftenen Stedet, vi agtede os til, men jeg var ikke kommet der, førend jeg saa, at Grønlændernes Beretninger ere ikke i alle Ting at sætte Troe til, naar man ikke selv har undersøgt Visheden.

Alt, hvad de havde gjort saa stort af, var aleneste et lidet Bjerg, eller rettere sagt, en liden Klippe, der ligger mod Middags-Solen. I dette fandtes hist og her smaa Kjertler af Svovelkies, og jeg troer neppe, at her i samme indeholdes en bedre Sort Erts.

Den Mængde af Glimmersand, Grønlænderne sagde, skulle findes ved Bjergets Fødder, var ikke mere, end at en Tønde var stor nok til at rumme samme i. Den Bjergart, hvori Kjertelkiesen stoed, har tildeels Skygger, der snart ere hvidgraae, snart svovelfarvede. Efterat jeg i Dag havde beseet dette, havde alt Mørket blindet mine Øjne, saa at jeg her paa den blotte Klippe under aaben Himmel maatte oppebie Dagens Lys igjen, og isteden for, at vi forrige Nat maatte taale en haard Kulde, undte denne Nat mig intet andet til Vederqvægelse, end en hældende Regn, der ikke tilstædte det Inderste af mine Klæder at være en tør Plet paa.

Den 31. Aug. frembrød endelig Dagen efter en lang Forventning, og vi begave os paa Hjemreisen. Ikke den hele Dag lyste det op, men regnede friskt fra Morgen til Aften. Da vi ikke længere kunde see at gaae, tjende et Hul i Bjerget os i Nat til Hvilested.

Den 1. Sept. kom jeg silde om Aftenen tilbage til *Tunnulliorbik Kingua*.

Den 2. Sept. fik jeg en Grønlænder at være min Vejviser til en gammel Nordmands Gaard, han sagde, var en Dags Rejse til. Jeg kom og til Stedet, som ligger i N. herfra hen mod Iisblinken i *Sermiliks* Fjorden, hvor jeg fandt Rudera af to Huse, begge opførte af Graasteen og Tørve. Det største, som endnu paa endeel Steder var trefierdend. Alen over Jorden, har været 16 Alen langt og 9 bredt; et kjendeligt Skillerum sagde mig, det havde været afdeelt i to lige Dele, hvorfor jeg antog det for Vaaningshuus. Det andet meget mindre.

Stedet i sig selv er baade lidet og har maver Jord; jeg veed ikke, hvoraf de gamle Beboere af Stedet have kunnet ernære sig; af

Fæedrivt og Fæævling har det ikke vel været, da Stedet dertil er alt for ubetydeligt, hvilket næsten ikke fremviiser andet, end tørre Klipper og Stene.

Den 3. Sept. tog jeg herfra, og da jeg var kommen omtrent tre fjerded. Miil udaf Fjorden, sagde Grønlænderne, at ved Laxelven *Komiut* paa Fjordens nordøstre Side fandtes Rudera af Nordmænds Huse. Jeg tog der op og fandt to meget nær Elven, som jeg holder for, have været brugte til Laxfiskerie. Elven er meget stor, og Grønlænderne sige, at der falder og stor Lax i den. Jeg forlod Stedet og tog længere ud.

Da jeg var kommet et lidet Stykke Vej Vesten for *Sidlisit*, sagde Grønlænderne, der og var en gammel Nordmands Gaard. Jeg besaae Stedet og fandt Lævninger af tre Huse, alle opførte af Tørve og Stene, men at bestemme deres Størrelse, er uvist. Meget lidet Underland og slet Mark er der.

Jeg forlod igjen dette Sted, som Grønlænderne ikke kunde sige mig noget Navn paa, og kom silde om Aftenen til *Epiutak*, hvorfra jeg

Den 6. Sept. kom tilbage til Colonien.

Den 10. Sept. reisde jeg tilligemed min Kjøbmand fra Colonien, og vilde til et Sted imellem Fjordene *Tunnulliorbik* og *Sermelik*, kaldet *Narksak*⁵² 5: Jævn Mark, hvortil vi kom om Aftenen.

Den 11 Sept. eftersaae vi Stedet og Huuslævningerne, og fandt dem som følger. Saavidt vi kunde see og skønne, have i denne Bugt været Boeliger for fire Nordmænd, thi saa mange Vaaningshuse syntes her at have været, hvoraf det norderste og nærmeste Isefiorden har været 16 Alen langt og 9 bredt, af Tørve og flade graae Stene opført; lidt mere end en halv Alen stod Muren paa de fleste Steder over Jorden: lidet i S. V. for dette vare to smaa Huse, det ene opsat alene af flade Stene, uden at der enten fandtes Tørve eller Leer imellem samme, og var sammes Længde 9 og Bredden 7 Alen; paa de fleste Steder stod Muren halvanden Alen over Jorden; det andet var ligesom Vaaningshuset opført af Tørve og Stene, men Størrelsen er jeg ikke vis i at bestemme.

Et lidet Stykke Vej herfra i S. O. var det andet, jeg ansaae for Vaaningshuus; en Længde af nogle og 60 Skridt, holder jeg for, denne Bygning har havt, paa den nordøstre Ende fandt jeg et lidet Stykke Muur, der viisde, at Huset har været opført af Steen og

Tørve; tre andre smaa Huuslævninger fandt jeg ved Siden af dette, disse vender jeg mig fra, uvis i at bestemme deres Størrelse.

Lidet i N. O. for disse blev jeg atter vaer et andet, hvis Størrelse og Afdeling kaldte det for Vaaningshuus, Længden var 21 Alen og Bredden noget over 9, og af Tørve og Stene: to andre meget mindre stode, et i N. V., et i S. V. for dette.

Endnu lidet i S. O. for disse var det fjerde Vaaningshuus, langt 18 og bredt 8 Alen, i Midten har det været afdeelt, opført af Tørve og Steen: strax neden for dette fandtes et mindre, som uden Tvivl har været ligesom en Jordkjelder, hvilken den Dybhed, Huset havde inden til, gav mig Tanke om.

Ved alle disse Gaarde ere store og vidtløftige Sletter og Græsmarke, hvis Størrelse jeg ikke endnu har funden i Grønland. Vel sandt, at Jorden ikke er af den bedste og fedeste, nemlig sandagtigt Leer, over hvilken findes en meget tynd Jordsvær eller Skorpe. Er nu end ikke Jordarten af den bedste og fedeste, saa at den kan bære saa meget overflødigt Græs, saa ere Markene des større. Hvad derfor mangler i det ene, oprettes igjen i det andet. Smaat Enebær- og Viekrat voxer der lidet af. Beqvem Jord til Tørveskjær har jeg ikke fundet her.

En Laxelv, som nedløber mellem disse Gaarde, har vist været til anseelig Nytte for Stedets Beboere; Grønlænderne berømme den meget for at være riig paa Laxørreder, hvoraf vi og have faaet smaa Prøver.

Grønlænderne berette, at her omkring i Nærværelsen falde baade Torsk, Rødfisk og Helleflyndre; af den første Sort have de adskillige Gange bragt os Prøver, men ikke af de andre. God Baadshavn er her, i Nødsfald og for Skibe.

Den 12. Sept. reisde vi igjen fra *Narksak*, og kom samme Dags Aften til *Julianæhaab*.

Aar 1778.

Den 12. Maj reisde jeg med min Kjøbmand fra *Julianæhaab*, for at recognoscere Syd efter. Men da endnu alle Fjorde laae fulde med Iis, resolverede min Kjøbmand, at reise lige saa langt Syd, som det var os mueligt, og igien paa Retouren at bereise og besee Fjordene.

Vinden, der i Formiddag var Syd, gik om Eftermiddagen om til Vest og blev os tjenlig, eftersom vor Cours var fornemmelig S. O. og O., og kom vi silde paa Aftenen til et Sted, kaldet *Karsok*⁵³ ∴ en skaldet Klippe, som er omtrent 5 Miile fra *Julianæhaab*. Her er en meget god Baadshavn, og til Nød er den og tjenlig for Skibe. En Mængde Iis var den meste Vej, vi i Dag reisde, dog kom vi uden synderlig Vanskelighed igiennem den.

Den 13. Maj kulede det stærk af N. V. og om Eftermiddagen af N., saa Vinden var os for haard at bruge, maatte derfor blive rolige ved *Karsok*, paa hvilket Sted jeg ved at overgaae det meste af dets Marke fandt intet, der fortjener Antegnelse, thi moesgroede Klipper og Bjerger ere Stedet egne.

Den 14. Maj blæste det om Morgen stivt af S., men hen paa Dagen løjede det lidet af. Vi forlode *Karsok* og kom om Aftenen omtrent en halv Miil ind ad Fjorden *Agluitsok*⁵⁴ ∴ som har mange smaa af Sælen i Isen gjorte Huller, til et Sted, af Herrenhutterne, som opholde sig der, kaldet *Lichtenau*, men af Grønlænderne *Ker-nektok*⁵⁵ ∴ sort, og er vor Dags Reise omtrent 2 Miles Længde.

Den 16. Maj forlode vi om Morgen *Ker-nektok*, og reisde Syd efter. Efterat en Miils Vej var afreist, havde vi Øen *Sermesok*⁵⁶ ∴ som har megen Landiis, paa vor højre Side, og var Sundets Strækning inden for norderst O. N. O., som vedvarede omtrent 2 Mile; derefter blev den S. O. og tilsidst S. S. O., hvilken bliver Sundets Strækning lige til *Sermesoks* søndre Havkant. Efterat vi

havde lagt tilbage henved 2 Mile af den sidste Strækning, begyndte Vinden at kule friskt af S. V. og tvang os til at blive over i Nat paa den sydøstre Side af *Sermesok*, hvor der dog ikke var nogen Havn, men maatte tage Sluppen paa Landet. Vor Dags Reise bliver omtrent 5 Mile.

Paa Øens nordøstre og paa den Deel af dens sydøstre Side, som vi i Dag har afreist, findes ingen Baadshavne, og endskjønt her i Sundet er reent for Skjær og ingen grunde Banker, bliver det formedelst bemeldte Mangler et slemt Farvand.

Den 17. Maji, en Søndag, kulede det skarpt af S. O. og O. med hældende Regn, der ikke heller tilloed os at forlade *Sermesok* i Dag.

Paa den nordøstre og sydøstre Side af denne store Øe findes aldeles ingen Lejlighed til noget Slags Fæeavling, thi høje, skarpe, og for det meste blotte Bjerge med næsten intet Underland fremviser denne Øe overalt.⁵⁷

Den 19. Maj reisde vi fra *Sermesok* med god Kuling af N., der hen paa Dagen gik om til N. V. og var os tjenlig, efter som vor Cours var fornemmelig S. O. og tildeels S. S. O., til vi vare komne forbi en stor Øe, kaldet *Nennortolik*⁵⁸ ∴ hvor Bjørne eller Bjørnejere opholde sig, da vor Cours blev O. S. O. Hen paa Aftenen gik Vinden om til S. O. og tvang os til at søge Havn, hvilken vi og fik omtrent 3 Mile i S. O. fra *Nennortolik* ved en stor Øe, kaldet *Kallerit*⁵⁹ ∴ de Yderste.

Fra den sydøstre Side af *Sermesok*, som vi i Dag forlode, til *Kallerit* er omtrent 5 Mile, og paa dette Vejstykke findes adskillige Steder taalelig gode Skibshavne. *Kallerit* og de andre Øer i Nær-
værelsen have vel ingen høje Fjelde, men dog ej andet en moesede Stene og Klipper, og faa Pletter skal man finde begroede med Græs.

Den 23. Maj reisde vi fra *Kallerit*, mellem store og smaa Øer, som vedvarede henved en Miils Vej, da vor Cours var fornemmelig S. O., derefter var den en halv Miil O., da vi vare alt ved Munden af en Fjord kaldet *Illoamiut* ∴ de inderst Boende,⁶⁰ hvis yderste Strækning er fra S. S. V. til N. N. O., og da omtrent 2¹/₂ Miil af denne Strækning var afreist, fik vi en stiv Kuling af O., der formeende os at komme længere i Dag, og blev en Bugt, kaldet *Itibliksoak*⁶¹ ∴ den store Ejde, valgt til at bie Natten over i, og da der ingen Havn var, maatte vi tage Sluppen paa Land.

Det Vejstykke, vi i Dag have afreist, er omtrent halvfemte Mile. Smukke Sletter og Underland have de høje og skarpe Fjelde,

her ere. En liden Elv rinder ned i denne Bugt, og i denne sagde Grønlænderne faldt om Sommeren Laxørreder.

Den 28. Maj reisde vi fra *Itiblikrsoak*, hvor Landets Strækning var først omtrent en Miil O. S. O., derefter blev den N. N. O., siden N. til V., hvilken varer ved til Fjordens Bund; men da den henved en Miil af dens Inderste laa fuld med Iis, var det os ikke mueligt i Aften at naae dens Bund, maatte desaarsag søge Lejlighed for vor Sluppe omtrent en Miil ud fra Bunden, paa Fjordens sydøstre Side, Stedet kalde Grønlænderne *Karsytsiak*⁶² 3: en liden skaldet Klippe. Det er omtrent halvtredie Mile fra det Sted, vi i Dag reisde fra, og der kan ej siges mere om, end at steile Bjerger neppe tillode os, at komme tyve Skridt fra vort Telt.

Den 31. Maj, en Søndag, kom nogle Kajakroere og berettede, at Isen inde i Fjorden var af den stærke Blæst brækket, saa at vi med Sluppen kunde komme derind. Vi lode derfor staae derhen.

Stedet besaae vi og bleve vaer, at Europæere havde beboet det, af to Huustomter, hvis Forfaldelse ikke tillader at bestemme noget sikkert om Husenes Størrelse.

I en Bue fra den store Elv, som nedløber her til Søen, fandtes mellem fire Høje ligesom et Gjærde af Stene, dette antog jeg for en Indhegning, der har været brugt af de Gamle til deres Creature, at de ej skulle forderve den Mark, hvorefter Høet til Vinterføde skulde indhøstes.

Smukke Sletter ere her, vel begroede med fint Blade- og Straagræs; men Sommer-Fædrift er her aldeles ingen. Dette synes da og at føje min Mening om førnævnte Steengjærde.

I den anseelige store Elv, her er, saa jeg med Fornøjelse i Aften en talrig Mængde Laxørreder spille. Paa Elvens nordøstre Side voxer en Hoben Viekratskov. Beqvem Jord til Tørveskjær er her heller ingen Mangel paa.

Den 2. Jun. forlode vi *Karsytsiak* og reisde først omtrent to Mile i S., derefter var Coursen en halv Miil fra V. S. V., hvorefter vi kom til et langt Sund, hvis Strækning er V. til O., og har paa begge Sider høje, skarpe og blotte Bjerger, ved hvis Fødder man har Vanskelighed at finde saa stor en Plads, at man kan reise et Telt, men aldeles ingen Sted, at bjerger enten lidet eller stort Europæisk Fartøj.

Efter at vi omtrent havde afreist 4 Mile af sidstnævnte Strækning, forekom os paa Sundets sydøstre Side en Bugt, der blev valgt til at overbie Natten i.

Den 3. Jun. forlode vi igjen Bugten, vi i Gaar Aftes kom til, og da vi omtrent havde afreist 3 Mile, vare vi det yderste af Sundet nær paa en halv Miil, hvortil Isens Mangfoldighed ikke tillod os at komme. Saa meget Underland, at vi kunde bjerge vor Konebaad og reise vort Telt, var her, valgde derfor Stedet til at blive Natten over paa.

Saasnart vi hertil vare ankomne, gik vi til Fjelds, for at eftersee Landets Strækning og Isens Beskaffenhed. Den sidste saaes ingen Ende for, ja end ikke mindste Aabning igjennem den; og af Landets Strækning tvivler jeg ikke paa, at vi allerede ere *Statenhook* forbi. Thi Øst efter til den yderste Hompelhuk, som Grønlænderne kalde *Allik*⁶³ ∴ et Rift, og er omtrent halvanden Mile herfra, falder Landstrækningen af til N., og Grønlænderne sige, at der Østen, eller rettere sagt Norden for, kaster Landet mere af mod Nord. Derimod paa den søndre Side af dette Sund er omtrent to Mile herfra en anden høj Hompelhuk, som Grønlænderne kalde *Kangek-Kyerdlek*⁶⁴ ∴ det sydligste Næs, denne tvivler jeg ikke paa, jo bliver *Statenhook*, og ligger i S. S. V. herfra.

Strax i N. V. for denne Huk er og en anden, hvilken ikke gaaer aldeles saa langt ud. Hvilken af disse to Hukke egentlig er *Statenhook*, bliver vel ikke aldeles sikkert at bestemme, dog troer jeg, at *Kangek-Kyerdlek*, der stikker længst ud, antages vissest derfor.⁶⁵

Den 6. Jun., da Isen ikke formindskedes, og vore Lodse paastode, at hele Sommeren var her fuldt med Iis, saa at Grønlænderne, der om Vinteren staae ved *Allik* og *Kangek-Kyerdlek* og vil om Sommeren Nord efter, maae meget tidlig om Foraaret forlade deres Vinterhuse, om de vil vente, ikke af Iis at blive formeente, at komme deres Vej, og at de ofte forlise deres Baade imellem Isen, saa indjagede os denne Fortællelse ikke liden Frygt for at blive indelukte af Isen, vovede derfor ikke længere at dvæle her, men begave os igjen paa Tilbagereisen, og kom silde om Natten til vor Sluppe og Folk, som blev tilbage i *Illoamiuts* Fjorden.

Den 10. Jun. om Morgenens toge vi fra *Karsytsiak*, roede nogle Timer stille, hvor efter N. V. begyndte at blæse saa stivt, at vi ikke magtede at roe imod, og da der ingen Lejlighed var for vor Sluppe, hvor vi alt vare komne, maatte vi igjen reise en halv Miil tilbage, hvor vi i en liden Bugt paa Fjordens nordre Side fik Havn. Stedet kaldes *Torsukatak*,⁶⁶ og er fra det Sted, vi i Dag forlode, omtrent halvanden Miil.

Den 11. Jun. reisde vi igjen fra *Torsukatak* og kom ikke længere end omtrent gode halvanden Miil, da frisk N. V. Vind gjorde os Hinder. En stor Bugt paa Fjordens nordre Side gav vor Sluppe Havn. Stedet kalde Grønlænderne *Itiblikrsoak*.

Den 12. Jun. reisde vi fra *Itiblikrsoak*, havde om Morgenens Stille, men hen paa Dagen begyndte N. V. Vind at blæse saa stivt, at vi kunde ikke længere være den modmægtige, lagde derfor til Landet i en liden Bugt, i Tanker om, at Vinden imod Aftenen igjen skulle lægge sig, og efter at vi nogle Timer havde dvælet, stillede den og af, og vi roede omtrent en halv Miil, førend vi vare ud af *Illoamiuts* Fjordens Yderste, og da Vejret var godt, bleve vi ved at reise og kom silde om Natten til en anden Fjord, kaldet *Narksarmiut* 3: Markboere,⁶⁷ hvor vi yderst i den paa dens sydøstre Side fik taalelig god Havn. Stedet kaldes *Narksak*. Fra *Itiblikrsoak* hertil er Vejens Længde omtrent 3 stive Mile.

Den 13. Jun. besaae jeg Stedet *Narksak*, og blev vaer, at de gamle Nordmænd og havde boet her, hvilket 4 Huustomter udviisde, men at bestemme enten Husenes Størrelse, som have været paa samme, eller hvorledes de havde været opbygte, lader sig ikke gjøre, eftersom de baade af Ælde ere forfaldne, saa og af Grønlænderne ruinerede.

Ikke uanseeligt Underland er her, men Markene ere ikke saa stærkt græsgroede, som store og vidtløftige. Jordarten her er lysagtig, blandet med lidet Leer, dyb 2, 3 til 6 Tommer, under hvilken findes smaa Koppelstene. Fiint Bladegræs, Røllike og de gule Blomster, kaldet Smør-Sol-Øj, bære Markene mest her. Vildt Sellerie voxer her og ikke lidet af.

En anseelig stor Elv er her, og Grønlænderne paastode, at den længere hen paa Sommeren er riig paa Laxørreder. Lidet eller intet Vie- og Enebærlyng falder her, men beqvem Jord til Tørveskjær. Ulke gives her, men som Grønlænderne sige, foruden Laxørreder ingen anden Fiskesort. Ryper og Harer er Stedet forsynet med, men Rensdyr anprise Grønlænderne Stedet ikke for.

Den 14. Jun., en Søndag, reisde vi ind ad Fjorden ved den sydøstre Side, men bleve lige indtil Fjordens Bund intet for Landmanden tjenligt Land vaer, thi moesgroede Klipper og høje Fjelde med fast intet Underland, var alt, hvad denne Fjord viisde os.

Den 15. Jun. toge vi om Morgenens igjen ud fra Fjordens Bund, og besaae den nordvestre Side af Fjorden, der vist ingen Fordele

har frem for den i Gaar beskrevne, saa at hele *Narksarmiuts* Fjorden bliver vist at ansee som intêt, og uskikket til Landbrug.

Da vi i Dag reisde ud af Fjorden, sagde den ene Grønlænder, der er vor Lods, at langt oppe i Fjeldet paa Fjordens nordvestre Side skal findes hvide klare Stene, men denne Grønlænder veed selv ikke at finde Stedet, og har det aleneste af Fortællelse.

Mod Aftenen kom vi igien tilbage til *Narksak*.

Den 28. Jun., en Søndag, reisde vi fra *Narksak*, kom om Aftenen til et Sted, kaldet *Niakornak* ∴ et Cap,⁶⁸ der ligger i Nord for *Kallerit*, og er omtrent halvanden Miil i N. V. for *Narksak*. Ikke uden med største Fare aflagde vi denne Vej, thi den blev ved Krogning imellem Iis tre Gange saa lang som ellers.

Den 30. Jun. reisde vi fra *Niakornak*, kom om Aftenen til et Sted kaldet *Ikkerasarsuk*⁶⁹ ∴ et smalt Sund, som er omtrent halvanden Miil i N. V. fra det Sted, vi i Dag forlode.

Ikke uden Fare reisde vi og i Dag, da den faste Iis neppe tillod os, at finde Aabning mellem den for vor Sluppe. Fra *Narksak* her til *Ikkerasarsuk*, som er henved 3 Mile, ere ikke saa høje, skarpe og stejle Fjelde, som omkring ved *Statenhook*, men Landet mere flak og begroet, skøn Moes er det meste, som bepryder det.

Den 2. Jul. reisde vi om Morgen fra *Ikkerasarsuk*, havde Vinden imod, N. V., med tyk Taage, saa vi neppe stundom fik Landet at see, hvorved vi reisde.

Da noget over en halv Miil var afreist, vare vi ved det yderste af en Fjord, kaldet *Tessermiut* ∴ De, der boe ved det ferske Vand,⁷⁰ hvor indad Coursen blev fra S. V. til N. O., og var os Vinden da tjenlig, da vi brugde den en to til tre Timer, og derefter, da Blæsten hen paa Aftenen blev os for haard, søgde Havn paa Fjordens nordvestre Side.

Stedet kaldte vore medhavende Grønlændere *Tessiursarsuk*⁷¹ ∴ en indelukket Bugt, og er omtrent halvanden Miil ind ad Fjorden. Til første Øjekast fremviiste det anseeligt stort Underland, men da vi overgik samme, bleve vi vaer, at Græs var ikke dens Frugt, men alene fortrøret Moes og Lyng. Stenene og Klipperne her havde næsten ingen Jord, der skjulde dem, men alene grovt Sand.

En fuldkommen stor Elv nedløber her, hvori Grønlænderne sige, falde om Sommeren Laxørreder. Smaat Viekrat voxer langs op ved Elven, men ingen ordentlig Skov. I Nødsfald er her Baadshavn,

men Østenvind gjør den utjenlig. Ikke meget enten høje eller skarpe Fjelde omgive Stedet.

Den 3. Jul. fortsatte vi Reisen paa den nordvestre Side af Fjorden, og havde en Miils Vej steile Bjerger, men intet Underland ved deres Fødder, hvorefter fremviisde sig anseelige, vidtløftige Sletter, hvilke vi bestege og besaae, men fandt ikke, førend dette jævne Land havde vedvaret omtrent en firdend. Miil, at de gamle Nordmænd her havde haft deres Boeliger.

Stedet kaldes *Nougarsuk*,⁷² og viiste os tre Huuslævninger, der vare for langt fra Søen af til, at de kunde antages for Grønlænderhuse, thi henved 200 Skridt fra Stranden have de staaet. Alle disse vare for meget forfaldne til, at nogen vis Størrelse kunde bestemmes for dem, thi omfaldne ordinaire graae Stene, der paa endeel Steder viisde, at Huset har været opført af Tørve og Stene, var ene det, der gav Efterretning.

Markene her ere anseelige, vidtløftige og store, men Viekrat og fortørret Moes har meget bemægtiget sig samme. Jorden er her ikke meget dyb, faa Steder 5 til 6 Tommer, sandagtig Muld, under hvilken er Koppel- og Graastene.

To Bække nedrinde nær ved de gamle Huuslævninger; brugelig Jord til Tørveskjær vil findes ved den ene, der rinder paa den nordøstre Side af de gamle Huse.

Fra dette Sted reisde vi længere og vare adskillige Gange paa Land i en Strækning af en halv Miil, hvor ligesaa smukt Underland, som det næst foran beskrevne, fornøjede vore Øjne, men ingensteds bleve vi vaer, at de gamle Nordmænd havde havt deres Huse.

Atter reisde vi et lidet Stykke, da vi gik paa Land og fandt Lævninger eller rettere sagt Tomter efter 4 Huse, men da disse vare aldeles forfaldne, lader deres Størrelse sig ikke bestemme. Stedet kalde Grønlænderne *Akpaitsevik*.⁷³ Hvad tilforn er meldt om Markenes Beskaffenhed ved *Nougarsuk*, gjelder og her. En liden Laxelv er her nær ved. Viekrat har indtaget det meste af Markene. Her findes og beqvem Jord til Tørveskjær. Vi bleve her Natten over.

Den 4. Jul. tidlig om Morgenen forlode vi igjen *Akpaitsevik*, og vare neppe komne en firdend. Miil frem, førend det igaar ommeldte Underland havde Ende, og hele Strækningen her inden foreviisde ikke uden høje og blotte Fjelde.

Da vi omtrent i Dag havde afreist to Mile, vare vi Fjordens Bund nær paa en Miil, hvilket Vejstykke ikke lod os see andet, end skarpe

Fjeldtinder med intet Underland, og da vor medhavende Grønlænder sagde, at man paa endeel Steder derinde havde vanskeligt for at bjerge Konebaad, naar haardt Vejr kom paa, og allerede N. V. kulede friskt, frygtede vi for, ikke i Aften at være i Stand til, at roe os ud igien, vendte derfor tilbage, og kom efter tung og lang Roen i Aften omtrent to Miile fra Fjordens Bund, for der at overbie Natten.

Stedet vidste Grønlænderne ikke at give Navn, men er ved en liden Laxelv paa Fjordens sydøstre Side.

Saavel paa dette Sted, som en Fierdend. af den Strækning, vi sidst have afreist, findes vel lidet Underland, men dettes Frugter bestaae alene i fortørret Moes, Vie- og Birke-Kratskov, og meget lidet Græs.

Den 5. Jul., en Søndag, forlode vi Stedet, som vi kom til igaar Aftes, og da vi omtrent havde sat en Miil tilbage, faldt et langt fra behageligt udseende Underland os i Øjnene, men da vi bestege Landet, bleve vi vaer, at Birke- og Vie-Lyng havde de største Sletter inde, hvad disse havde sparet, var begroet med Moes, saa man neppe skulde finde Græsstraae.

Lidet længere roede vi igjen, da vi atter lagde til Landet, og fandt noget over 300 Skridt fra Søen af en Huustomte af 57 Skridts Længde og 24 i Bredden,⁷⁴ men enten herpaa har staaet et eller flere Huse, kan til Vished intet siges om, dog troer jeg helst det sidste. Af Tørve og Graasteen have de været opførte, hvilket et lidet Stykke Huusmuur af en halv Alens Højde over Jorden udviisde.

Strax oven for vare fire andre af forskjellig Størrelse, men at bestemme et vist Maal for dem, tillader deres Forfaldelse ikke.

Markene omkring disse Rudera ere sær vidtløftige, men for det meste ligesom forbrændte, saa man paa faae Steder seer Græs at voxer; paa faa Steder findes Jorden 4 til 6 Tommer dyb, og denne er for det meste graaagtig sandblandet Muld. Lidet Vie- og Enebærl yng voxer, men dette vil ej mange Aar udholde til Brænde.

Dette Sted vidste Grønlænderne heller ikke Navn paa, men er omtrent en halv Miil i N. O. fra *Korksoak* 3: den store Elv,⁷⁵ hvor vi atter lagde til Landet, da en stor Laxelv og dens Ommarke fra Søen af forestillede sig meget skønne. Stedet ligger mestendeels lige over for *Nougarsuk*.

Neppe vare vi komne paa Land, førend to af de gamle Huuslævninger paa den sydvestre Side af Elven faldt os i Øjnene, hvoraf det største, saavidt jeg kunde skønne derom, har været omtrent

13 Alen langt og hen ved 8 i Bredden. Muren, der paa den nordøstre Ende endda var lidet over en Alen høj over Jorden, viisde os alene store fladagtige Stene, der laae paa hinanden, uden at enten Leer eller Tørve kunde kjendes at være mellem dem. Det andet mindre, og Muren mere forfalden. Mere kan til Vished ikke siges, enten om disses Bygningsmaade eller Indretning.

Marken omkring disse Rudera er aldeles ubetydelig, da Græs er dens mindste Produkt. Bemeldte Laxelv saaes kun at være kort; thi fra den salte Søe, hvorhen den løber, til et stort ferskt Vand, hvorfra den kommer, bliver omtrent ikke 1000 Skridt. Ved Mündingen af Elven i den ferske Sø fandtes en Huuslævning opført af meget store graa Stene, hvor imellem paa endeel Steder saaes megen Sand. Husets Længde var 14 Alen, Bredden 9, og Muren var mestendeels ganske omkring mere end en Alen høj fra Jorden, dens Tykkelse en halv Favn. Indgangen havde været paa den østre Side mod Vandet, og paa den fandtes en Steenbroe, der gik saa langt hen til Vandet, at man endog med store Baade kunde lægge lige til den. Den var nogle og tyve Skridt lang. Mine Tanker ere, at de gamle Nordmænd aleneste i den Tid, Laxfangsten er gaaet for sig, have brugt og benyttet sig af Huset til deres Avling og Virkning, andet seer jeg ikke, de paa det Sted, det staar, have kundet havt det til.

Da dette var taget i Øjesyn, gik vi langs Vandets nordvestre Side, og hen mod dets sydvestre Ende. Omtrent 2 til 300 Skridt fra denne bleve vi vaer to Huustomter nær ved hinanden, og ved Undersøgning fandtes, at det eene har været opført af Tørve og Stene.

Længere hen ved Vandets Ende fandtes nok en Huustomte, og strax hos denne var lige fra Vandet til en høj Klippe gjort et Gjærde af Stene, muelig til Skjæl eller Indhegning for Creature. Om Markene paa Vandets nordvestre Side kan siges, de vel ere vidtløftige og store nok, men meget lidet græsrig, og hvor det bedste og meste Græs voxer, er det overgroet med Vie- og Birke-Kratskov, hvor imellem findes og Birketræer af henved to Favnes Højde fra Roeden til Toppen og meere end en halv Alens Tykkelse ved Roeden.

Ved Vandets sydvestre Ende ere større, jævne og slette Marker, end paa dets nordvestre Side, men saare forbrændte og fortørrede. Paa Vandets sydøstre Side er fast ikke uden fortørrede Klipper og

moesbegroede Stene, hvorimellem voxer smaat Birkekrat, tildeels og Træer af mere end Mands Højde.

Ved Vandets østre Ende er en efter Grønlandsk Maade taalelig god Birkeskov, der uden Tvivl er tilstrækkelig nok at forsyne nogle Familier med Brænde i mange Aaringer. Vandet, som vi nu for det meste have omgaaet, er omtrent en Miil i Længden, og dets Strækning er fra Vest til Ost; det er efter Grønlændernes Beretning riigt paa Fisk, men da Nætterne endnu falde for lyse til at fange den med Garn, have vi ingen Prøver faaet af Fisken; Aal skal her og falde, hvoraf Kjøbmand *Anders Olsen* til *Julianæhaab* har faaet en af en Alens Længde.

Da dette Vand var omgaaet og beseet, havde alt Solen viist os sine skinnende Straaler, og vi forføjede os til vort Telt, for efter en lang Gang at faae en liden Hvile.

Den 6. Jul. forlode vi igjen *Korksoak*, men neppe var en halv Miil afreist, førend N. V. Vind tvang os, at løbe ind i en lang Bugt, hvis Bund grændser nær til den sydvestre Ende af den ferske Søe, vi igaar omgik og besaae. Inderst i denne Bugt paa dens nordvestre Side er en taalelig god baade Skibs- og Baadehavn.

Den 7. Jul. tidlig om Morgen, havde Vinden lagt sig, og vi forlode den unævnte Bugt, som vi igaar kom til. Hele Fjordens sydøstre Side viisde os nu intet Underland, thi Fjeldene strakte sig lige ned til Havet.

Da min Kjøbmand af Grønlænderne blev sagt, at yderst i Fjorden oppe i Fjeldet skulde findes Blyantstene, reisde vi derhen og fandt rigtig nok nogle Stene, der indeholdte endeel Blyant, men der gives dog intet tilstrækkeligt af dem. Vi vendte derpaa om til *Tessiursarsuk*, hvortil vi kom sildig paa Aftenen.

Den 8. Jul. reisde vi fra *Tessiursarsuk*, og kom til den alt ovenfor ommeldte Øe *Nennortolik*,⁷⁶ som ligger i Vest derfra, og viisde os et smukt Underland.

Grønlænderne fortalte, at paa den syndre Ende af denne Øe var et Blyantsbjerg. Vi forføjede os derhen, og fandt en liden Klippe, der indeholdt Blyant, hvoraf ved Arbeide kunde en Hoben bringes til Veje. Stenen synes at være bedre end den, igaar fandtes i *Tesser-miuts* Fjorden.

Her falder en meget god Fangst de fleste Tider af Aaret. Min Kjøbmand var tilforn sagt, at ved en Øe nær ved skulde i en fersk Søe findes et stort Skibsanke, som Hollænderne der for mange Aar siden havde forlist deres Skib her, skulde have baaren op i den

ferske Søe. Skibsskroget, sagde Grønlænderne, var ved lavt Vand endnu at see nær ved den samme Øe; men da vi vare der, var der højt Vand, saae altsaa ikke Vraget. Vi toge hen til den Øe, fandt Ankeret, fik det op af Vandet og bleve vaer, at begge Fliger vare afbrækkede, men min Kjøbmand tog det dog med for Jernets Skyld. Øen kaldte Grønlænderne *Kisak*⁷⁷ ∴ et Anker.

Vi forlode igjen denne Øe og reisde længere, og da atter trefierdend. Miil var tilbagesat, vare vi alt ved den sydøstre Side af Øen *Sermesok*, hvor vi gik paa Land, for at see os om, hvor vi kunde finde Aabning igjennem Isen, thi det hele Sund laae fuldt med samme. Medens vi vare her paa Land, bleve vi vaer en lang Bugt, hvor der forestilde sig smukt Underland, spurgde derfor Grønlænderne om dens Egenskaber, hvorpaa de svarede: at der var jævn Mark, men ikkun lidet Græs, thi Lyng og Kratskov var overgroet. Et Huus efter de gamle Nordmænd skulde der og være, men nu saa forfalden, at man fast ikke mere kunde kjende det.

I hvor meget det end var os om at gjøre at komme derhen, bleve vi dog forhindrede deri, baade af Isen, hvilken den hele Bugt, kaldet *Jtibliksoak*, laae fuld med, saa og af den haardt blæsende N. V. Vind, bleve des Aarsag ved at reise lige frem, og kom silde paa Aftenen til en Øe, kaldet *Angmelortok*⁷⁸ ∴ Bugted, som ligger i N. O. fra *Sermesoks* østre Næs. Vores Dags Reise er omtrent 4 Mile.

Den 11 Jul. om Morgenen forlode vi *Angmelortok*, som har intet uden Klipper og Stene.

Da vi omtrent havde reist halvanden Mile, vare vi ved Mundingen af Fjorden *Ounartok* ∴ varm eller sydende,⁷⁹ og da vi vare komne omtrent en halv Miil ind ad Fjorden, havde vi Øen *Ounartok* fat; vore Tanker vare, at besee den tillige med de varme Bade paa den, men her var aldeles ingen Havn for vor Sluppe, og Norden Vind begyndte nu igjen at kule saa stivt, at vi maatte flygte fra Øen med uforrettet Sag til et Sted, lidet indenfor, som kaldes *Epiutak*, hvor vi fandt Havn. Vores Dags Reise er fuldkommen 2 Miile.

Den 12 Jul., en Søndag, reisde vi ind ad Fjorden, loed Sluppen med Folkene blive ved *Epiutak*. Ved den sydøstre Side af Fjorden reisde vi ind, hvor vi O. fra Øen *Ounartok*, paa et fuldkomment stort Underland, der dog fast ikke saaes Græs paa, men Moes og Lyng, som Markene vare overgroede med, fandt noget over 200 Skridt fra Søen af en Huustomte, 50 Skridt lang og 30 i Bredden, ingen Muur, men aleneste store omfaldne Stene.⁸⁰ Strax derved en

anden, der havde endnu Muren paa adskillige Steder en Alen høj, og Husets Længde var 18 Alen, Bredden 8 Alen. Store fladagtige Stene havde Huset været opført af, og hverken Leer eller Tørve fandtes imellem Stenene. Stedet kaldes *Annik*⁸¹ ɔ: Udgang.

Omtrent en halv Miil længere ind ad Fjorden var og et stort Underland, men ligesom det forrige foruden Græs, hvor Stenene og Klipperne vare betaget, var Moes for det meste deres Skjul. En anseelig stor Elv løber her ned, og i denne, sagde Grønlænderne, falde om Høsten mange Laxørreder. Stedet kaldes *Korok*⁸² ɔ: en Dal.

En Miil reisde vi endnu, hvorefter vi vare paa Bunden af Fjorden. En stor Laxelv nedløber her, og paa dens vestre Side fandt vi Rudera af to Huse. Det største 19 Alen langt og 8 i Bredden. I to lige store Rum har det været afdeelt, thi Muren, der har gjort Afdelingen i Huset, stod endnu paa de fleste Steder en Alen høj over Jorden, og denne, saavel som Husets øvrige Muur, har været opført af ordentlige store graae Stene og Tørve. Døren eller Indgangen til Huset har været paa den nordre Side mod Elven. Det andet var mindre og mere forfalden, saa man intet sikkert kan sige om dets Størrelse.

Paa tre andre Steder nær her ved fandtes en heel Hoben sammenfaldne Stene, men saa lige at gjøre dem til Huse, hvor jeg mig ikke til.

Langs op ad den store Laxelv ere meget smukke næsten steenfrie Sletter, hvorefter den meste Deel er vel græsgroet, da Krat og Lyng findes meget lidet af. Beqvem Jord til Tørveskjær tvivler jeg ikke om, her jo findes. Jordarten er leeragtig Muld, dyb 4, 6 til 9 Tommer, og derunder findes Leer, paa andre Steder smaa Koppel.

Efter at nu dette var beseet, reisde vi ud ad den nordvestre Side, og da vi vare omtrent en Miil fra Bunden, sagde Grønlænderne, at de gamle Nordmænd havde boet der. Vi gik derfor paa Land og fandt to Huustomter, men at bestemme noget vist om Husene, der have staaet, tillade deres Forfaldelse ikke. Den jævne Mark omkring disse Rudera er ikkun liden, dog vel bevoxen med Græs, og det endog af den bedste Slags. Den sorte Muldjord her er feed og dyb nok til at bære Græs. En liden Bæk, som nedrinder ved Huuslævningerne, skaffer udholdende Vand. Ingen Kratskov er der. Stedet kaldes af Grønlænderne *Sakkamiut*⁸³ ɔ: de paa Soel-siden Boende, og ligger paa den nordøstre Side af en stor Bugt.

Paa den sydvestre Side af denne Bugt, der omtrent er en fjerdedel. Miil over, have og været Nordmænds Gaarde, som sex Huuslævninger eller Tomter udviisde; men disse saavel som de næst forrige vare saa meget forfaldne, at intet sikkert kan siges om deres Størrelse og Bygningsmaade. Af to kunde man see, at de have været opførte af Tørve og Steen. Marken omkring disse Huuslævninger er ikke meget stor og vidtløftig, dog større end den paa den nordøstre Side af Bugten, og i Godhed giver den ikke den anden noget efter, da dens Jordart er den samme. En Kilde nær ved Huuslævningerne skaffer udholdende Vand. Ikke heller findes her Krat eller anden Skov til Brænde, men god Jord til Tørveskjær. Stedet her kalde Grønlænderne *Narksarsoak*⁸⁴ ɔ: den store Slette.

Efterat dette var beseet, reisde vi længere ud af Fjorden, men traf intet mere, der syntes at fortjene Antegnelse. Hen paa Natten kom vi igjen til vor Sluppe og Folk ved *Epiutak*. Stille med hældende Regn havde vi den ganske Dag.

Den 13. Jul. tidlig om Morgen forlode vi *Epiutak*, og kom efter en halv Times Roen til den Øe, hvor de varme Bade ere paa,⁸⁵ som ligger i S. for *Epiutak*.

Øen samt Badene befandtes som følger: Øen er omtrent en god halv Miil i Omkreds, har ingen høje Bjerger, men aleneste Klipper og Hømpler. Paa adskillige Steder er vel jævnt og slet Land; men paa de færreste af disse finder man Muld eller Græs at skjule Sanden, Stenene og Klipperne. Paa dens nordre Side og hen ved dens nordøstre Ende, omtrent 2 til 300 Skridt fra Søen af ere tre varme Bade eller Brønde. Den største er henved 30 Skridt omkring. Ved sammenbaarne Stene er den gjort til en Dam. I Midten har den en Alen dybt Vand, og ved Kanterne lidet grundere. Paa adskillige Steder saavel i Midten som omkring ved Kanterne, kommer Vandet op af Grunden ligesom i levende Perler, der øverst i Vandet vise sig ligesom det stod i fuld Kogning, dog fandtes Vandet ikke varmere, end at man, naar Haanden ikke var meget kold, kunde taale at holde den deri. Paa Bunden af denne Dam var en grov, graaagtig Sand, der dog neppe var en fjerdedel. Alen dyb, og denne lugtede stærkt af Svovel, under denne Sand vare Klipper og Stene.

Nær ved denne vare to andre, den første aldeles lige i alle Ting, undtagen, de vare lidet mindre.

Ved den mellemste af Dammene nær ved Bredden har været et Huus, hvis Jord- og Steenmuur paa den ene Side var henved

trefierdend. Alen høj fra Jorden, og viisde, at Huset har været henved 8 Alen langt, og noget smallere. Dette har muelig været et Badehuus, brugt af de Gamle.

Ved Bredden af disse Damme voxer smukt Græs og Blomster, men Pladsen er kun liden og ubetydelig.

Grønlænderne fortælle, at om Vinteren falder Vandet i disse Damme varmere end om Sommeren, og ingen af dem fryser til.

Dette er da alt, hvad vi fandt, som synes at være Antegnelse værd ved Øen *Ounartok*, og da den var beseet, forloede vi den og reisde atter en halv Miil, førend vi vare ude af *Ounartoks* Fjorden; reisde atter en halv Miil, førend vi kom til *Kernektok* i Agluitsoks Fjorden.

Den 15. Jul. begave vi os paa Reisen ind ad Agluitsoks Fjorden,⁸⁶ og da omtrent en halv Miil var afreist, kom vi til en Bugt paa Fjordens nordvestre Side, hvor en Huustomte viisde, at Stedet har været beboet af de gamle Nordmænd.

Husets Forfaldelse tillader ingen Bestemmelse for Størrelsen. Af Tørve og Stene har samme været opført. Ubetydelig er Marken der. Stedet kaldes *Kangerdluluk*⁸⁷ ɔ: en Viig.

Dette Sted forloede vi, efterat det var beseet, og da atter omtrent halvanden Mile vare satte tilbage, forekom os, fra Søen af at see til, en stor jævn Mark i en Bugt. Her lagde vi til Land, men da vi overgik Marken, bleve vi vaer, at Stedet ikke var mindre end beqvem, thi blotte og bare Stene med Sandgruus imellem, der hist og her havde lidet Lyng og Moes, vare Stedet egne. Faa ubetydelige Græspletter vare der. Nogle og 80 Skridt fra Søen af fandtes Lævninger af sex omfaldne Huusmure, hvoraf det største har været, saavidt man kunde skjønne derom, 37 Alen langt og 21 i Bredden, men hvad enten det har været eet eller flere Huse i en Bygning, er uvist at sige, da intet andet end omfaldne fladagtige Stene var at see. De andre fem vare alle ligesaa forfaldne; saa intet sikkert kan siges om deres Størrelse eller Bygningsmaade, alle mindre, end det første.

En liden Elv nedrinder i denne Bugt, hvori Grønlænderne fortalte om Sommeren faldt lidet Laxørreder, hvilket og er den største Herlighed, som er ved Stedet.

Bugten og Stedet kalde Grønlænderne *Nepisæt*⁸⁸ ɔ: Rognkald, et Slags Fisk. Da det var beseet, reisde vi videre, og da atter omtrent halvanden Mile vare afreiste, kom vi til en anden stor Bugt,

som kaldes af Grønlænderne *Kallumiut*⁸⁹ ɔ: de som boe hvor man øser Fisk.

Grønlænderne fortalte, at langt oppe i Marken og til Fjelds skulde endnu findes Huusmure efter de gamle Nordmænd, der endda skulde staa højt fra Jorden, men da det alt var Aften, da vi kom hertil, kunde vi ikke gaae op til Fjelds, for at bese dem.

Min Kjøbmand besluttede derfor, her at blive Natten over. Imidlertid besaa vi Landet her, der kun fremviisde lidet eller intet Underland, og det mindste af samme var forsynet med Græs. En Laxelv er her, og anprisedes ikke lidet af Grønlænderne formedelst de prægtige Laxørreder, om Sommeren faldt i den. Vi gjorde og i Aften Forsøg med vort Laxgarn, og fik henved en Snees Stykker.

Den 16. Jul. gik jeg tidlig om Morgenens langs op ad en Dal, der fra Søen af til Fjelds strækker sig fornemmelig fra S. S. O. til N. N. V.

Da jeg omtrent havde gaaet noget over en halv Miil, forekom mig paa Elvens vestre Side en Huusmuur, der endnu paa de fleste Steder var halvanden Alen over Jorden. Længden af Huset var 19 Alen uden til, og lidet over 12 i Bredden. Indgangen haver været mod Elven eller paa østre Side. Muren har alene været opført af ordinaire flade store graae Stene, uden at der var det ringeste enten af Tørve, Leer eller Sand at see imellem samme. Murens Tykkelse var halvanden Alen.

Nær ved dette saaes en Huustomte, men saa forfalden, at jeg intet sikkert kan bestemme om dets Størrelse, et lidet Stykke Huusmuur viisde, at det havde været opført af Tørve og Stene.

Lidet oven for dette lige under Fjeldet vare tre irregulære Huusmure, der hverken vare runde eller aflange, og disse vare lidet mindre end det første. Den meste Deel af Murene var mere end en Alen høj. De havde alene været opførte af fladagtige store Stene, og hverken Muld, Leer eller Sand fandtes imellem dem. Det største har været bygt til en Klippe eller Bjerg-Pald, der udgjorde Husets vestre Side. Alle disse tre Huse holder jeg for, have været det, de gamle Nordmænd kaldte Højsykker eller Høelader, hvilke man endnu paa sine Steder i Norge finder ligeledes at være bygte. Ingen Græsmarke fandtes nær omkring disse Huse; thi smaa Kratskov har bemægtiget sig dem, der formodentlig tilforn har været de Gamles Enge.

To store ferske Søer ere nær ved disse Rudera, og i disse saae jeg spille en utallig Mængde fersk Vands Laxørreder, eller Opfødnings-Lax, og tvivler jeg ikke om, at jo de gamle Beboere af Stedet have af disse Vandes Fiskerier havt god Nytte til deres Huusholdning.

Jeg blev ved at gaae videre hen ad Dalen, og da jeg atter havde sat to Mile tilbage, kom jeg til adskillige smukke Græslier og Sletter, og da jeg havde overgaaet et anseeligt Stykke af samme, kom jeg til sex Huuslævninger og Tomter. Jeg besaae dem og befandt dem som følger: Paa en liden Forhøjning, der baade selv var vel begroet med Græs, saa og havde behagelige store og smukke Ommarke, fandtes en Huusmuur, opført af store flade Stene, der saa kunstig og net vare lagte paa hinanden og opmurede, ligesom en Muurmester havde gjort Arbeidet. Mellem Stenene paa adskillige Steder fandtes graa, fin Sand. Murens Tykkelse var halvanden Alen, Husets Længde uden til 21 Alen og Bredden 9 Alen. Huusmuren mestendeels runden om i Mands Højde fra Jorden. Indgangen har været paa den sydøstre Side. Huset vendte mod N. O. og S. V. I den sydvestre Ende var ved en Muur afdeelt et Rum, neppe tre Alen langt, og Indgangen derfra til det større Rum var neppe halvanden Alen bred. Endskjønt Muren endnu stoed saa høj, som før er meldt, kunde jeg dog intet Spoer see, at der har været Vindver paa samme, veed derfor ikke, om det har været et Vaaningshuus, hvorledes Beboerne af samme have havt deres Lysning, om de ikke, som andre gamle Nordmænd, have brugt Ljøre paa Taget, et Hul, der gav Lysning i Huset, af somme var overtrukken med Sjaae, og ligner meget Grønlændernes Tarme-Vindver.⁹⁰

Begge Hjørnesteene paa den sydøstre Side af Huset vare tre Alen lange, en og trefierdend. Alen brede, og halvanden Alen tykke.

Strax neden for dette fandtes Rudera af to store Bygninger, begge ved Siden af hinanden, hvoraf det største havde været, saavidt man kunde see, 27 Alen langt og 11 bredt, afdeelt i tre lige store Rum, det andet lidet kortere, af samme Bredde, og afdeelt i to Rum. Muren, der indentil endnu stoed en Alen over Jorden, udviisde, at Huset har været opført af Tørve og Stene. I N. O. og S. V. have og disse Bygninger vendt, og Indgangen, som kjendtes endnu i det ene, har vendt mod S. O.

Neden for disse vare endnu at see tre mindre Huustomter, hvis Forfaldelse tillader ingen Bestemmelse om, hvor store samme have været; saa meget kan med Vished siges, at de have været opførte af Tørve og Stene.

Anseelige store Græsmarke ere omkring disse gamle Huuslævnninger. Meget got Bladegræs voxer her, som er blandet med smukke og vellugtende Blomster, saasom *Lilium Convallium*, vilde Natvioler &c. Anden end Vie-Kratskov gives der ikke, og denne er tilstrækkelig i mange Aar at forsyne en Familie med Brænde, og skulle den mangle, findes her god Jord til Tørveskjær.

Den meste Jord her er sort Muld, overflødig dyb til Landmands Brug. Udholdende frisk Vand er man der ubekymret for, thi en stor Elv nedløber nær ved de gamle Huse, og en liden Bæk rinder imellem dem.

Efter at jeg havde beseet, hvad der var ved dette Sted, forloed jeg det, og efter syv Timers hastig Gang, kom jeg om Natten igjen ned til *Kallumiut*, hvor vor Konebaad med Roersker var.

Den 17. Jul. reisde vi igjen fra *Kallumiut*, og kom ved Midagstid til Bunden af den nordre Arm af *Agluitsoks* Fjorden,⁹¹ som er en god Miil fra det Sted vi i Dag forlode. Ganske lidet Underland er her, dog er det vel bevoxet med Græs. Fire aldeles forfaldne Normænds Huse⁹² fandtes her, men deres Størrelse er jeg aldeles uvis i at bestemme, da der er intet andet til Syne, end omfaldne Stene. Ved en af disse fandtes et lidet Stykke af Muren, der viisde, at Huset har været opført af Tørve og Stene.

Nær ved Havet er en fersk Søe, og fra denne nedrinder en stor Elv, hvilken dog ikke anprises af Grønlænderne for Laxfiskerie: thi en høj Fors nederst i den formener Lax at gaae op ad den. Omkring denne voxer efter Grønlandsk Maade en anseelig stor Birkeskov, hvilken er den største, jeg endnu har seet her i Grønland. Træer af to til tre Favnes Længde voxer der, mere end en halv Alen tykke ved Roeden. Krumme og krogede ere Træerne overalt voxne.

Dette er hvad jeg veed at sige om Stedet, der af Grønlænderne kaldes *Amitsuarsuk* o: en smal Fiord.

Den 18. Jul. reisde vi derfra ind ad den østre Arm af *Agluitsoks* Fjorden,⁹³ og fandt i det Yderste af samme paa dens nordvestre Side ikke langt fra Søen en Steenmuur af 26 Alens Længde og 9 Al. Bredde, og alene at ansee som sammenkastede Stene, der

ikke vare ordentlig lagte paa hinanden, og der fandtes hverken Tørve eller Leer, eller Sand imellem samme. Halvanden Alen høj var denne Muur endnu paa de fleste Steder. Af Stedet, denne Muur fandtes paa, kan jeg ikke vel slutte mig til, hvad samme har været brugt til; thi ingen jævn eller slet Mark omgav den, men alene Steenurer og blotte Klipper. Stedet kalde Grønlænderne *Sioralik*: en Sandegn.

Vi forlode igjen dette Sted, og da vi havde reist omtrent en Miil i O. N. O., vare vi ved det Inderste af Fjordens østre Arm. Nogle hundrede Skridt fra Søen af paa Bundens nordvestre Side fandtes to store Mure, der alene bestode af sammenlagte Stene, endnu overalt mere end en Alen høje fra Jorden. Den største var 185 Skridt lang, og henved halv saa bred, irregulair baade i Længde og Bredde. I Midten af denne Muur fandtes en liden Huustomte af 13 Alens Længde og 7 Alens Bredde, af Tørve og Stene har samme Huus været opført. Den anden Muur var lidet mindre og ligesom den første opreist i Forhøjningen af en Dal, hvis Dybde gjorde Muren mere end to Favne høj. Baade Bygningsmaaden, saa og Murenes Størrelse, tillader mig ikke, at antage dem for andet end Indhegninger eller Gjærder for Creature om Sommeren.⁹⁴

Lidet neden for disse to store Steenmure forekom mig en Huustomte af 25 Skridts Længde og 14 i Bredden. Huset paa samme har været opført af ordinaire graae Stene og Tørve.

Anseeligt stort Underland omgiver disse Rudera, men stor Viekrat har aldeles bemægtiget sig Marken, saa at der kun er faa Pletter, som ere frie for samme, hvor lidet Græs findes. Stedet kalde Grønlænderne og *Sioralik*.

Vi forlode dette Sted, efterat det var beseet, og reisde igjen udaf Fjorden, og da vi omtrent havde sat halvfjerde Mile tilbage, kom vi til et Sted paa Fjordens sydøstre Side, kaldet *Iglorsoak*⁹⁵: et stort Huus, hvor Grønlænderne paastode, at og de gamle Nordmænd havde boet. Stedet besaae vi, men tør ej tilvisse paa-staae, at Grønlændernes Udsigende er sandt, da ingen kjendelig Spoer saaes efter Huse. Marken og Underlandet ere aldeles ubetydelige.

Vi forlode *Iglorsoak*, da det var beseet, og kom imod Morgenstunden til *Kernektok*.

Den 20. Jul. reisde vi tidlig om Morgen fra *Kernektok*, og kom silde om Aftenen til *Julianæhaab*.

Aar 1779.

Den 2. Jun. reisde jeg med min Kjøbmand fra *Julianæhaab*, for at recognoscere tilbagestaaende Fjorde, og gjorde da Begyndelsen med *Igalik* ∴ hvor der er Røg- eller Kaagesteder,⁹⁶ hvor vi formedelst frisk Østenvind, der var os lige imod, bleve formeente at komme længere, end omtrent tre Mile fra Colonien, til et Sted kaldet *Ekkalluit*⁹⁷ ∴ Laxørreder, paa Fjordens sydøstre Side. Og da endnu endeel af Aftenen var tilbage, begik jeg noget af Marken og Fjeldene i denne Bugt, hvor mig vel forekom anseeligt vidtløftigt Underland, men Græs fandtes paa faa Steder, thi Marken var ligesom forbrændt.

Den 3. Jun. Da denne Bugtes Vidtløftighed ikke igaar tillod at overgaae den aldeles, omgik jeg Resten i Dag. Bugtens Bue udgjør fuldkommen en halv Miil.

Paa dens nordøstre Side, henved 300 Skridt fra Søen af, fandt jeg nogle Huustomter efter de gamle Nordmænd, men til Sikkerhed at bestemme Husenes Antal eller Bygningsmaade og Størrelse, over jeg mig ikke til. Omkring disse Huuslævninger var en anseelig stor Slette, hvoraf jeg troer, at henved en halv Snees Læs Høe kunde om Sommeren indhøstes, og her fandtes 4 til 6 Tommers dyb sortagtig, klæbig Jord, og under den fin graabruun Sand. Den slette Mark i denne Bugt er stor og vidtløftig nok, men ikke overalt græsgroet, og de fleste Steder have aleneste fortørret Moes og blotte Koppel.

I Midten af denne Bugt nedrinder en anseelig stor Elv, men Aarets Tid tillod ikke, at erfare Sandheden af Grønlændernes Sigende, at den silde paa Sommeren og Høsten er riig paa Laxørreder, hvorfor og Stedet derefter opkaldes. Ordentlige Skove har denne Bugt ikke, men desmere af Vie- og Enebær-Lyng.

Den 7. Jun. fortsatte vi Reisen ind ad *Igaliks* Fjorden, hvis sydøstre Side vi bleve ved at følge. Da vi omtrent havde lagt tre

Mile tilbage, var mig endda kun lidet Underland falden i Øjnene, og hvor Græssletter saaes, overgik jeg samme, men disse fandtes saa ubetydelige, at de ikke videre kan beskrives.

Efter disse trede Miles Afreise vare vi ved det Inderste af Fjordens østre Arm, hvor indad vi endnu maatte reise omtrent en Miil, førend vi naaede dens Bund, hvor der paa begge Sider af en stor Elv, som løber ned i Bunden, men, som Grønlænderne sige, ikke falde Laxørreder i, fremviisde sig smukt Underland, og ved at overgaae samme, blev jeg vaer, at andre end Grønlænderne havde benyttet sig af Stedet, hvilket følgende Efterretning vil viise.

Paa Elvens sydvestre Side, moxen 200 Skridt fra Søen af, paa en liden slet forhøjet Mark, forekom mig først en Huusmuur af 28 Alens Længde og 17 Alens Bredde uden til, opført af fladagtige udsøgte, deels graae dels blaae, Stene. Paa endeel Steder stod Muren endnu i Mandshøjde over Jorden, men paa andre og de fleste Steder var den aldeles forfalden, hvorfor jeg og ej kan sige tilvisse, hvor Døre eller Vindver have været. Muren, der alene nu viisde Stene uden Tørve eller Leer imellem, endskjønt jeg dog sikkert troer, at den sidste Sort har af Begyndelsen været der, men i en saa lang Tid er bleven fortæret, var to Alen tyk, og den Deel af samme, som endnu stod, var saa ordentlig og vel opreist som om en Muurmester havde gjort Arbeidet.

Rundt omkring denne Huusmuur var en lavere Muur, og, saavidt jeg kan slutte mig til, har den været opført af Tørve og Stene, dens Længde var 60 Alen og Bredden 51 Alen. Hvad denne Indhegning eller Muur omkring næstommeldte Huusmuur har været brugt til, er jeg ikke aldeles vis i at slutte mig til; ved at bese den, troede jeg, at den første har været en liden Kirke, og den anden lave Muur en Kirkegaard.⁹⁸

Omkring disse Mure forekom mig adskillige flere, hvis Antal, Størrelse og Bygningsmaade jeg, uvis i at bestemme, vender mig fra: saa meget vover jeg mig til at sige, naar jeg anfører det Tal 7, har jeg endda ikke oversteget Husenes Antal.

Omtrent 6 til 800 Skridt i S. V. for disse Rudera forekom mig paa en liden Hompel eller stejl Bakke, nær ved Søen, en Huusmuur, hvis Længde var uden til femten Alen, Bredden ni Alen, Tykkelsen halvanden Alen, opført af Leer og fladagtige udsøgte graae og blaae Stene. Af det første Slags fandtes vel intet for Nærværende, men Bygningen og Bygningsmaaden gav tilkjende, at samme dog af Begyn-

delsen har været brugt. Indgangen paa denne Huusmuur var paa dens østre Side moxen i Midten af samme: fra den Steen, der laa over Døren, var til Jorden lidet mere end halvanden Alen. Murens Højde var paa de fleste Steder endnu lidet over to Alen. Paa den vestre Gavl var en Glugge eller maaskee et Hul for Vindve, sammes Bredde var henved en Alen, Højden lidt mindre.

Anseelige vidtløftige Græsmarke omgive alle disse Rudera. Den hele Mark bestaaer af Sandjord, dyb 2, 3 til 5 Tommer, og under denne en Koppel, deels grov Sand.

Nogle hundrede Skridt i S. O. eller O. for den Muur, jeg næst foran har antaget for en Kirke, ligger en Høj eller stor Bakke, hvorfra lige ned til Søen gaaer en lav Tørve- og Steenmuur, formodentlig gjort for at afværge Creaturene fra at komme paa Høemarken eller Hjemjorden.

Allevegne omkring i Dalene og Lierne findes smaa Lunde af Birketrær, men Lyng falder her kun lidet af. Beqvem Jord til Tørveskjær har jeg ikke fundet her.

Paa den nordøstre Side af den store Elv, som nedrinder inderst i Bunden, har og paa en liden, dog vel græsvoxen, Slette været Huse, to kan jeg tilvisse paastaae, men de vare aldeles forfaldne, saa at deres Størrelse ikke kan bestemmes. Af Stene og Tørve have de været opførte. Hjemjorden, der er vel bevoxen med Græs, er kun liden, og kan neppe 4 til 5 Læs Hø deraf indsamles, men Sommer-Fædrevten er her meget god, endog til mange Creature.

Efter Grønlandsk Maade er her en anseelig Birkeskov, men dog saa langt op fra Søen, at Brændeved fra den ej med nogen synderlig Nytte kan faaes ned, thi Fjelde og Dale forbyde at kjøre det ned, og at bære det, er Vejen for lang til.

Bunden af denne Fjordens Arm er omtrent paa en ottend. Miil ved udfaldende Vand ganske tør, og med højt Vand kan man med Europæiske Fartøjer dog ikke komme til det Inderste af den.

Dette er da, hvad Efterretning jeg veed at give om disse Steder, af hvilke det første paa den sydvestre Side af Elven kaldes *Karrajutsok*,⁹⁹ og det paa den nordøstre Side *Kaksiarsuk*¹⁰⁰ : en liden Bugt med snævert Indløb.

Den 8. Jun. om Morgenen toge vi ud fra *Kaksiarsuk*, for at bereise den anden Arm af *Igaliks* Fjorden.

En halv Miil havde vi neppe roet, førend frisk N. V. begyndte at blæse. Med svært Arbeide aflagde vi endda henved en halv Miil,

da Blæsten blev os for haard, maatte derfor tage op paa et Sted, kaldet *Akkulliarusek*.¹⁰¹ Det Vejstykke, i Dag er aflagt, er ej noget ved at gjøre, da blotte Klipper, stejle Bjerger og sammenblæste Sandbanker er Egnen alene egen.

Den 9. Jun. havde Vinden lagt sig, vi gave os derfor paa Reisen ind ad den nordre Arm af *Igaliks* Fjorden, hvis Længde er omtrent en Miil.

Da vi vare komne Bunden nær paa en fiendend. Miil, frembød sig paa Fjordens nordvestre Side et i Grønland meget smukt udseende Underland, som vedvarede til det Inderste af Fjorden. Jeg havde ingen Tvivl om, at jo dette Sted har været brugt af de gamle Nordmænd,¹⁰² og da jeg overgik Egnen, blev min Mening bekræftet.

Omtrent i Midten af det nysomtalte Underland og 200 Skridt fra Søen af forekom mig først en Huusmuur, opført af store røde Stene, formodentlig og Leer, endskjønt deraf saaes nu intet. Dens Længde var uden til $24\frac{1}{2}$ Alen og vendte mod Øst og Vest, Bredden af Huset uden til 10 Alen, Tykkelsen af Muren $2\frac{1}{4}$ Alen, moxen rundt om var dens Højde 4 Alen. En Klippe, der var lige op og ned, udgjorde Husets sydøstre Side eller Væg. Døren var paa den sydvestre Ende, hvis Højde var $2\frac{3}{4}$ Alen, Bredden 2 Alen og 4 Tommer. Med utroeligt Arbeide har dette Huus været opført, da ikke faa Stene i samme fandtes at være 3 Alen lange og moxen lige saa brede og tykke.

Noget over 200 Skridt oven for dette Huus forekom mig paa en vidtløftig og anseelig slet Mark en Mængde Rudera af Huse, af hvilke den største Deel vare saa aldeles forfaldne, at jeg ikke tør engang opgive deres sikkre Antal, mindre bestemme deres Størrelse og Bygningsmaade.

Af 6 Stykker kunde jeg faae Maal paa Størrelsen, som befandtes som følger: Det første ligesom det næst foran beskrevne opført af store røde Stene, formodentlig og af Leer, endskjønt intet andet end Sand og Steengruus nu fandtes imellem Stenene. Længden uden til 21 Alen, Bredden 12 Alen 2 Tommer. Murens Tykkelse $2\frac{3}{4}$ Alen, dens Højde 4 Alen 7 Tommer. Paa den sydøstre Side har været tvende Døre, hvoraf den mod den nordøstre Ende har været $2\frac{1}{2}$ Alen bred, og den anden 2 Alen og 2 Tommer. Højden af begge kan ej tilvisse siges noget om, da endeel af Muren var falden baade ind og ud, dog kan jeg med Sikkerhed sige, at $2\frac{1}{2}$ Alen er ikke for meget til enhver af deres Højde. En Steen over den

ene Dør fandt jeg ved Opmaaling at være $4\frac{1}{2}$ Alen lang, $2\frac{1}{2}$ Alen bred, 15 Tommer tyk.

Ved Siden af næstommeldte Muur var en anden af samme Bygningsmaade og Steen. Dens Længde var uden til 31 Alen, Bredden $19\frac{1}{2}$ Alen, Tykkelsen $2\frac{1}{2}$ Alen, det højeste af Muren $2\frac{1}{4}$ Alen, Døren paa den sydre Side, $1\frac{3}{4}$ Alen bred, Højden kunde ikke faaes. En Steen i denne Bygning fandtes at være 6 Alen 3 Tommer lang, $1\frac{3}{4}$ Alen høj, 1 Alen 9 Tommer tyk.

Otte til ti Skridt i N. V. for denne var den tredie Muur, opført af Tørve og samme Sort røde Stene, som de næst foranførte, dog smaa og rørlige. Bygningens Længde, saavidt jeg kunde skjønne derom, har været 51 Alen lang inden til, og 8 Alen bred. Tvende Afdelinger kjendtes at have været i den. Det højeste af Muren var endnu $1\frac{3}{4}$ Alen. Indgangen kan tilvisse ikke siges hvor har været.

Nær ved denne var den fjerde og af Tørve og samme Sort Stene. Aldeelees sikker er jeg ikke i, at bestemme dens Størrelse, dog saavidt jeg kan slutte mig til, har dens Længde været henved 20 Alen, Bredden 8 til 10 Alen.

Den femte, opført af Leer og røde Stene af ordentlig Størrelse, stoed ved Siden af de foranførte, Leeret, der fandtes i samme, har uden Tvivl været af et bedre Slags, end det i de andre, eftersom det var endnu moxen ufortæret, mueligt Søeleer, der taaler længere Tid, end andet. Husets Længde inden til 26 Alen, Bredden $13\frac{1}{2}$ Alen, Murens Tykkelse $2\frac{3}{4}$ Alen, dens Højde, hvor den mindst var forfalden, $3\frac{1}{2}$ Alen. Indgangen eller Døren i den nordvestre Ende, hvis Bredder var 3 Alen, men Høiden kunde ej faaes.

Henved 20 Skridt i S. V. for alle disse ommeldte Bygninger har været det siette Huus, opført af Tørve og røde Stene af ordinar Størrelse, hvis Længde uden til har været 36 Alen, Bredden 14 Alen. Døren har været paa den østre Side, men at bestemme dens Størrelse er usikkert. Det højeste af Muren var endnu henved 2 Alen.

Foruden disse sex Huusmure saaes og Stumper og Stykker af fem andre, alle opførte af Tørve og Stene, men at bestemme deres Størrelse er jeg nødsaget uvis at vende mig fra.

Andre flere saaes her og at have været, hvis Antal stedse bliver mig en Uvished, følgelig og deres Størrelse og Bygningsmaade.

Strax neden for alle disse Rudera omtrent 20 Skridt fra det nederste var en Kilde rindende Vand, paa hvis Sider vare satte to

fladagtige graae Stene, ikke mere end tyve Tommer fra hinanden, og oven paa disse var igjen lagt en rød Steen, hvis Længde var 3 Alen 5 Tommer, Bredde og Tykkelse en Alen. Til denne Steen, der laae over de to andre, var endnu fra Jorden af til dens underste Side tretten Tommer, hvilken var de to flade Stenes Bredde oven over Jorden, og det af dem, der var siunket ned i Jorden, var lige saa meget.

Den 10. Jun. overgik jeg Markene omkring de Huuslævninger, jeg igaar besaae, og næst foran ere beskrevne, da jeg foruden dem fandt hist og her omkring samme fem andre, hvoraf een har været bygget paa en høj, oven paa gandske flad, Klippe, og havde Skabning efter samme, nemlig hverken rund eller vinkelret. Muren, som paa endeel Steder endnu var en Alen høj, bestoed alene af ordinair Graasteen, uden Tørve eller Leer imellem, for et Høehuus antog jeg denne.

Den anden har været opført af ordinair Graasteen og Tørve, lang uden til 19 Alen og bred $8\frac{1}{2}$ Alen. Det højeste af Muren var endnu halvanden Alen, men paa de fleste Steder kun en Alen. Indgangen kan til Vished ikke siges hvor har været.

De andre Rudera tør jeg ikke sige videre om, end at de have været Huse, hvoraf to have været opførte af Tørve og smaa røde Stene.

To til tre hundrede Skridt i S. V. for de igaar anførte Huusmure nedløber en liden Bæk, paa hvis sydre Side findes tvende Gjærder eller Jndhegninger af Tørve og Steen, den mindste af disse Jndhegninger var 70 Skridt lang, og næsten lige saa bred; i en Kvadrat har dens Anlæggelse været. Den anden, der ingen ordentlig Vinkel havde, var i Circumference 460 Skridt, og i Midten af denne saaes at have været en Brønd, hvis Karme vare meget højere end den øvrige Mark.

Paa denne bemeldte Bæks nordre Side, fandtes og et Gjærde af samme Slags, som de paa den anden Side, som var 200 Skridt langt og 70 Skridt bredt.

Disse antog jeg for Gjærder, brugte til ungt Fæe om Sommeren, der ikke vel kan drives med det voxne til Fjelds for at græsses, efter den endnu paa endeel Steder i Norge brugelige Maade.

Tre til fire Skridt paa hiin eller den nordvestre Side af de oft-bemeldte Huuslævninger gaaer og en Muur af Tørve og ordinair Stene fra Fjeldet af lige ned til Søen, dens Længde var 980 Skridt, hvilken Muur jeg har antaget som et Værge eller Afhold for Hjem-

jorden eller Sommerhøesletten, at Creaturene ikke maatte komme derind paa og fordærve den, og da der paa dette Gjærdes nordre Side vel var slet jævn Mark, men saa godt som intet Græs, synes min Mening deraf at faae Styrke.

Oftbemeldte mange Rudera¹⁰³ i Bunden af *Igaliks* Fjorden, der af Grønlænderne faaer Navn af *Itibliksoak*¹⁰⁴ o: den store Ejde, omgives af anseelige vidtløftige og store Græsmarke. Jordarten er nærmest omkring Husene den bedste og fedeste, nemlig sort, klæbig Muld, dyb 5 til 7 Tommer. Længere fra Husene er Jorden ikkun 3 til 4 Tommer dyb, hvorunder findes smaa Koppel og Sand. Græsset, som her voxer, er for det meste af det høje, som i Norge kaldes Ribstreng, og hvor Jorden ikke er meget dyb, smaat Bladegræs.

Da jeg havde beseet, hvad anført er, gik jeg over Ejden, der gaaer lige til *Tunnuliorbiks* Fjorden, hvorover ikke er mere end en fiendend. Miil, men saa slet og plat, at man med en Vogn kan kjøre derover. Saare ubetydeligt er dette Vejstykke, thi paa den første halve Deel af min Vej var moxen ingen Jord eller Muld paa Koppelen; den anden halve Deel var moesagtig Jord, hvilken var saa stærk begroet med smaat Viekrat, at man, naar man gik af Vejen, havde vanskeligt for at komme frem.

Den 11. Jun. reisde jeg ud til nogle Holme, som ligge ikke langt fra Landet, og hvorpaa de gamle Nordmænd have havt Huse, hvilke jeg nu skal beskrive.

Ikkun et Bøssekuud fra Landet, uden for de under 9. og 10de næst foran ommeldte Huuslævninger ligger et lidet fladt Skjær, hvoraf i Springtiderne, naar Vandet er højt, ikkun lidet er over Vandet. Paa dette Skjær var en Huusmuur¹⁰⁵ opført af store rød-agtige Stene, hvilke uden Tvivl ere tagne af en Hompelklippe nær ved Søen paa det faste Land, hvor samme Sort Stene ere. Husets Længde var uden til 26 Alen, Bredden 15 Alen, Muren, der ikke tilkjendegav andet, end alene Stene, var 2½ Alen tyk, dens Højde mestendeels rundt omkring 3 Alen, endeel Steder lidet derover. Indgangen har været paa den nordre Side, og var dens Bredde 3 Alen, Højden af samme uvis, eftersom Muren her var meget omfalden. Andet end til Fiskerie og Fiskeredskabers Forvaring har vel neppe dette Huus været brugt. Til at indsætte Baade i, har det vel ikke kunnet være, da Indgangen eller Døren var i Midten af den ene Sidemuur, og ikke i Enden, desforuden falder mig og Indgangen alt for smal dertil.

Henved to Kabellængder i Øst fra dette Skjær ligger en med Græs begroet Holm, hvorpaa fandtes Lævninger af tre Huse, alle i een Bygning,¹⁰⁶ men ved Mellemmure adskilte, hvoraf det øverste, største og mindst forfaldne var 24 Alen langt inden til, og 8 Alen bredt, opført alene af Graasteen, Murens Tykkelse henved 3 Alen, og dens Højeste to Alen. De to andre er jeg usikker at sige mere om, end at de have været opførte af ordinair Graasteen. Disse tre Huse, tænker jeg, ligesom det næst foran ommeldte alene have været bestemte til Søbrug og for Fiskeriets Skyld.

Den 12. Jun. Da mig af Grønlænderne blev sagt, at paa den nordøstre Side af Fjordens Bund fandtes oppe i Fjeldet hvide klare Stene; gik jeg derhen, fandt og nogle hvide ordinaire Stene; men disse vare intet mindre end klare.

Den 13. Jun., en Søndag, forekom mig, ved at omgaae Fjordens Bund paa dens nordøstre Side, paa nogle faae Steder smaa Lunde af Birketræer. Adskillige Steder er beqvem Jord til Tørveskjær. Udholdende Vand skaffer den Bæk, som nedløber imellem de oven til den 9. hujus ommeldte Gjærder.

Den 14. Jun. reisde vi fra *Itibliksoak*, og da vi vare komne hen ved en Miil ud paa Fjordens nordvestre Side, sagde vore medværende Grønlændere, at der vare og Huuslævninger efter de gamle Nordmænd. Stedet kaldte de *Nulluk*¹⁰⁷ ɔ: Røvballer.

Jeg besaae Stedet, og fandt tre Tomter oppe i Fjeldet, men at bestemme enten Husenes Størrelse, der have staaet paa samme, eller Bygningsmaaden, vender jeg mig uvis fra. Jeg kan ikke vel begribe, hvoraf dette Steds gamle Beboere have ernæret dem. Af Faare- og anden Fæevling har det ikke kunnet være, da her er intet Underland og Græsmarke, ja der oppe, hvor Husene have staaet, findes neppe slet Plads nok til, at de have kunnet sat samme.

Vi forloede *Nulluk*, da det var beseet, og da vi igjen havde sat omtrent tre fiendend. Miil tilbage, vare vi ved et Sted kaldet *Sirksluktok*¹⁰⁸ ɔ: den slemme Strandbred, og paa Fjordens nordvestre Side, hvor Grønlænderne sagde vare mange Europæiske Huuslævninger. Mig faldt det i Begyndelsen utroeligt, eftersom jeg fra Søen af aldeles intet Underland kunde see, men da jeg havde gaaet over en høj Bakke eller lavt Fjeld, maatte jeg troe, hvad mig var sagt. Den længst borte og nærmeste under et Fjeld, som ligger oven for samme, var opført af ordinair Graasteen, uden at der saaes enten

Leer eller Muld imellem. Murens Længde inden til var 22 Alen, Bredden 7 Alen, Tykkelsen lidet over 2 Alen, det Højeste af samme 2 Alen. Da den paa endeel Steder var aldeles forfalden, kan ej tilvisse siges, hvor Døren eller Indgangen har været.

Nær ved denne var en anden, ligesom den første, aleneste bestaaende af graae Stene, af ordentlig Størrelse, dens Længde inden til 16 Alen, Bredden $6\frac{1}{2}$ Alen, Murens Tykkelse henved 3 Alen, det Højeste af samme $1\frac{3}{4}$ Alen over Jorden.

Begge disse vare saa ordentlige og nette, som de vare en Mesters Hænders Gjæringer. Jeg tvivler ikke meget om, at jo begge disse, da de ere opmurede, jo og med Leer imellem Stenene have været forsynede, hvilket siden ved Tidens Længde er bleven fortrædet.

Den tredie stoed ved Siden af næst forrige, og af samme Sort Stene, hvor imellem saaes Sand og Gruus, formodentlig tilforn Leer; Murens Længde var inden til 11 Alen, Bredden 6 Alen, det Højeste af samme $2\frac{1}{4}$ Alen, dens Tykkelse lidet over to Alen. Ingen kjendelig Indgang var at see, eftersom Muren paa adskillige Steder var aldeles omfalden.

Den fjerde Huusmuur stoed ikke 20 Skridt fra næst forrige, og af samme Bygnings Materialier. Husets Længde inden til har været $12\frac{1}{2}$ Alen, Bredden 7 Alen, Murens Tykkelse lidet mere end 2 Alen, og det Højeste af samme $2\frac{1}{4}$ Alen. Paa en plat Klippe var det opreist, og fandt jeg paa Murens sydøstre Side en Glugge eller firkantet Hul lige ned ved Klippen, som det stoed paa. Dette Huus har jeg antaget for et Faare- eller Fæhuus, thi det ommeldte Hul nede ved Klippen har uden Tvivl været, at udkaste Affaldet fra Creaturene igjennem.

Den femte Huusmuur stoed lidet neden for den næst forrige, opført af ordinair Graasteen og Tørve. Fra den ene Ende af Muren til den anden var 60 Skridt, og Bredden uden til 10 Skridt. Fire Afdelinger kjendtes endnu at have været i den.

Nær ved ovenstaaende Rudera nedløber en anseelig stor Elv, og endskjønt jeg fornam fuldkommen store Laxørreder i den, anprises den dog ikke af Grønlænderne for Laxfangsten, og det formodentlig, fordi den har alt for brat Fald, saa at, efter deres Maade at fange Lax og med deres Redskaber, intet kan faaes.

Paa denne Elvs nordøstre Side langs op ad ved den forekom mig adskillige Rudera, hvoraf det øverste var 13 Alen langt og henved 12 Alen bredt inden til, opført af Tørve og Stene. Indgangen paa

den sydøstre Side, det Højeste af Muren 2 Alen. Stedet, samme stoed paa, udmærkede det for et Høehuus.

Strax neden for dette var et andet af ordinair Graasteen, hvorefter imellem var Sandgruus, dets Længde inden til 21 Alen, Bredde 8 Alen, Murens Tykkelse lidet over 2 Alen, Indgangen paa den sydre Side mod Elven, og dens Højde fra Jorden til den Steen, der laae over Døren, $2\frac{1}{4}$ Alen, Bredde lidet over en Alen. Paa endeel Steder var Muren endnu 3 Alen høj. Paa en plat Klippe har dette været opsat. Paa Murens sydre Side var et firkantet Hul igjennem samme af en Alens Bredde og $\frac{3}{4}$ Alens Højde lige ved Jorden eller Klippen, som var Grundvolden, hvorfor jeg og har antaget dette for en Faare- eller Fæestald.

Henved hundrede Skridt neden for det sidst ommeldte var et andet af Tørve og Steen, dets Længde inden til 16 Alen, Bredde 7 Alen. Det Højeste, der endnu stoed over Jorden af Muren, var halvanden Alen, Murens Tykkelse 2 Alen. Afdeling har der været i Midten, og Dør eller Gjennemgang fra det ene Huus til det andet, og den Dør, der har været ud til Marken, var paa Murens sydvestre Ende.

Ved Siden af næstbemeldte stoed en anden Huusmuur af ordinaire Stene og Sandgruus. Dens Længde var inden til $10\frac{1}{2}$ Alen, Bredde 6 Alen, det Højeste af Muren var endnu henved 2 Alen. Indgangen har været paa den nordre Side, imod de næst foran ommeldte Huusmure.

Foruden disse Huuslævninger forekom mig og hist og her ti andre, hvis Størrelse og Bygningsmaade jeg ikke understaaer mig til at fastsætte, eftersom de dertil vare for meget forfaldne.

Da jeg havde beseet og opmaalt hvad er meldt, over- og omgik jeg disse gamle Nordmænds Gaarders Marke, Dale og Bjerge, men kunde ej vel begribe, hvoraf saa mange Mennesker, som formodentlig have været her, saaledes slutter jeg fra Husenes Antal, her findes, har ernæret sig. Vel er oppe i Lierne og Dalene anseelige store Sletter, men disse fremvise enten alene smaa Vielyng eller fortørret Moes. I de Tider, da Stedet var beboet af Europæere, have uden Tvivl disse Sletter været Beboernes Græsmarke, men som jeg er af de Tanker, at Grønland Aar efter Aar bliver alt mindre og mindre beqvem til at bære Græs og anden Jordgrøde, saa troer jeg og, at paa de Steder, hvor nu sees en prægtig Græsvæxt, om nogle Aarhundrede neppe skal findes en Haandfuld Græs.¹⁰⁹ Grun-

den, hvorfor jeg har de Tanker, er først Isen, der Aar efter Aar voxer og gaaer over Landet, thi Grønlændere, der ikke ere at ansee for meget over 50 Aar, fortælle, at i adskillige Dale, som nu ere aldeles opfyldte med Is, baade Vinter og Sommer, og man aldrig skulde kunde sige, have været Dale, vare i deres Børneminde Græs og Kratskov. Og ligesom nu Isen Aar efter Aar mere og mere udbreder sig over Landet, jo haardere og koldere bliver Luften. Jeg har i dette Foraar seet paa mange Steder det nys opsprungne Græs efter faa Dages Væxt aldeles falme og henvisne, Aarsagen dertil er efter mine Tanker den Mangfoldighed af Iis, Fjordene her omkring dette Foraar have været fyldte med. Siden tilskriver jeg og Grønlænderne for endeel Skylden, at nogle af de gamle Nordmænds formodentlige Græsmarke ere nu fast ikke andet at ansee, end som Koppel og Sand, thi disse kan næsten ikke taale at see en smuk Græsmark, med mindre, at den strax bliver et Rov for Ilden, og naar de om Sommeren, efter en lang Tids tør Vejr anstikker et Sted med Ild, æder den rundt om sig, indtil den af Regn bliver dæmpet, saa at, naar den er slukt, er ikke mere tilbage end Stene, Klipper og Sand.

Ikke et, men mange Exempler haves paa saadan Grønlændernes slemme Behandling med Jorden. Det seeneste jeg veed at anføre, er i det Inderste af *Kakortoks* Fjorden,¹¹⁰ omtrent en halv Miil inden for Kirken, som herefter under 16. Jun. findes beskrevet, hvor der ikke vare ubehagelige Græspletter. Der have Grønlænderne, efter den Tid, jeg først besaae denne Fjord, sat Jld paa Marken, saa at intet uden Stene, Aske og Sandgruus er nu at see der.

Den 15. Jun. reisde vi om Morgenens tidlig fra *Sirksaluktok*, men Nordenvind formeende os at komme længere end omtrent to Mile ud af Fjorden, til et Sted, kaldet *Mursættok*¹¹¹ ∴ som har Gulerødder, hvilken Landstrækning har aldeles intet Underland, men de stejle Bjerger gaae lige ned til Søen.

Den 16. Jun. reisde vi om Morgenens, eller rettere om Natten fra *Mursættok*, og da vi havde sat omtrent halvanden Mile tilbage, vare vi ved et Sted, kaldet *Kanneitsuk*¹¹² ∴ Ulke, hvilket er en liden Bugt, hvor Grønlænderne sagde og vare Europæiske Huuslævninger, og da jeg begik denne Bugtes ubetydelige Marke, forekom mig nogle Huustomter, men dette er og alt, hvad jeg med Vished kan melde om samme.

Lidet udenfor bemeldte Bugt, sagde atter Grønlænderne, der vare Europæiske Huuslævninger, men da jeg besaae Stedet, troede jeg, at ingen uden Grønlændere have benyttet sig deraf. Huuslævningerne, jeg der fandt, saa mere ud til Grønlandske end Europæiske.

Efterat atter en halv Miil var tilbagelagt, vare vi i det yderste af *Igaliks* Fjorden.

Af alle de gamle Huuslævninger, jeg endnu har beseet i Grønland, har ingen i Almindelighed været opført med et større Arbeide, og ingen mindre forfalden, end de jeg har fundet i den nordre Arm af denne Fjord. Hvad Aarsagen kan være dertil, kan man vel ikke saa lige paastaae; mueligt, at, efter Grønlændernes Fortællinger, denne Fjord havde Nordmænd til sine Beboere længe efter at de ellers overalt i Grønland vare udryddede. Og endskjønt jeg er meget bange for, at antage Grønlændernes Relationer alletider for tilforladelige, fordrister jeg mig dog at anføre een af dem, om Nordmændenes Udryddelse af *Igaliks* Fjordens nordre Arm, og er den da saaledes:

Lang Tid, at jeg bruger Grønlændernes egne Ord, mange Vintre vare alt forløbne, efterat de gamle Nordmænd vare overalt i Grønland udryddede og ombragte af Grønlænderne, da endda *Igaliks* Fjordens nordre Arm blev beboet af Nordmænd, iblant hvilke var en gammel stor Mand af mere end almindelig Styrke, hvis Navn var *Igaliko*, hvorefter Fjorden af Grønlænderne er opkaldt. Denne *Igaliko* havde endeel voxne Sønner, som og een, der endda ikkun havde naaet sin halve Væxt.

Bemeldte Mand *Igaliko* var som Herre for alle de andre Nordmænd i Fjorden. Mange Tider havde Grønlænderne været efter ham, at omkomme ham med hans hele Familie, men bestandig gaaet med Skamme derfra, og havt en heel Deel af deres ved slig Lejlighed dræbt.

Da de engang havde besluttet, aldeles at udrydde Nordmændene af deres Land, som de selv kalde det, optænkde de nye Midler for at sætte deres Forsæt i Værk, hvilket og lykkedes dem paa følgende Maade:

Om Sommeren blæser de fleste Dage Vinden ind ad Fjorden, følgelig og ind ad *Igaliks* Fjorden. Denne Vind blev en Hovedpost for Barbarerne, at faae deres mordiske Hjerter stillede tilfreds.

Nogle Konebaade fyldtes fulde med Grønlændere, hvilke bleve iførte hvide Pelse og lagde sig ned i Baadene, saa det ikke kunde kjendes, der vare Mennesker i. De vare forsynede med Pile, Harpuner og Landser, saa og med bespækket tør Moes, og andre til at antænde Ild med beqvemme Sager, loede sig saa af Vinden om Aftenen og Natten drive ind ad Fjorden.

Disse med Vinden inddrivende hvide Baade og Mennesker bleve ej anseete af Nordmændene for andet end Iisstykker, hvorover de ingen Betænkninger gjorde dem.

Da nu Baadene ved Nattetider naaede Landet, begave Grønlænderne, der vare i dem, sig til Nordmændenes Huse, og stak dem i Brand, medens Beboerne sov, hvorpaa, da disse vilde undflye, Grønlænderne udenfor stode strax færdige, at myrde dem, fik og styret deres umenneskelige Begjærlighed paa alle, uden paa den gamle Herre *Igaliko* og hans yngste Søn. Thi da han saae alle sine at være ombragte, tog han denne sin Søn under Armen og løb ad Fjeldet til. Grønlænderne efterfulgte ham længe, men hvor gammel end Nordmanden var, og end mere havde sin Søn at bære paa, kunde Grønlænderne dog ikke naae ham. Hvor han siden er bleven af, veed Grønlænderne ikke, da hverken han eller hans Søn siden er seet af dem.

Saavidt Grønlændernes Relation, hvoraf vel endeel, om ikke alt kan have Sandhed til Grund.¹¹³

At jo Grønlænderne, ved at stikke Ild paa Nordmændenes Gaarde, har gjort Begyndelsen til disses Udryddelse, er ikke imod min Mening. Nogle smeltede Klumper Malm, som paa adskillige Steder ere fundne i Grunden, af de gamle Nordmænds Huustomter, og hvoraf jeg har et Stykke, som i Aaret 1777 blev funden, da Marken blev gravet op, i en af de Gamles Huustomter nær ved *Julianæhaab*, har bestyrket mig i slige Tanker.

Da vi, som før meldt, havde afreist *Igaliks* Fjorden, var det endda ej Middag, hvorfor vi og gjorde Begyndelse med, at bereise Fjorden *Kakortok* ∴ hvid.¹¹⁴ Paa Grændsen imellem denne og næst forrige Fjord, paa et Sted, kaldet *Upernaviarsusoak*¹¹⁵ ∴ det store rette Foraarssted, fandt jeg foruden tre gamle Grønlænderhuse og fire Nordmænds Huustomter, hvilke vare for langt fra Søen til, at jeg kunde antage dem for Grønlænderhuus-Lævninger, men om Husenes Størrelse og Bygningsmaade kan intet vist bestemmes.

Vi reisde derpaa ind ad *Kakortoks* Fjorden ved dens sydøstre Side, og da omtrent en Miil var sat tilbage, sagde de medværende Grønlændere, at der og vare Huuslævninger efter de gamle Nordmænd. Jeg besaae Stedet og fandt omtrent 4 til 500 Skridt fra Søen af i en liden med Viekrat bevoxen Dal en Huusmuur, opreist alene af fladagtige graae Stene, hvorimellem saaes hverken Leer eller Tørve. Dens Længde var uden til 23 Alen, Bredde 9 Alen, det Højeste af samme henved 2 Alen, dens Tykkelse halvanden Alen. Tre næsten lige store Afdelinger kjendtes at have været i den. Omkring denne forfaldne Muur er ingen Græsmark, dog nogenledes plat Underland.

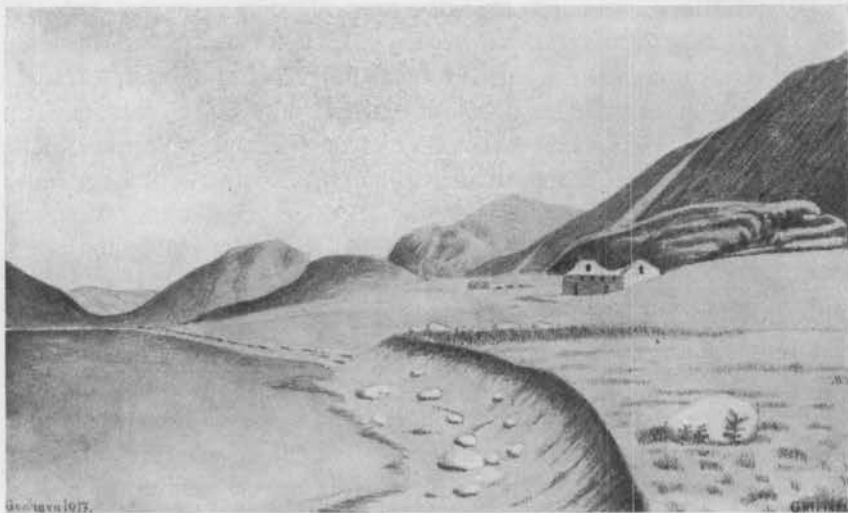
En halv Miil længere ind var Fjordens Bund, hvor jeg paa dens sydøstre Side fandt paa en liden plat og slet Græsmark nogle Huustomter, men mere vover jeg mig ikke til at paastaae om dem.

Stedet kalde Grønlænderne *Tessiursak* 3: en indelukt Bugt, og er aldeles ubetydeligt. Uden for ligger en liden Holm eller Skjær, til hvilken man i udfaldet Vand kan gaae, men ved højt Vand kan man med Fartøjer roe imellem den og Landet. Paa denne liden Holm har staaet et Huus, hvilket saaes af Stenene, der have været i samme, og nu vare faldne om til en Steenhob, hvorfor jeg ikke sikkert kan bestemme Husets Størrelse.

Lidet i N. O. fra *Tessiursak* nedrinder en nogenledes stor Elv, i hvilken Grønlænderne sige, falder om Høsten taalelig god Laxørredefangst. I Dalen ved denne Elv ere smukke Græssletter. Igjennem denne Dal er fra *Kakortoks* Fjordens Bund til *Tunnulliorbiks* Fjorden ikke meget længere end en halv Miil, og til *Sirksaluktok* i *Igaliks* Fjorden lidet over en Miil.

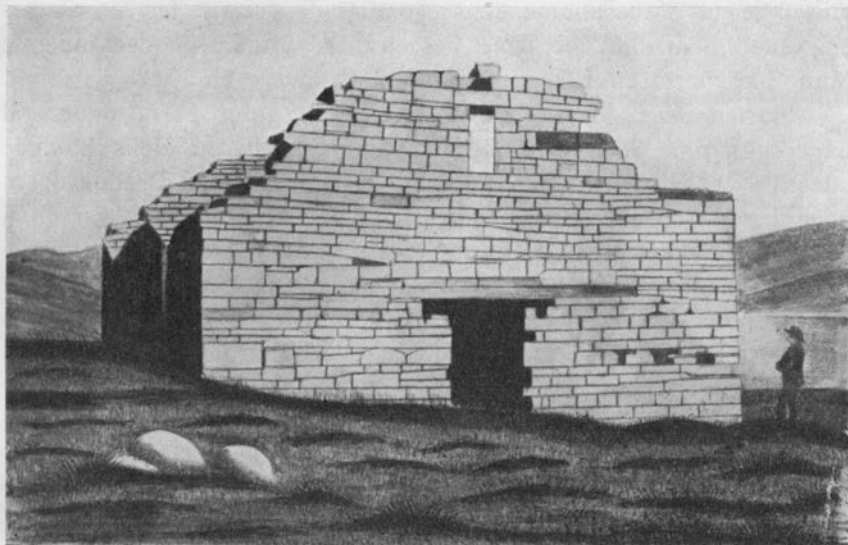
Da jeg havde beseet, hvad der var ved Bunden af *Kakortoks* Fjorden at gjøre, forlode vi den, og efterat en halv Miil var sat tilbage, vare vi ved den Kirkemuur paa Fjordens nordvestre Side, som af Coloniens Kjøbmand, *Anders Olsen*, og af Skipper *Alling* er opmaalt og beskreven.¹¹⁶ Jeg besaae Kirken og dens Egn, hvilken befandtes som følger:

Nogle og 60 Skridt fra Søen af paa Fjordens nordvestre Side, omtrent en halv Miil fra det Inderste af Fjordens Bund, er en Muur, opført af udsøgte graae Stene og Leer, og vendte fra Øst til Vest. Murens Længde uden til 25 Alen 5 Tommer, indvendig 20 Alen 23 Tommer, dens Bredde, indvendig ved Jorden 8 Alen 7 Tommer, oven til i det nordøstre Røste 8 Tommer bredere, udvendig 13 Alen

Eggen ved Qaqortoq (seet østfra).
Efter Meddelelser nr. 52.

3 Tommer. I den østre Vinkel var Muren revnet, lige fra dens Øverste til Jorden, øverst var Sprækken henved en fjerdedel. Alen bred, men jo længere ned jo smallere. Højden af det nordøstre Røste var 11 Alen 3 Tomme, det største Vindve, som var paa samme, havde en Oval oven til, dets Højde udvendig 1 Alen 21 Tommer, indvendig 2 Alen 16 Tommer, bredt uden til 1 Alen 1 1/2 Tommer, inden til 2 Alen 4 Tommer. Paa Soelsiden have været fire Vindver, hvoraf det mod den nordøstre Ende var 1 Alen 11 Tommer højt udvendig, 15 1/2 Tommer bredt, indtil kunde jeg ej faae noget vist Maal, da Muren der var falden ned; det nærmeste ved dette var 1 Alen 10 Tommer højt udentil, indtil 2 Alen 4 Tommer, bredt udentil 16 Tommer, indtil 2 Alen 2 Tommer; det der nærmeste var 16 Tommer bredt udvendig, men da Muren her var nedfalden oven over dette Vindve, kunde ikke faaes Højden af det; det fjerde og vesterste, og paa Soelsiden, var 16 Tommer bredt udentil, men videre Maal kunde jeg ikke faae derpaa af førommeldte Aarsag. Tvende Døre vare paa denne Side af Huset, den østerste, hvor formodentlig Choret har været, var 2 Alen 15 Tommer høj, en Alen 8 Tommer bred baade ude og inde; den anden 2 Alen 23 Tommer høj, 1 Alen 12 Tommer bred, lige høj og bred ude og inde.

Norsk kirkeruin ved Qaqortoq (Hvalseyjarfjarðarkirkja).
Efter Meddelelser nr. 52.

Paa Murens sydvestre Ende var den store eller største Dør, hvis Højde var 3 Alen 13 Tommer, Bredde 1 Alen 20 Tommer. Over denne Dør laae tre Stene, af hvilke den yderste var 6 Alen 2 Tommer lang, en Alen bred, 7 Tommer tyk, de tvende andre mindre. Over denne Dør var et Vindve i Røstet, hvis Højde var udentil 1 Alen 13½ Tommer, Bredde 15 Tommer.

Paa Murens nordvestre Side har og været et Vindve, og det, hvor formodentlig Choret har været; dets Højde kan ikke bestemmes, thi Muren var der falden ned, dets Bredde har været 16 Tommer.

Hist og her indentil i Muren fandtes at have været murede smaa Huller, ligesom smaa Skabe, og disse vare af forskjellig Størrelse, ingen over en Alen bredt, alle lavere.

Murens Tykkelse paa de fleste Steder var 2 Alen 3 Tommer, andre Steder 2½ Alen. Ulige Højde havde Muren, eftersom den overalt var mere eller mindre nedfalden, dens Højeste var det østre Røste, der var, som før er meldt, 11 Alen 3 Tommer højt.

Omkring denne Muur, af Steen og Leer opført, var en anden ganske lav af Tørve og Stene, men da der for nærværende Tid ikke saaes andet end smaa Stumper og Stykker af den, vover jeg

mig ikke til at bestemme dens egentlige Størrelse. Jeg er aldeles enig med dem, der før have beseet disse Rudera, at den inderste Muur har været en Kirke, og den anden lavere en Kirkegaard.

Fjorten Skridt vesten for sidstbemeldte Muur er en anden, af Leer og samme Sort Stene, opført som Kirkemuren, dens Længde udentil 18 Alen 5 Tommer, 13 Alen 2 Tommer dens Bredde ogsaa udentil. Murens Højde mestendeels ganske omkring var $2\frac{3}{4}$ Alen, dens Tykkelse paa de fleste Steder $2\frac{1}{4}$ Alen. Denne Muur vendte ligesom Kirkemuren i V. og O. Paa den sydøstre Side henimod den vestre Ende har været et Vindue, hvis Højde var ude og inde 18 Tommer, Bredde 22 Tommer. Døren eller Indgangen vendte mod Kirken og denne var $2\frac{1}{4}$ Alen høj, 1 Alen 9 Tommer bred.

Jeg er og enig med dem, der før have beseet disse Rudera, at dette har været Præstens Boelig. Men at bekræfte deres visse Udsigende om flere Huse, hvilke de have givet et vist Maal, kan jeg ikke, da der intet andet er tilsyne for nærværende Tid, end en Mængde Stene, hvilke man maae slutte sig til, have været brugte til Huse, og bliver de Huustomters Antal, foruden Kirken og Præstens Boelig, sex andre, hvorpaa findes Steendynger.

Oven for disse ommeldte Huuslævninger er et højt Fjeld, ved hvis Fodder er en Høj eller Bakke, og fra denne til Søen er ikke meget over 300 Skridt, hvilket er Stedets Underlands Bredde, dets Længde tre til fire Gange saa mange Skridt. Meget ubetydeligt er bemeldte Underland i Henseende til Græsriighed, thi Vielyng har betaget den største Deel af Marken. Lidet Østen for Kirkemuren er et Myresie, Kildevæld fortjener det ikke at kaldes.

Den 17. Jun. reisde vi igjen ud af *Kakortoks* Fjorden. Paa adskillige Steder var jeg i Land, hvor smaa Græssletter viisde sig, men ingen af dem er af den Beskaffenhed, at de fortjene her at anføres. Af de Gamles Huuslævninger forekom mig ingen. Lidet over Middagstid kom vi tilbage til *Julianæhaab*.

Den 22. Jun. reisde min Købmand Syd efter, for at recognoscere nogle tilbageværende smaa Bugter, hvorom han i sin Dagbog har meddeelt følgende Efterretning.¹¹⁷

Ved Aftenstund og efter at have roet imellem en Mængde Iis, lagde jeg til ved et Sted, nævnt *Sargvak*¹¹⁸ : en Strøm, ungefær fire Mile fra Colonien, og som det var Aften, maatte jeg her tage til Takke med en slet Havn.

Den 23. Jun. hindrede Isen at komme uden om Skjærene, maatte derfor først søge et Sted at faae Sluppen opslæbt paa Land, derefter slæbe Konebaaden over et Sted, *Itibliksoak* kaldet, da jeg kom til en liden Fjord, kaldet *Akkudlek*¹¹⁹ ∴ den Mellemste, 2½ Mile dyb, paa det bredeste neppe ¼ Miil. De tvende Miles Strækning ind efter er N. O. og den halve Miils N. V.; her i Bunden sees sex Huustomter, og andet kan ej heller derom siges.

Noget fra disse stode under et Fjeld Lævninger af tvende Huusmure, deraf den ene 3½ Alen i Qvadrat, den sydøstre Ende 2 Alen over Jorden; den anden bred foran 2 Alen, bag om i Halvmaane, indvendig ikke større, end een kunde sidde udi.

Tæt herved var tvende Steengjærder, deraf det største 120 Skridt i Omkreds, men Muren aldeles nedfalden.

Ved disse Rudera løber en stor Elv, hvori skal falde smaa Ørreder.

De her værende Græspletter vil ikke sige meget.

Den 24. Jun. toge vi ind ad *Agluitsok* omtrent en Miil hen til en liden Bugt, kaldet *Kangerdluluk* ∴ en Viig, hvor saaes tyve Steder, Huse have staaet, og heller ikke andet; meget store Sletter faldte og udi Øjesyn, men disse vil dog neppe give meget Græs.

Udi en her nedløbende svær Elv skal, efter Sigende, falde skønne Laxørreder.

Den 25. Jun. foer jeg med stille og smukt Vejr igjen Nord efter en Miil, til en liden Bugt, kaldet *Sargvartorsoak*¹²⁰ ∴ stærk Strøm, hvor Kjendetegn saaes at have forhen staaet Europæiske Huse.

Her vare meget store Sletter og artigt Underland, men alt forbrændt, moeset og med Vielyng begroet. En skikkelig svær Elv er og herved, men ingen Lax i den.

Videre Nord efter en Miil, satte jeg N. O. ind ad en Bugt omtrent en Miil, derpaa Nord ⅛ Miil til *Torsukatæk*,¹²¹ hvor saaes 3 til 400 Skridt fra Søen af en Huustomte. Atter et par hundrede Skridt op efter et Fjeld stode Rudera af en Bygning, lang 14, bred 6¾ og høj 2¾ Alen. Et hundrede Skridt her oven for under Fjeldet stoed et rundt Gjærde, i Omkreds 200 Skridt, Fjeldet formerer endeel af Muuren. Videre var inden i denne Kredses nordre Hjørne en liden rund Bygning af 27 Skridts Størrelse, og lige i Midten af denne Indhægning atter Mure af et Huus, langt 9, bredt 5 og højt 2 Alen.

Efter nu at have beseet dette, kom jeg om Aftenen til det Sted, hvor Sluppen laae.

Den 27. Jun., en Søndag, kom min Kiøbmand tilbage.

Den 28. Jul. reisde jeg, for at besee Fjorden *Kangerdluarsuk*¹²² o: en skikkelig stor Fjord, Norden for *Julianæhaab*, og Sonden for *Tunnudliorbik*.

Paa adskillige Steder i samme Fjord, hvor der var noget Underland, besaae jeg det, men fandt, at det var aldeles ubetydeligt, til jeg kom Bunden af Fjorden nær paa $\frac{1}{2}$ Miil, da jeg paa den nordvestre Side af Fjorden fandt en liden, ikke meget betydelig slet Mark. Stedet kaldes *Siaglit*.¹²³

I N. O. af denne Slette blev jeg vaer tre Huustomter efter de gamle Nordmænd, hvis Størrelse og Bygningsmaade jeg uvis vender mig fra.

Strax oven for disse ere tre smaa ferske Søer eller Damme, paa hvis østre Side forekom mig en Huusmuur af $13\frac{1}{2}$ Alens Længde, $6\frac{1}{4}$ Alens Bredde udentil, opført af ordinair Graasteen, hvorimellem fandtes hverken Leer eller Tørve. Det sydvestre Røste og et lidet Stykke af Sidemuren paa den nordvestre Side var endnu $3\frac{3}{4}$ Alen høj over Jorden, dens Tykkelse $1\frac{1}{2}$ Alen. Indgangen og Vindverne er jeg usikker at sætte noget vist om, hvor har været.

Da jeg havde beseet, hvad meldt er, forloed jeg *Siaglit* og reisde til Fiordens Inderste, hvortil jeg havde omtrent $\frac{3}{4}$ Miil, og paa dette Vejstykke var Prospectet høje raadne Fjelde, Underland af ingen Betydenhed.

Den 29. Jul. gav jeg mig paa Reisen igjen ud af Fjorden, men da jeg havde sat omtrent en Miil tilbage, blev Vinden, der blæste ind ad Fjorden, for stærk for mig, at roe den imod, resolverede derfor at bære Konebaaden over et lidet Ejde imellem *Kakortok* og *Kangerdluarsuks* Fjorden, hvor jeg fik en Gjenvej, der sparede mig mere end tre Mile, og kom jeg om Aftenen igjen til *Julianæhaab*.

Den 29. Aug., en Søndag, silde paa Aftenen, kom Skipper *Claus Petersen*¹²⁴ med Skibet *Godhavn* her paa Havnen, med hvilket vi

Den 8. Oktob: reisde herfra, og efter fire Ugers Forløb,

Den 5. Nov., lykkelig ankom paa Kjøbenhavns Rheed.

Noter og anmærkninger.

I. Bruuns Journal.

¹ *I. N. J.*: in nomine Jesu (lat.): i Jesu navn.

² *Den Kongl. Direction*: siden 1774 havde staten overtaget Grønlandsmonopolet. Direktionen bestod af flg.: grev *Joachim Godske Moltke* til grevskabet Bregentved (1746—1818); cand. jur., professor *Jon Erichsen* (1728—87); justitsraad *Johann Friederich Arendsborg* (1730—99); grosserer *Peter Borré* (1716—89); grosserer *Johann Ludvig Zinn* (1734—1802); fhv. borgmester i København *Peter Mathiessen* (1720—1812).

³ *M. S. Alling*: var i en lang aarrække skibsfører i den grøn. handels tjeneste, men døde 2 nov. 1777 i Fiskeræsset.

⁴ *Julianeshaab*: den sydligste koloni anlagdes 1774 og fik navn efter enke-dronning Juliane Marie.

⁵ *Store Issen*: ismasserne, som driver med strømmen ned langs Grønlands østkyst og om paa vestkysten, kaldes almindelig storisen.

⁶ *Nunarsuak*: den store ø Nunarssuit øst for Julianeshaab; dens sydvestlige forbjerg hedder Kap Desolation.

⁷ *Friderichshaab*: kolonien Frederikshaab, den næstsydligste, var anlagt 1742 og opkaldt efter kronprinsen, den senere kong Frederik V.

⁸ *Hr Olsen*: Anders Olsen, f. ca. 1718 paa Senjen i Nordland, kom 1742 til Grønland som koloniarbejder, blev senere handelsassistent og købmand; grundlagde logen Fiskeræsset 1754, kolonien Sukkertoppen 1755 og Julianeshaab 1774. Herfra tog han afsked 1780 og nedsatte sig som jordbruger og kvægholder ved Igaliiko i det indre af Julianeshaabsfjorden (det gamle bispesæde Garðar). Han var gift med en Grønlænderinde Tupernat (1726—89), og de har en stor efterslægt i Grønland.

⁹ *kalfatre* ø: stoppe revnerne i baaden med tovværksstumper og overstryge dem med beg.

¹⁰ *det saa kaldede Udkigs Fiæld*: *Otto Fabricius* skriver derom: „Udkiks højen som er den højeste, hvorfra mand er paa udkik efter Skib.“

¹¹ *holden Guds Tieneste*: af missionær *Christian Transe* (1746—1808), som virkede i Frederikshaab fra 1775 til 1784; aaret efter blev han sognepræst i Rønne paa Bornholm og senere provst.

¹² *ved en Øe*: sandsynligvis en af smaaholmene udfor munden af Kvane-fjorden.

¹³ *Quaṇak*: Kvane-øen ved sydsiden af Kvanefjordsmunden.

¹⁴ *Skipper Koefod*: var ligeledes i en lang aarrække ansat i den grønsl. handels tjeneste som fører af skibet „Godthaab“. Ifl. Fabricius fandtes der paa en af øerne udfør kolonien Frederikshaab en varde, kaldet „Koefods Vare, fordj en Skipper P. Koefod har oprettet den til tegn for de seilende, thi imellem disse to Øer er et smalt, men dybt, indløb for Skibene til Coloniet.“

¹⁵ *min Assistent*: A. Arctander.

¹⁶ *Angelica* ø: kvaner; derfra stammer navnet Kvanefjorden (grønsl. Kuánersôq ø: rigt besat med kvaner).

¹⁷ *Ikkersuk*: Fabricius kalder det Ikarsuk, men stedet kendes ikke, medmindre det er bopladsen Iluulárssuk, hvor Fabricius boede tre vintre.

¹⁸ *Komiut*: Kûngmiut, kaldet Maagehavnen, en boplads paa nordsiden af Qasigialikfjorden; her boede i Fabricius' tid endel af den indfødte menighed.

¹⁹ *Kivinguak*: muligvis øen Qioqe udfør Qasigialikfjorden.

²⁰ *Pamietluk*: Pamiadluk-pynten, en ganske lav halvø vestfor udstedet Arsuk; her findes husruiner efter en boplads ved navn Igdlut (husene).

²¹ *os i en icke mindre Fahre*: dette har direktionen ved læsningen deraf understreget med blyant — formodentlig fordi det har bekymret dem, hvorledes fartøjerne skulde kunne klare sig i storisen.

²² *Kasse* ø: Qagsse (ø: bjergkedel); beliggende paa den østre side af øen Sánerut lige nord for Julianehaabs distrikt.

²³ *Kakkortok*: qaortoq (ø: den hvide).

²⁴ *lægt* ø: lavt.

²⁵ *gode Torsk*: ogsaa sætningen om disse er blyantsunderstreget af direktionen, som vel altsaa har ment, at der paa dette sted var mulighed for torskefangst, saa der kunde fabrikeres klipfisk, hvilket var forsøgt af Frederikshaabs købmand Rasmus Petersen nogle aar før, men uden videre held, da der ikke var større torskemængder at faa nærved kolonien.

²⁶ *Vie* ø: vidie, pilekrat.

²⁷ Angaaende det her omtalte fiskeforsøg og forslag bemærker direktionen: „kand tiene til Observation.“

²⁸ *Namia*: navnet kendes ikke nu.

²⁹ *Stattenhuch* ø: Statenhuk, sydspidsen af Grønland; det nuværende Kap Farvel.

³⁰ *holdes og føedes en 12 à 16 Faar*: ogsaa dette mente direktionen: „kand tiene til Observation.“

³¹ *Nunarsuak*: se anm. 6.

³² *Nunarsuaks Hucken*: Kap Desolation (jfr. anm. 6).

³³ *søge ind til Nævnte Colonie*: ogsaa dette har direktionen understreget.

³⁴ *rettere*: der maa menes: returnere, da de har maattet vende et stykke tilbage mod nord for at naa ind i det nedenfor omtalte sund.

³⁵ *Torsoktok* ø: Torssukátak (ø: storløbet), sundet nordom Nunarssuit-øen.

³⁶ *Nûa* ø: dens næs.

³⁷ Ogsaa dette afsnit mener direktionen: „kand tiene til Observation.“

³⁹ *ommeldte Skibs Haun*: den hedder „Bangs Havn.“

⁴⁰ *en liden Jsse Fiord Sermitsialik*: denne fjord (hvis navn betyder: forsynet med en temmelig stor bræ) strækker sig nordost ind til indlandsisen.

⁴¹ Ogsaa denne meddelelse om fangst og fiskeri har direktionen understreget.

⁴² *Kunek* o: Quvneq (revnen), bag øen Manitsoq, beliggende imellem Sermitsialik-fjorden og Bredefjord (Ikerssuaq).

⁴³ *Ikluloarsuk* o: Igdlularssuk (o: lillehytten), en af smaaøerne udenfor Bredefjord.

⁴⁴ *Ikkersuak*: Bredefjord.

⁴⁵ *Gamle Europæiske Rudera*: paa nordsiden af Sermilik-fjord (den gamle Isafjörðr) findes fire ruingrupper; og i vigerne i bunden af fjorden (Kollufjörðr og Miðfjörðr) findes der mange.

⁴⁶ *Tunnuliarbiks Fiorden*: Tunugdliarfik, den gl. Eiriksfiörðr).

⁴⁷ *Tuktuktok*: den store ø Tugtutôq (o: rig paa rensdyr), beliggende mellem Bredefjord og Tunugdliarfik-fjorden.

⁴⁸ *Hunde Stager* o: hundestejler.

⁴⁹ *Cajavsetter* o: qajaussat (de som ligner kajakker), navnet paa duftende lyngplanter (ledum).

⁵⁰ *Reens-Dyr Jagen*: nu findes der ikke mere rensdyr saa langt syd paa landet.

⁵¹ *Ripper* o: ryper, som der er masser af i Grønland.

⁵² *Nuaitsiak*: Nûgâtsiaq (o: det temmelig fremspringende næs), formodentlig Kingigtoq-øens vestlige næs vest for Julianehaab.

⁵³ *Kiøbmand Hr Olsen*: se anm. 8.

⁵⁴ *Christel Steene* o: krystal.

⁵⁵ *Bøyer* o: byger.

⁵⁶ *Olsens Søn*: Johannes Andersen (1760—1826), var en tid ansat i handelens tjeneste, men blev saa faderens arvtager som jordbruger og kvægholder; i Julianehaabs handelsbøger benævnes han „proprietaire ved Igaliko.“

⁵⁷ *Fahre til Colon*: *Julianeshaab*: det havde nemlig været deres hensigt at rejse videre nedover i syddistriktet denne sommer og først paa tilbagevejen begive sig ind til kolonien.

⁵⁸ *Tunnulia*: formodentlig en af smaaøerne mellem Hollænderøen og Julianehaab.

⁵⁹ Ogsaa dette afsnit menes af direktionen: „kand tiene til Observation.“

⁶⁰ *hvor det er?*: skibet laa endnu ved Frederikshaab.

⁶¹ *seet adskillige Levninger af Gamle Europæiske Huuse*: And. Olsen havde ogsaa nedsendt en indberetning desangaaende, hvilken bl. a. blev benyttet af viceprovst Thorhallesen i hans 1776 udgivne bog: „Efterretninger om Rudera eller Levninger af de gamle Nordmænds og Islænderes Bygninger paa Grønlands Vestre Side.“

⁶² *betient sig af de Steene, der ved gamle Rudera har været at finde*: dette gjorde kbmd. And. Olsen ogsaa, da han opførte sine huse ved Igaliko.

⁶³ *fleere end 30 Faar og 2de Kiør*: det har dog vist sig i nutiden, at der er foder nok at faa til mange flere dyr.

⁶⁴ *vil først en Forandring være Nødvendig*: de her givne begrundelser mener direktionen: „kand tiene til Observation.“ Det har jo imidlertid vist sig unødvendigt at flytte kolonien andenstedshen, den ligger stadig paa samme sted, skønt der nu er mangfoldige bygninger.

⁶⁵ *Epiutak* o: Ipiutak: tangen. Her findes ruiner af en gaard.

⁶⁶ *imellem et Par Øer*: to smaaøer paa nordsiden af Tunugdliarfik-fjorden.

⁶⁷ *en Rødagtig Sand Steen*: heraf var mange af de gamle middelalderbygninger opført, bl. a. domkirken i Garðar (Igaliko).

⁶⁸ *Fieldet Silleset* o: Sidlisit: slibesten(s-fjeldet). Her findes ogsaa ruiner af en gaard.

⁶⁹ *Kaglomiut*: Qagdlumiut (o: beboerne af qagdlo: øjenbrynet, en fjeldkedel med en lille sø i midten). Arctander siger, at navnet betyder „dalboere“, hvilket altsaa i hvert fald ikke er ordret.

⁷⁰ *ifald den er brugelig*: ogsaa dette afsnit mener direktionen: „kand tiene til Observation.“

⁷¹ *temelig store Sletter*: det er et af de største slettepartier paa Tunugdliarfik-fjordens nordre side.

⁷² *Irvsumiut*: Ivssumiut (o: beboerne af tørvestedet). Arctander siger, at navnet betyder „muldboere“, hvilket ogsaa kan være tilfældet, da ivssoq baade betyder tørv og muld.

⁷³ *Dahler og Sletter*: det har da været længere inde paa slettepartiet, hvor der ogsaa findes flere ruiner. Ogsaa dette afsnit mener direktionen: „kand tiene til Observation.“

⁷⁴ *Nüarsuk*: Nügårssuk (o: det fremspringende næs). Det maa derfor sikkert være en fejltagelse, da det jo her kaldes en „Liden Bugt“; en saadan er der ved siden af næsset, men navnet gælder da dette og ikke bugten.

⁷⁵ *forandrede sig til Syd West og Nord Ost*: dette er den inderste del af Tunugdliarfik-fjorden. Her findes paa begge sider mange ruingrupper.

⁷⁶ *Sagmesuk*: Sangmissoq (o: det som vender herimod); dette maa have været Erik den Rødes gamle boplads Brattahlið.

⁷⁷ Ogsaa dette afsnit mener direktionen: „kand tiene til Observation.“ Stedet er ogsaa i nutiden blevet beboet af indfødte faareavlere.

⁷⁸ *pag: 10* o: under 28 juli.

⁷⁹ *Ittuikitlek*: maa sikkert være itivdleq: overgangssted.

⁸⁰ *Tunnulliarbik Kingua*: Tunugdliarfiup qingua (o: T.-fjordens bund).

^{81—82} *4re gamle Huus Rudera — Levninger af 5 Huuse*: i bunden af fjorden findes to store ruingrupper med ialt en snes enkelthuse; der menes her at have været to gaarde med udhuse.

⁸³ *Birke Kratt Skouv, hvorimellem findes Træer*: ogsaa dette mener direktionen: „kand tiene til Observation.“ Der menes vel da, at herfra kan skaffes brændsel til kolonien; i dennes første 20 aars bestaaen udsendes heller ingen brændsel dertil.

⁸⁴ *Jtlorsuit*: Igdlorssuit (o: store huse); her findes rester af en gaard med endel udhuse.

⁸⁵ *Kiektook*: stedet hedder Kiagtut (o: de varme) og er beliggende midt paa østsiden af fjordens indre del. Her findes en hel del ruiner.

⁸⁶ *Tunnuamiut* (o: de paa dens bagside boende). Her ligger en ruingruppe paa en lille odde ved indløbet til bugten bag Nunasarneq-fjeldet midt paa nord-siden af Tunugdliarfik-fjorden.

⁸⁷ *Narsak*: Narssak (o: sletten); her ligger nu et stort udsted.

⁸⁸ *Catechet St Andersen*: Johannes Raaberg Andersen (1743—84), Vajsenhus-elev, udsendes 1760 til Godthaab som kateketelev og blev to aar efter under-assistent ved handelen. 1771 gik han atter i missionens tjeneste som kateket; han var meget sprogdygtig og nidkær. 1772 blev han gift med Grønlænderinde Maria Sammop (død 1785).

⁸⁹ *hiembringe noget Birke Træ*: jfr. anm. 83.

⁹⁰ *Hr Lange*: Jacob Peter Lange, f. 1749 i Christiansund (søn af byfoged Laurs Pedersen L. og Riise Margr. Schultz). Fulgte 1764 med missionær Sverdrup til Jakobshavn for at uddannes til kateket og virkede som saadan i Jakobshavn til 1770 og derefter i Umanak til 1773, da han rejste hjem, men aaret efter blev udsendt til Frederikshaab, atter som kateket; 1775 blev han ansat i handelens tjeneste som assistent ved Julianehaab, hvor han døde 1784.

⁹¹ *Naksak* o: Narssaq.

⁹² *i en stor Bugt*: her findes 12 ruiner, sandsynligvis af en stor gaard med store og lange stalde, der tyder paa betydeligt kvæghold, hvortil stedet egner sig godt.

⁹³ *Ouak* o: úvaq (fjordtorsk).

⁹⁴ *efter Anders Olsens Beretning andført*: jfr. anm. 61.

⁹⁵ *Fiisker Logien*: logen Fiskesnæsset, beliggende mellem Frederikshaab og Godthaab.

⁹⁶ *laae stoer Jssen Land Fast*: det har været et ualmindelig stærkt isaar, da storisen ellers paa den tid plejer at være borte. Men det var da ogsaa i aaret 1777, at 25 hvalfangerskibe — hollandske og hamburgske — blev sønderknust af storisen paa østsiden af Grønland.

⁹⁷ *Agluitsok*: Agdluitsok-fjorden, hvor den herrnhutiske missionsstation Lichtenau var anlagt 1774.

⁹⁸ *Pokitsok*: Púkitsoq (o: det lave); vel sagtens en af smaaøerne vest for Julianehaab.

⁹⁹ *Itiblietsiak*: Itivdiatsiak (o: overgangsstedet), er beliggende ved Torssukátaksundets nordside.

¹⁰⁰ *Kornok*: Qôrnoq (o: snævring; smalt sund), beliggende sydligst i Frederikshaabs distrikt.

¹⁰¹ *Kjøbmand Carl Bruhn*: Carl Bruun (f. 1730), kom først til Frederikshaab som underbetjent og blev 1765 assistent og 1774 købmand, men hjemkaldtes 1779 paa grund af vel begrundede klager over ham. Hans senere skæbne ukendt.

¹⁰² *Arsut* o: Arsuk ved munden af fjorden af samme navn; var dengang endnu ikke handelsplads, men Grønlænderboplads og besøgte derfor af købmanden paa handelstogterejse.

¹⁰³ *Erkitsok*: Evqitsoq (o: det rene); en af smaaøerne udenfor Arsukfjordens syddel.

¹⁰⁴ *Sermasets Øen*: Sermersût (o: de bræklædte), en stor ø, beliggende nordvest for Arsuk.

¹⁰⁵ *Tornarsuk*: øen Törnârssuk nordøst for Sermersût.

¹⁰⁶ *Teksalik*: bopladsen Tigssalik (o: fjeldet, der ser ud som om det udsprer røg) paa nordsiden af fjorden af samme navn. Den blev senere handelsudsted, men nedlagdes som saadant 1905 og er nu ubeboet.

¹⁰⁷ *Sirkiets Næs*: det hedder Sioraq (o: sandstedet).

¹⁰⁸ *Kingiuaqs Næsset*: det hedder Kangeq (o: næsset) og er pynten paa sydsiden af Sermiligârssukfjorden.

¹⁰⁹ *Kangarsut*: Kangârssuk-næsset paa nordsiden af Sermiligârssuk-fjorden.

¹¹⁰ *Kingitok*: Kingitsoq (o: det stejle) — fjeldet; det hedder Tindingen.

¹¹¹ *Narsalik*: Narssalik (o: slettestedet), boplads paa øen af samme navn udfor Sermilik-fjorden.

¹¹² *Annertusok*: Angnertussoq (o: den vældig store).

¹¹³ *Tuarpeit*: Tuapait (o: rullestenene), formodentlig ydernæsset paa nordsiden af Sermilik-fjorden.

¹¹⁴ *Kvanek*: Kvane-øen (se anm. 13).

¹¹⁵ *fra Spits-Bærgene*: aaret 1777 var skæbnsvangert i ishavsfartens historie, thi usædvanlig store ismasser opfyldte dette aar farvandet omkring Spitsbergen, Nordishavet over mod Grønland, hele Danmarkstrædet, rundt Kap Farvel og, som Bruuns journal jo ogsaa viser, langt op i Davisstrædet. Over 150 skibe var det aar paa hvalfangst og rokkejagt i disse farvande, og i dagene mellem 24. og 28. juni kom de i isbesæt og adskillige af dem sprængtes itu af det stærke ispres. Efterhaanden som fartøjerne blev nedskruet, søgte da besætningerne sammen paa de skibe, som endnu holdt sig oven vande, indtil de tilsidst var samlede, ialt 285 mand paa eet skib, der omsider ogsaa sprang læk. Folkene bjergede sig da ud paa isen og drev videre med denne under store lidelser; mange af dem omkom efterhaanden af kulde og utilstrækkelig ernæring, idet de kun havde kunnet redde en ringe del proviant. Men et temmelig stort antal reddede sig dog ved, da de med isen var drevet rundt om Kap Farvel, at søge ind til land paa vestsiden, dels vandrende ind over isen og dels søgende sig vej mellem isflagerne i nogle faa skibenes forlis bjergede slupper. Det lykkedes dem da at naa ind dels til de herrnhutiske missionsstationer og dels til kolonierne, hvorfra de efter overvintring hjemsendtes med næste sommers skibe, dels kolonifartøjerne og dels hollandske hvalfangerskibe.

¹¹⁶ *Niarkartalik*: Niaqortalik (o: hovedstedet), sandsynligvis en af smaaøerne udfor Ilulårssuk.

¹¹⁷ *Assistent Lange*: se anm. 90.

¹¹⁸ *blev efter mig paa Kangarsut*: se anm. 109.

¹¹⁹ *Assistent Thomsen*: Niels Møller Thomsen, f. 1755 i Haarslev, Sjælland; blev 1775 ansat som assistent ved Frederikshaab og afløste 1780 And. Olsen som købmand ved Julianehaab, hvor han 6/7 1783 blev gift med dennes datter Ane Marie (1758—1818). Han hjemgik med permission 1787 og blev 1789 købmand ved Christianshaab, hvor han døde 28/5 1791. 1778 stod han 25 maj fadder ved missionær Transes søns daab i Frederikshaabs kirke.

¹²⁰ *Rasmus Marcher*: blev nu skibsfører i handelens tjeneste i en længere aarrække.

¹²¹ *Raun*: Hans Henrik Raun, f. 1731 i Assens; blev 1755 ansat som assistent ved Godthaab, 1766 „Oberassistent“ (o: bestyrer) ved logen Fiskeræsset, 1786 købmand i Frederikshaab, men flyttedes i 1790 tilbage til Fiskeræsset, 1800 tog han afsked og døde 22/7 1801 paa Herrnhuterstationen Lichtenfels. 1758 blev han gift med Grønlænderinde Esther (1740—95). De har stor efterslægt i Sydgrønland.

¹²² *Realf Olsen*: blev senere skibsfører i handelens tjeneste, i slutningen af 1790-aarene boede han i Nyhavn i København, hvor han var husejer. — 25 maj 1778 var han som styrmand tilligemed skipper Rasmus Marcher ligesom ass. Thomsen fadder ved miss. Transes søns daab.

¹²³ *tage Graaeste*n o: til ballast.

¹²⁴ *Jellert Jansen Grot*: kommandørens navn var Jeldert Janssen Grodt; han var Hollænder.

¹²⁴ *Anna*: skibet hed „de Anna“, det var 120 læster stort og havde 46 mands besætning. 7. sept. var det blevet „klemt i tu i issen“, skriver dets styrmand Autman Jacobs i en beretning, som findes i det Kgl. Bibliothek. Styrmanden og 24 mand af besætningen reddede sig op til Godthaab og sendtes derfra videre til Sukkertoppen for efter overvintring der at søge hjemgang med holl. hvalfangerskibe.

¹²⁵ *Christen Larsen Kleist*: ansattes som bødker ved Frederikshaab ca. 1750; i 1780-erne var han kolonikok og døde som saadan 24 juni 1787. Han blev 1757 gift med Grønlænderinde Else. De blev stamforældre til en stor slægt i Sydgrønland. Deres datter Dorthe Johanne (f. 1762) blev 1782 gift med And. Olsens søn Johs. Andersen (se anm. 56), og en anden af deres døtre Sophia Magdalena (1770—1802) blev 1791 gift med Frederikshaabs, senere Julianehaabs, købmand Johan Chr. Mørch (1768—1830), som blev gift 2^{den} gang 1805 med hendes broderdatter Erica Kleist (1785—1846).

¹²⁶ *Martin Jansen*: hans navn var Marten Janssen; han var kommet fra Hamburg og hans skib „Het witte Paard“ var 120 læster stort og havde 46 mands besætning; 14. august var skibet blevet „klemt i tu i issen“.

¹²⁷ *Mussel* o: muslinger; der er masser af blaamuslinger langs Vestgrønlands kyster.

¹²⁸ Denne dag holdt pastor Transe altergang for „de skibbrudne tyske Hvalfangere“.

¹²⁹ *det Ubehagelige Friderichshaab*: han sigter hermed til kolonimandskabets berygtede ugudelige optræden og vel ogsaa til købmandens „ubehagelighed“. Understregningen er direktionens.

¹³⁰ *Jluliarsuk* o: bopladsen Ilulissuk

¹³¹ *Jsset*: den daværende boplads Isseq ved Isa-løbet nordfor Arsurk.

¹³² *Engelbreth Jansen*: hans navn var ifl. styrmand Jacobs beretning Volkert Janssen, som var kommet fra Amsterdam med skibet „De hoobende Vischer“, der sammen med M. Janssens skib var „klemt i tu i issen“ den 14 august 1777.

¹³³ *Jttiblek*: Itivdlek (o: overgangsstedet), formodentlig ved Torssukátak-sundet.

¹³⁴ *Najet*: Naujat (o: maagerne), et hyppigt stednavn.

¹³⁵ *Assistent Caspar Alsbak*: Caspar Egede Thrane Alsbach (1753—95), søn af fhv. Grønlandmissionær Laurids Jacobsen A. (1712—62) og hustru, Hans Egedes ældste datter Kirstine Matthea (1715—86). Han blev 1770 udsendt til Godthaab som kateketelev og blev hurtig sprogdygtig, ligesom han ogsaa var flink som kateket. Han fulgte 1775 med sin lærer, viceprovst Thorhallesen, til København og tog studentereksamen, hvorefter han begyndte at studere teologi og blev 1776 alumnus paa det grønl. seminarium, men antoges aaret efter i handelens tjeneste og udsendtes som assistent til Upernavik, men skibet maatte paa grund af storisens hindringer søge havn ved Frederikshaab og overvintre der, hvor han da traadte i koloniens tjeneste. 1778 blev han assistent ved Julianehaab, hvor han 1780 blev gift med And. Olsens datter Fridericha Christina (1756—1827); s. a. blev han forflyttet til Frederikshaab, og blev 1785 „Oberassistent“ ved Godthaab. Han hjemkaldtes 1794 paa grund af slet regnskabsførelse. Gennem sin datter Kirstine Matthea (1781—1815), som 1806 blev gift med blandingen Lars Albrechtsen Lynge (1787—1848)

blev han stamfader til den store sydgrønlandske Lyngeslægt, som altsaa er en cognatisk gren af Egedeslægten.

¹³⁶ *Nanortalik*: (o: bjørnestedet) en ø lige sydfor det daværende Kap Farvel (sydpynten af Sermersôq-øen). Hertil naaede Hans Egede paa sin rekognosceringsreise 1723. Ass. Alsbach tilbragte et par vintre her og handlede med de indfødte, og 1797 oprettedes her et handelsanlæg, hvilket bl. a. havde tilfølge, at flere og flere „Østlændinge“ flyttede over til egnen her for at være nærmere ved en handelsstation.

¹³⁷ *Tessarmiut*: Tasermiut-fjorden (den gamle Ketilsfjörðr).

¹³⁸ *Coloniens Assistent*: J. P. Lange (se anm. 90).

¹³⁹ *paa samme hørt Skyde*: det har vel altsaa været et robbefangst-skib.

¹⁴⁰ *Karsok*: Qaersok (o: klippen), beliggende paa pynten paa vestsiden af Torssukátak-fjorden; nu er her en stor boplads.

¹⁴¹ *Kerneertok*: Qernertoq (o: den sorte).

¹⁴² *Coñmoditeter* o: bekvemmeligheder.

¹⁴³ *Øen Kap-Farvel*: Sermersôq-øen udfor Sermilik-fjorden.

¹⁴⁴ *Cap-Farvel Øens Syd Wester Houch* (Huk): det er denne pynt, det nuværende Kap Egede, som dengang kaldtes Cap Farvel.

¹⁴⁵ *Kitsitsuk*: Kitsigsut (o: de langt ude mod vest liggende), en meget stor øgruppe paa 60°.

¹⁴⁶ *Kalleerit kaldet*: Qalerit (o: nogle lagt ovenpaa hinanden; stabel; stak), en langstrakt ø ved fastlandet indenfor Kitsigsut-øgruppen. Her findes ogsaa gode og hyppigt benyttede ankerpladser.

¹⁴⁷ *Illuamiut*: Ilua-fjorden, paa hvis sydsidepynt udstedet Pamiagdlok ligger.

¹⁴⁸ *Torsokatek*: Torssukátak-sundet, som løber ind til det indre af Ilua-fjorden.

¹⁴⁹ *Jttibleersuak*: Itivdlerssuaq (o: det store overgangssted), tangen, der fører over til Tasermiut-fjorden.

¹⁵⁰ *Karsytsiak*: Qaersutsiaq (o: den temmelige klippe); stedet er ikke kendt.

¹⁵¹ *Myrdet*: ordet er blyantunderstreget af direktionen.

¹⁵² *imodtog jeg Hollænderen*: ogsaa dette er understreget af direktionen.

¹⁵³ *løbende Steen Gærde*: dette menes at have været et rensdyrstænge til jagt paa dyrene.

¹⁵⁴ *Jkkeressarsuk*: Ikerasârssuk (o: det ejendommelige sund); syd for Tasermiut-fjorden.

¹⁵⁵ *Kangek Kyertlik*: Kangeq kujatdleq (o: det sydligste forbjerg), vestpynten af Eggers Ø.

¹⁵⁶ *Ufeilbar er Stattenhuch*: dette er ikke tilfældet; Statenhuk, det nuværende Kap Farvel, ligger paa øen Ūmáñarssuaq sydfor Eggers-Øens østpynt.

¹⁵⁷ *Alluk*: Aluk (o: saalen). Dette forbjerg ligger paa østkysten nordfor Prins Christians Sund.

¹⁵⁸ *Rart* o: sjeldent.

¹⁵⁹ *2de Miile til hver*: dette har ikke været tilfældet, da det er meget længere afstand mellem disse forbjerge; det har altsaa sikkert ikke været det rigtige Aluk, men vel snarere et nærmere liggende.

¹⁶⁰ *Narksarmiuts Fiorden*: dette maa være den fjord, der gaar ind ved stedet Narssaq, hvor nu den tidligere Herrnhuter-missionsplads Frederiksdal ligger.

¹⁶¹ *Lodde øsningen*: lodder o: anmagssæt'er (*Mallotus arcticus*).

- ¹⁶² Ogsaa dette afsnit menes af direktionen: „kand tiene til Observation.“
- ¹⁶³ *Niakornak*: Niaqornaq (o: det hovedformede).
- ¹⁶⁴ *Tessiursarsuk*: stedet hedder Tasiussaq (o: den sølignende) og er en stor bugt paa Tasermiut-fjordens østside. Her har ligget en kirke.
- ¹⁶⁵ *Nougarsuk*: Nûgârssuk (o: det fremspringende næs) (jfr. anm. 74).
- ¹⁶⁶ *Akpaitsevik*: Arpagsivik: (o: løbestedet).
- ¹⁶⁷ *2de stoere Js-Blinker*: den ene bræ findes i fjordens inderste, hvor indlandsisen skyder ud, og den anden findes et stykke derfra paa fjordens østside.
- ¹⁶⁸ Her har ligget et Augustinerkloster ved Tasermiutsiaq.
- ¹⁶⁹ *Kougsuak*: Kûgssuag (o: den store elv); dette er munden af den berømte kratrige Qîngua-dal. Her har ligget en kirke (Vatzdalr) og flere gaarde.
- ¹⁷⁰ *stoer Færsk Søe*: den strækker sig langt op i dalen; dens navn er Taser-ssuag (o: storsøen).
- ¹⁷¹ Dette afsnit menes ligeledes af direktionen at kunne „tiene til Observation.“
- ¹⁷² *at være Blyant*: der findes grafit flere steder i Julianehaabs distrikt; der har en gang været et grafitrud Amitsoq paa en ø udfor Søndre Sermilik-fjord.
- ¹⁷³ *een anden Øe Kissak*: det var ikke en ø, men fastlandet overfor en østfor liggende ø ved navn Kangeq.
- ¹⁷⁴ *et Skibs Svær Anker*: da Hans Egede 1723 var hernede, viste Grønlænderne ham vraget af et i maj maaned ved Statenhuk forlist skib, hvorfra de havde bjerget, hvad de kunde, ogsaa ankeret. Og Peder Olsen Walløe beretter fra sin Østgrønlandsreise i 1753, at Grønlænderne her ligeledes havde vist ham et skibs-anker fra et hollænderskib, som for endel aar siden var forlist; det laa, siger han, „lige over for Øen“.
- ¹⁷⁵ *Cap Farvels Sydre Side* o: rundt om sydenden af Sermersôq-øen.
- ¹⁷⁶ *Etibleersuak*: Itivdlerssuag (o: det store overgangssted); det maa være ovre paa fastlandet vestfor Tasermiut-fjorden.
- ¹⁷⁷ *Angmelortok*: Angmalortoq (den runde); denne ret store ø ligger nordøst for Sermersôq.
- ¹⁷⁸ *Ounertoks Fiorden*: Ūnartoq (o: den varme; navnet stammer fra, at her paa en ø af samme navn findes en varm kilde); det er den gamle Hrafnfjörðr.
- ¹⁷⁹ *Rudera*: her har ligget i bunden af fjorden et nonnekloster, som efter Hans Egedes udsagn hed St. Thomæ Closter.
- ¹⁸⁰ *artige* o: besynderlige (Molbechs danske ordbog).
- ¹⁸¹ *Sakkamiut*: Sarqarmiut (o: beboerne paa solsiden). Her findes i en bugt en ruingruppe.
- ¹⁸² *Ounertûta*: Unartûtâ (den som giver den navnet Ūnartoq).
- ¹⁸³ *af Grønlænderne*: muligvis er dog stenindhegningen opført af de gamle Norrøner, da der paa øen findes nogle smaa bygningsruiner, som vistnok har været en slags badehuse, idet kilderne dengang benyttedes som helbredelsesmiddel.
- ¹⁸⁴ *Agluitsoks Fiorden*: se anm. 97. Dens gl. navn var Siglufjörðr.
- ¹⁸⁵ *Kangerdluluk* (o: den sølle bugt).
- ¹⁸⁶ *Nepiset*: Nipisat (o: stenbiderne).
- ¹⁸⁷ *Kaitlumiut*: Qagdumiut, en bugt i den nordre arm af Agdluitsoq-fjorden.
- ¹⁸⁸ *Amituarsuk*: Amitsuarsuk (o: den ejendommelig smalle).
- ¹⁸⁹ *Birke Skouv*: ogsaa dette har direktionen understreget; jfr. anm. 83.
- ¹⁹⁰ *staaet Bygninger*: her har Vágar kirke ligget.

- ¹⁹¹ *Syerelik*: Sioralik (o: sandstedet), den sydøstre arm af Agdluitsoq-fjorden.
¹⁹² *paa Bundens Nordre Siide*: her laa gaarden Foss i nærheden af et stort vandfald.
¹⁹³ *Jglorsuak*: stedet hedder flertal: Igdlorssuit (o: de store huse); beliggende paa fjordens østside; her findes den sidste ruingruppe.
¹⁹⁴ *Agdluitsoks Fiorden Recognosseret*: i denne fjord findes ialt 6 gaardruin-grupper samt kirken.
¹⁹⁵ *Missionairen Hr Transse*: se anm. 11. Der var endnu ingen missionær ved Julianehaab, der foreløbig var som anneks til Frederikshaabs missionariat efter pastor Transes eget forslag.

II. Arctanders Journal.

- ¹ *Skipper Mogens Alling*: se I, anm. 3.
² *Qvannak*: se I, anm. 13.
³ *Ikkersuk*: se I, anm. 17.
⁴ *Komiut*: se I, anm. 18. Oversættelsen er rigtig.
⁵ *Kivinuak*: se I, anm. 19.
⁶ *Øen Umenak*: Ūmánaq (o: den hjerteformede); den ligger midt i munden af Sermiligårssuk-fjorden.
⁷ *Pamiedluk*: se I, anm. 20. Oversættelsen er temmelig rigtig; ordet betyder: hale (af sæl eller hvalros).
⁸ *Kasse*: se I, anm. 22. Udgiveren af Arctanders journal, H. P. Eggers, har hertil sat flg. anmærkning: „Egentlig *Sennerut* [o: halvøen Sánerut], hvor *Kasse* ligger paa den østre Side.“
⁹ *Kagortok*: se I, anm. 23.
¹⁰ *Ovak*: ūvaq, fjordtorsk.
¹¹ *ret oprigtig Torsk*: kabliau.
¹² *Namia*: se I, anm. 28.
¹³ *Nunarsoak*: se I, anm. 6. Oversættelsen er rigtig.
¹⁴ *Torsokatak*: se I, anm. 35.
¹⁵ *Noua*: se I, anm. 36.
¹⁶ *Isoa*: Isua (o: dens ende).
¹⁷ *Strømmen*: grønsl. sarfaq (o: ogsaa strømstedet).
¹⁸ *Sermitsialik* (o: forsynet med en temmelig stor isbræ); fjorden strækker sig mod nordost ind til indlandsisen.
¹⁹ *Kunek*: se I, anm. 42.
²⁰ *Ikloloarsoit*: se I, anm. 43. Eggers har hertil sat flg. anm.: „Maaskee *Igloluarsuit* o: store solide Bygninger, hvilket Navn lader formode, at Nordmænd have boet her.“
²¹ *Ikkersoak*: se I, anm. 44. Ordet betyder egentlig: bredning (sund, bugt el. fjord).
²² *Tunnuliorbik*: se I, anm. 46. Eggers har hertil sat flg. anm.: „Denne Fjord holder jeg for at være den navnkundige gamle Erichsfjord.“ Ordet betyder: det sted man reiser bagom til.
²³ *Tuktuktok*: se I, anm. 47. Oversættelsen er rigtig.

- 24 *Seffak*: Sarfaq (o: strømstedet); se anm. 17.
- 25 *Nouaitsiak*: se I, anm. 52.
- 26 *Tunnulia*: se I, anm. 58.
- 27 *Koppel* o: markjord (Molbechs ordbog).
- 28 *Stedets Kjøbmand*: Anders Olsen; se I, anm. 8.
- 29 *Epiutak*: se I, anm. 65.
- 30 Ruingruppen her ligger paa en stor, græsrig slette.
- 31 *Christal*: se I, anm. 54.
- 32 *til god Nytte for Muur-Arbeide*: se I, anm. 67.
- 33 *Sidlisit*: se I, anm. 68.
- 34 *Kaglumiut*: se I, anm. 69.
- 35 *Ivisak*: ivisåq (o: brunrød jord eller sten).
- 36 *Irvsumiut*: se I, anm. 72.
- 37 *Nougarsuk*: se I, anm. 74. Oversættelsen er nogenlunde rigtig. Her findes der 3 ruingrupper med ialt 18 enkelte husrester.
- 38 *Sagmesok*: se I, anm. 76.
- 39 *Kartletok*: det maa være Qordlortoq (o: vandfaldet).
- 40 *Eggers* har hertil sat flg. anm.: „Saa lidet denne Bygning tegner sig til at have været en Kirke, saa er det dog omtrent her, hvor, efter den gamle Chorographie, Kirken *undar Solarfjöllum* maae have ligget.“ — Iflg. Ivar Baardsøn skal „kirkjan undir Sólarfjöllum“ have ligget „i Erichsfjord“ ved Sidlisit, men dette har dog sandsynligvis været „kirkjan at Harðsteinabergi“, saa Eggers har sikkert ret.
- 41 *Chaos confusum*: (lat.) virvar, bragt i uorden.
- 42 *norsk Miil*: en gammel norsk mil var 11,3 km.
- 43 *Ituikidlek*: se I, anm. 79. Oversættelsen er temmelig rigtig.
- 44 *Tunnulliorbik Kingua*: se I, anm. 80. Oversættelsen er rigtig.
- 45 *Eggers* har hertil sat flg. anm.: „Alting synes at sige, at den større Bygning har været en Kirke og den mindre det tilhørende Taarn, saa jeg heller anviiste Kirken *undar Solarfjöllum* sin Plads her, end paa den anden Side af Fjorden.“ Men dette er ikke rigtigt.
- 46 *Iglorsoit*: se I, anm. 84. Oversættelsen er rigtig.
- 47 *Kiektook*: se I, anm. 85. Oversættelsen er forkert.
- 48 *Komiut*: Kûngmiut; oversættelsen er rigtig.
- 49 *Tunnuamiut*: se I, anm. 86. Oversættelsen er rigtig nok, da Østgrønlanderne kaldes saaledes, men her passer den altsaa ikke.
- 50 *Eggers* har her rettet „yderst“ til „inderst“ og sat flg. anm.: „I Journalen staaer, yderst. Men dette maae være en Skrivfeil, naar det med den ferske Søe skal have sin Rigtighed, at den adskiller disse Huse fra *Epiutaks*.“ Det er imidlertid ikke nogen skrivefejl, idet ruingruppen virkelig ligger yderst i den lille bugt paa nordsiden af Tunugdliarfikfjorden.
- 51 *Eggers* har her sat flg. anm.: „Her har i gamle Dage *Diranes* Kirke staaet.“ Men heri har han ikke ret; *Dýranes* kirkeruin staar en mils vej længere vestpaa.
- 52 *Narksak*: se I, anm. 87. Oversættelsen er rigtig.
- 53 *Karsok*: se I, anm. 140. Oversættelsen er aldeles rigtig.
- 54 *Agluitsok*: se I, anm. 97. Oversættelsen eller rettere sagt gengivelsen er ganske god.
- 55 *Kernektok*: se I, anm. 141.

⁵⁶ *Sermesok*: se I, anm. 143. Oversættelsen er temmelig rigtig.

⁵⁷ *Eggers* har her sat flg. anm.: „*Arctander* kalder denne Øe og *Cap Farvels Øen*: men jeg anseer, formodentlig med mere Føje, *Kangek-Kyerdlek* for *Cap Farvel*.“ — Han har forholdsvis ret; men dengang kaldtes *Sermersôq-øens* sydpunt *Kap Farvel* og landets sydspids *Statenhuk*.

⁵⁸ *Nennortolik*: se I, anm. 136. Oversættelsen er temmelig rigtig.

⁵⁹ *Kallerit*: se I, anm. 146. Oversættelsen er gal.

⁶⁰ *Eggers* har her sat flg. anm.: „Formodentlig de Gamles *Fjörðr Aullum lengri*.“ (o: Öllum lengri). — *Illoamiut*: se I, anm. 147. Oversættelsen er delvis rigtig (ordet betyder: beboerne af dens indre).

⁶¹ *Itibliksoak*: se I, anm. 149. Oversættelsen er rigtig.

⁶² *Karsytsiak*: se I, anm. 150. Oversættelsen er rigtig.

⁶³ *Allik*: se I, anm. 157. Da i-dialekten udtaler *Aluk* som *Alik*, har *Arctander* oversat navnet som „en rift“ efter stammen til verbet *aligpoq*: er iturevet.

⁶⁴ *Kangek-Kyerdlek*: se I, anm. 155. Oversættelsen er rigtig.

⁶⁵ *Eggers* har her sat flg. anm.: „Naar *Statenhook* og *Cap Farvel* ikke er eens, saa bliver vel rettest *Allik* hiint og *Kangek-Kyerdlek* dette.“ Men deri har han ikke ret.

⁶⁶ *Torsukatak*: se I, anm. 148.

⁶⁷ *Eggers* har her sat flg. anm.: „De Gamles *Skagaffjörðr*.“ — *Narksarmiut*: se I, anm. 160. Oversættelsen er rigtig.

⁶⁸ *Eggers* har her sat flg. anm.: „Det navnkendige gamle *Heriolfsnæs*.“ Stedet hedder *Ikigait*. Her findes en kirkeruin, i hvilken er opgravet middelalderiske klædedragter, som nu findes i Nationalmuseet i København. — *Niokornak*: se I, anm. 163.

⁶⁹ *Ikkerasarsuk*: *Ikerasårssuk* (o: det ejendommelige sund).

⁷⁰ *Eggers* har her sat flg. anm.: „*Arctander* kalder denne Fjord *Tessermilik* o: som har et ferskt Vandsted. Den bliver de Gamles *Ketilsfjörðr*.“ — *Tessermiut* o: *Tasermiut*. Oversættelsen er rigtig.

⁷¹ *Tessiursarsuk*: *Tasiussårssuk* (se I, anm. 164). Oversættelsen er ikke helt ordret (o: den ejendommelige sø-lignende), men som gengivelse passer den godt nok.

⁷² *Nougarsuk*: se I, anm. 165.

⁷³ *Akpaitsevik*: se I, anm. 166. *Eggers* har her sat flg. anm.: „*Maaskee* rettere *Akpaisivik*, o: et Sted med Alke-Fangeredskaber.“ Men han har ikke ret.

⁷⁴ *Eggers* har her sat flg. anm.: „I gamle Dage et Closter for *Canonicos regulares*, som var viet til *St. Oluf* og *Sanctum Augustinum*.“ Heri har han ret.

⁷⁵ *Korksoak*: se I, anm. 169. Oversættelsen er rigtig. *Eggers* har her sat flg. anm.: „Fordum *Aros* kaldet, hvor en Kirke stod, som var viet til det hellige Kors. Bygden derhos hedte *Vatnsdal* og Vigen *Petersvig*.“ Kirken hed *Áróss kirkja* (o: kirken ved elvens munding), bygden hed „*Vatzdalr*“ og Vigen „*Pétrsvík*.“

⁷⁶ *Eggers* har her sat flg. anm.: „*Peder Olsen* [o: P. O. Walløe] kalder denne Øe *Nektoralik* o: hvor Skibsblokke findes. See Saml. I. Bind S. 229.“

⁷⁷ *Kisak* o: kisaq. Oversættelsen er rigtig.

⁷⁸ *Angmelortok*: se I, anm. 177.

⁷⁹ *Ounartok*: se I, anm. 178. Oversættelsen er rigtig. — *Eggers* har hertil føjet flg. anm.: „De Gamles *Sigluffjörðr*“, hvilket er forkert, da det var *Hrafnfjörðr*.

⁸⁰ *Eggers* har her sat flg. anm.: „Altsaa rimelig Gjærdet om *Vogar* Kirke og det følgende Huus Præstens.“ Men heri har han ikke ret; det var St. Thomæ kloster, som laa her. *Vágar kirke*, se I, anm. 190.

⁸¹ *Annik*  : Anik (stammen af verbet anigpoq: gaar ud).

⁸² *Korok*  : q roq: dal.

⁸³ *Sakkamiut*: se I, anm. 181. Oversættelsen er rigtig.

⁸⁴ *Narksarsoak*: Narssarssuq ( : storsletten).

⁸⁵ *Eggers* har her sat flg. anm.: „En saare merkværdig Naturomst ndighed, som, da den og anføres af den gamle Chorograph *Ivar Bardsen*, ikke lidet har hjulpet til at gjenkjende Landet. Jeg anmærker herhos, at *Ivar Bardsen* vel ansætter disse Bade i *Rafnsfjorden*, men at hos ham under dette Navn *Sigluffjorden* ibegribes.“ — Men  nartog-fjorden var jo netop den gamle Hrafn fj rd.

⁸⁶ *Eggers* har her sat flg. forkerte anm.: „De Gamles *Rafnsfj rd*“. Agdluitsoq-fjorden var den gamle Sigluff rd.

⁸⁷ *Kangerdluluk*: se I, anm. 185. Oversættelsen er kun delvis rigtig.

⁸⁸ *Nepisæt*: se I, anm. 186. Oversættelsen er rigtig.

⁸⁹ *Kallumiut*: se I, anm. 187. Oversættelsen er vistnok ikke den rigtige (jfr. I, anm. 69); den er taget af verbet qagdluivoq: bjerger det op paa land (drivtømmer).

⁹⁰ *Eggers* har her sat flg. anm.: „Mere naturlig er den Slutning, at Vindverne have været over i Mands Højde fra Jorden. Dette, det konstige Muurarbejde og Forhøjningen, Bygningen har staaet paa, tilkjendegiver, at den har været en Kirke, som da bliver hiin kostelige Kirke, der var viet til *St. Nicolaum*, og forl ntes af Kongen.“ Her har imidlertid ikke ligget nogen kirke.

⁹¹ *den nordre Arm af Agluitsoks Fjorden*: fjordarmen *Amitsuarsuk*, se I, anm. 188.

⁹² *Fire aldeles forfaldne Norm nds Huse*: her laa „*V gar kirkja*“.

⁹³ *den  stre Arm af Agluitsoks Fjorden*: fjordarmen *Sioralik*, se I, anm. 191.

⁹⁴ *Eggers* har her sat flg. anm.: „*Peder Olsen* [Wall ] beskriver dette Sted i Saml. I. Bind S. 205. mere overensstemmende med *Ivar Bardsens* ham dog vel ubekjendte Chorographie, som melder om et S sterkloster *Ordinis Sancti Benedicti*, hvilket netop her maa have* ligget“; men dette er forkert, thi her laa gaarden Foss (se I, anm. 192).

⁹⁵ *Iglorsoak*: se I, anm. 193.

⁹⁶ *Igalik*: Igaliko-fjorden. Her har *Eggers* sat flg. anm.: „De Gamles *Einarsfj rd*“, hvori han har ret.

⁹⁷ *Ekkalluit*: Eqluit; oversættelsen er rigtig.

⁹⁸ *Eggers* har her sat flg. anm.: „I denne Bedømmelse har Forfatteren ikke Uret. Thi her er det, Bispestoelen *Gardar* maae have lagt.“ Men dette er ikke tilfældet, thi stedet her er Qagsiarssuk i Igaliko-fjordens  stre arm, hvor kirken „*Undir H f a*“ laa.

⁹⁹ *Karrajutsok*: Q rajugtoq ( : det hvælvede).

¹⁰⁰ *Kaksiarsuk*: Qagssiarsuk ( : den aparte smalmundede bugt). Oversættelsen er altsaa rigtig nok.

* Ved sammenligning mellem det Kongelige Biblioteks og Oslo Universitetsbiblioteks eksemplarer av „*Samleren*“ fremgaar det, at der istedenfor „maa have“ oprindelig var trykt „altid havde“; ordene er efter trykningen ændret ved r dering og overstempling.

¹⁰¹ *Akkulliarusek*: Akuliaruseq (o: næseroden o: mellemlandet).

¹⁰² *brugt af de gamle Nordmænd*: ja, her laa nemlig bispesædet *Gardar* med domkirke og bispebolig samt tingsted og desforuden flere gaarde.

¹⁰³ Her har *Eggers* sat flg. anm.: „Disses Mængde og fortrinlige Beskaffenhed svarer ypperlig dertil, at efter Historiens og Chorographiens Sammenhæng de Gamle her have havt deres Hovedsæde, hvorfor baade *Leidar* Kirken og Gaarden *Brattahlid* blive her at oplede.“ Heri har han selvfølgelig ikke ret. *Brattahlíð* og *Leiðar* kirkja laa oppe næved bunden af Tunugdliarfik-fjorden (se I, anm. 76).

¹⁰⁴ *Itiblirksoak*: Itivdlerssuaq (o: det store overgangssted); oversættelsen er altsaa helt rigtig.

¹⁰⁵ *en Huusmuur*: huset her har rimeligvis været et forraadsskur.

¹⁰⁶ *een Bygning*: rimeligvis ogsaa et forraadsskur eller pakhus.

¹⁰⁷ *Nulluk*: Nuloq (o: balle); oversættelsen er altsaa temmelig rigtig, men sat i dualis.

¹⁰⁸ *Sirksaluktok*: Sigssardlugtoq; oversættelsen er rigtig.

¹⁰⁹ Angaaende disse mange husruiner paa et græsfattigt sted har *Eggers* tilføjet følgende: „Denne Paastand kan jeg ingenlunde bifalde. Isens Tiltagelse er vist ikkun periodisk og højst local, og Græssets Aftagelse forklarer sig nok deraf, at det ikke dyrkes, men ødelægges. Man læse, hvad det saakaldte *Speculum regale* [o: det norske middelalderskrift „Kongespejlet“] melder, og man vil blive overbeviist om, at Landet, siden det kjendes, i det Hele ikke har forandret sig. Allerede i denne i det tolvte [rettere: trettende] Aarhundrede skrevne Bog siges om Grønland, at der intet er frit for Iis, uden smalle Strækninger langs Fjordene. Ere nu disse i de fremfarne Aarhundrede ikke indtagne af Iis, saa har man heller ikke at frygte for sligt i de tilkommende. Meget mere vidne Brødre-Unitætens [o: Herrnhuternes] af *Cranz* [forfatter af „Historie von Grönland“] udførlig beskrevne Anlæg om, at endog saa koldt et Clima ikke unddrager sig for Culturens mægtige Virkninger.“

¹¹⁰ *Kakortoks* (o: Qaqortoq) *Fjorden*: en nordøstlig arm af Igaliko-fjorden kort indenfor Julianehaab.

¹¹¹ *Mursættok*: Mussartôq (o: rigt paa gulerødder); oversættelsen er altsaa ret rigtig.

¹¹² *Kanneitsut*: Kanísut (o: pl. af kanioq: ulk); oversættelsen er altsaa rigtig.

¹¹³ Hertil har *Eggers* føjet flg. anm.: „Jeg vil just ikke drage det Væsentlige af denne Fortælling i Tvivl, nemlig, efterat Nordmændene vare svækkede og til nogle faa Familier sammensmeltede, og da Grønlænderne have gjort Ende paa deres Tilværende. Men at de fra Begyndelsen af og alene have kunnet overvælde og udrydde en Folkestamme hvilken var dem langt overlegen i Mængde og Cultur, det kan jeg saa meget mindre overtale mig til at troe, saa de ikke engang havde kunnet hindre dens første Nedsættelse i Landet, skjønt de vare der i Forvejen [NB: dette var ikke tilfældet, thi da Erik den Røde og hans fæller nedsatte sig i Grønland, var der ingen beboere, men enkelte steder eskimoiske hustømter], som *Ari Frodi* [1067—1148, islandsk historieskriver] udtrykkelig anmærker i *Islendinga-bogen*. Der ere gode Grunde for, næst udebleven Tilstød fra Moderlandet, fornemmelig at tilskrive Nordmændenes Undergang i Grønland et fiendtligt Overfald fra andre Kanter.“ — Niels Egede fortæller da ogsaa i sin lille „Grønlandsbeskri-

velse“, at en aandemaner fra Sydlandet havde sagt ham, at Nordboerne blev overfaldet af fremmede samt at Eskimoerne tog de reddede i varetægt og giftede sig med flere af deres kvinder. (Se Meddelelser nr. 51 sd. 49).

¹¹⁴ *Eggers* har her sat flg. anm.: „De Gamles *Hvalseyarffjördr*“, og heri har han ret. Kirken her hed „Hvalseyjarfjardar kirkja“.

¹¹⁵ *Upernaviarsusoak*: Upernaviarsugssuaq; oversættelsen er rigtig.

¹¹⁶ Her har *Eggers* sat flg. anm.: „See *Thorhallesens* Efterretning om Ruder i Grønland S. 47 &c.“ I *Thorhallesens* bog findes nemlig ogsaa endel tilføjelser fra And. Olsens indberetninger om ruinerne i Julianehaabs distrikt.

¹¹⁷ Herom skriver *Eggers* flg. anm.: „Samme er saa kort og uomstændelig, at jeg ved de fleste dæri forekommende paa Kortet savnede Navne var tvivlsom, hvor jeg skulde sætte dem.“ *Bruuns* dagbog for 1779 eksisterer ikke mere.

¹¹⁸ *Sargvak*: Sarfaq; oversættelsen er rigtig. Men bugten — kort nord for Agdluitsoq-fjorden — hedder *Serfartussoq* (o: stedet med de mange teister). Her findes rester af seks bygninger.

¹¹⁹ *Akkudlek*: Akugdleq; oversættelsen er rigtig. Fjorden af dette navn ligger kort nord for Serfartussoq.

¹²⁰ *Sargvartorsoak*: Sarfartorssuaq (o: storstrømmen); maa være det samme sted som anm. 118.

¹²¹ *Torsukatak*: Torssukátak; sundet uden for Akugdleq-fjorden.

¹²² *Kangerdluarsuk*: navnet er rigtigt; oversættelsen ligeledes nogenlunde rigtig.

¹²³ *Siaglit*: Siagdlit (o: regnstedet). Dette sted ligger paa nordsiden af Kangerdluarssuk-fjordens indre del.

¹²⁴ *Skipper Claus Petersen*: var i lang tid i den grønlandske handels tjeneste.

STEDREGISTER

Agdluitsoq 127.	Cap Farvøl 22, 39, 40.	Haarslev, Sjælland, 128.
Agdluitsoq-fjorden 131.	Christiansand 127.	Hamburg 31, 35.
Agluitsok 26, 121, 127, 133.	Christianshaab 128.	Harðsteinaberg 133.
Agluitsok-fjorden 39, 53, 56, 86, 99, 102, 127, 131, 135, 138.	Danmarkstrædet 128.	Herjolfsnæs 134.
Akkudlek 121, 138.	Davisstrædet 128.	Hollænder Øen 24, 125
Akkulliarusek 107, 135.	Dýranes 133.	Hrafnarfjörðr 131, 134, 135.
Akpaitsevik 47, 92, 131, 134.	Eggers Ø 130.	Hvalseyarfjörðr 138
Akugdlek 138.	Einarsfjörðr 135.	Igalik 104, 135.
Akugdlek-fjorden 138.	Eiriksffjörðr 125.	Igaliko 123, 125.
Alluk 43, 89, 130, 134.	Ekkaluit 104, 105.	Igaliko-Fjorden 104, 106, 107, 110, 115, 116, 117, 135.
Aluk, 130.	Epiutak 20, 51, 54, 70, 72, 80, 81, 84, 96, 98, 125, 138.	Igdlorssuit 126, 131.
Amitsoq 131.	Erichsfjord 132, 133.	Igdlut 124.
Amitsuarssuk 131.	Erkitsok 27, 127.	Iglorsoak 103.
Amituarsuk 55, 131, 135.	Etibleersuak 130.	Iglorsoit 79.
Amsterdam 129.	Evqitsoq 127.	Igdluarssuk 125.
Angmalortoq 131.	Fiske Fiorden 35.	Ikarsuk 124
Angmelortok 51, 96, 131, 134.	Fiskenæsset 123, 127, 128.	Ikerasårssuk 130.
Angnertussoq 128.	Fisker Logien 25, 26, 31, 34, 36, 38, 127.	Ikerssuaq 125.
Annertusok 28, 128.	Foss-gaarden 135.	Ikigait 134.
Anik 51, 135.	Frederiksdal 130.	Ikkeressarsuk 42, 46, 91, 130, 131.
Áróss 134.	Frederikshaab V, 3, 4, 7, 9, 10, 13, 21, 22, 26, 27, 29, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 56, 57, 63, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 132.	Ikkersuak 10, 11, 23, 67, 125, 132.
Arpagsivik 131.		Ikkersuk 5, 64, 124.
Arsuk 127, 129.		Ikloluarsuk, 9, 10, 67, 125, 132.
Arsut 27, 34, 36, 127.		Iklorsuak 56, 131.
Assens 128.		Illuamiut 40, 43, 87, 88, 90, 130, 134.
Bangs Havn 124.		Ilua-fjorden 130.
Bornholm 123.	Garðar bispesæde 123, 125.	Illuliarsuk 36, 129.
Brattahlíð 126, 136.	Godthaab 7, 22, 24, 57, 126, 128, 129.	Iluilárssuk 124, 129.
Bredefjord 125.	Greve V.	Ipiutaq 125.
Bregentved 123.		

Irvsumiut 15, 73, 80, 126, 133.	Kangeq 127, 131.	København V, 63, 122, 123, 128, 129, 134.
Isaffjörðr 125.	Kangeq kujatdleq 130.	
Isa-løbet 129.	Kangerdluarsuksfjorden 122, 138.	Leiðar 136.
Isoa 66, 67, 132.	Kangerdluluk 53, 99, 121, 131, 135.	Lichtenau 39, 56, 86.
Isseq 129.	Kanneitsuk 114, 136.	Lichtenfels 128.
Isset 36, 129.	Kanísut 136.	Maagehavnen 5, 64, 124.
Isua 132.	Kap Desolation 123, 124.	Manítsoq-øen 125.
Itibleitsiak 26.	Kap Egede 130.	Miðfjörðr 125.
Itivdleq 129.	Kap Farvel 124, 128, 130.	Mursættok 114, 136.
Itivdlerssuaq 130, 131, 136.	Kap Farvel-øen 39, 130, 134.	Mussartôq 136.
Itlorsuit 19, 126.	Karrajutsok 106, 135.	Naksak 44, 127.
Ittibleersuaq 41, 44, 50, 87, 88, 90, 110, 111, 121, 130, 131, 134, 136.	Karsok 39, 86, 130, 133.	Naksarmiutfjorden 44, 45, 90, 91, 130, 134.
Ittiblek 36, 129.	Karsytsiak 41, 42, 44, 88, 89, 130, 134.	Namia 7, 10, 67, 124, 132.
Ittuikitlek 17, 77, 126, 133.	Kartletok 75, 82.	Nanortalik 37, 40, 50, 87, 128.
Ivitsærsæt 73.	Kasse 6, 65, 124, 132.	Narksak 84, 85, 90.
Ivssumiut 126.	Keernertok 39, 53, 56, 86, 99, 130.	Narksarsoak 98, 135.
Jakobshavn 127.	Kernertok 103, 133.	Narsak 20, 22, 23, 126.
Julianehaab IV, V, 3, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 20, 21, 24, 26, 32, 34, 36, 40, 44, 45, 50, 56, 57, 61, 63, 69, 82, 85, 86, 93, 103, 104, 116, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 129, 131, 132, 133.	Ketilsfjörðr 130, 134.	Narssalik 28, 36, 128.
Julianehaabsfjorden 70, 123.	Kiagtut 126.	Narssaq 126, 127, 130.
	Kiektook 20, 80, 126.	Narssarssuaq 135.
	Kingigtoq 127.	Nartsalik 38.
	Kinginguak 27.	Naujat 129.
	Kingitok 27, 125, 127.	Nennortolik 87, 95.
	Kinguaks næs 27, 127.	Nepiset 53, 131.
	Kisak-øen 93, 134.	Nepisæt 99, 135.
	Kissak 50, 131.	Niakornak 46, 91, 131.
	Kitsigsut 130.	Niaqornaq 131, 134.
	Kitsitsut 40, 46, 130.	Niaqortalik 128.
	Kivinguak 56, 64, 124, 132.	Niarkortalik 28, 128.
	Kollufjörðr 125.	Nipissat 131.
	Komiut 5, 64, 80, 84.	Nordishavet 128.
	Korksoak 93, 95, 134.	Nordland 127.
	Kornok 26, 27, 127.	Noua 66, 67.
	Korok 97, 135.	Nougarsuk 47, 82, 92, 93, 131, 133, 134.
	Kougsuute 48, 131.	Nûa 8, 9, 66, 124, 132.
	Kuánersoq 124.	Nûaitsiak 11, 12, 68, 69, 125, 132.
	Kûgssuaq 131.	Nûarsuk 16, 20, 126.
	Kûngmiut 124.	Nûgárssuk 126, 131.
	Kunuk 9, 125, 132.	Nûgâtsiaq 125.
	Kvanefjorden 124.	Nulluk 111, 136.
	Kvanek 28, 128.	
	Kvane-øen 123, 128.	

- Nunarsuak 3, 7, 8, 9, 66, 123, 124, 132.
 Nunarssuit 123, 124.
 Nunasarneq-fjældet 126.
 Nyhavn 128.
- Ounartok-øen 96, 99, 134.
 Ounertoks Fjorden 51, 55, 96, 99, 131.
 Ounertûta 54, 131.
- Pamiagdluk 124, 131.
 Pamietluk 6, 65, 124, 132.
 Pétrsvik 134.
 Pokitsok 26, 127.
 Prins Christians Sund 130.
 Pûkitsoq 127.
- Qaersok 131.
 Qaersutsiaq 130.
 Qagdlumiut 126, 131.
 Qagsse 124.
 Qagssuarsuk 135.
 Qalerit 130.
 Qaqortoq 118, 119, 124, 136.
 Qârajugtoq 135.
 Qasigialikfjorden 124.
 Qernertoq 130.
 Qioqe-øen 124.
 Qínguadal 131.
 Qordlortoq 133.
 Qôrnoq 127.
 Qôroq 135.
 Quanak 4, 5, 64, 128.
 Quvneq 125.
 Qvanefjorden 5, 28, 29, 33, 132.
- Ritenbenk 30.
 Rønne 133.
- Sagmesuk 16, 17, 79, 126.
 Sakkamiut 51, 97, 131, 135.
 Sanerut 132.
 Sânerut-øen 124.
 Sangmissoq 126.
 Sarfaq 133.
- Sarffak 8, 26.
 Sargvak 120, 138.
 Sargvartorsoak 121.
 Sarqarmiut 131.
 Seffak 68, 133.
 Senjen 123.
 Sennerut 132.
 Serdam 32.
 Serfartussoq 138.
 Sermasets Øen 27, 127.
 Sermersok-øen 86, 87, 96, 130, 133.
 Sermersût-øen 127.
 Sermiligârssukfjorden 127, 132.
 Sermilik 9, 11, 17.
 Sermiliks Fjorden 75, 82, 83, 84, 125, 128, 130.
 Sermitsialik 9, 67, 124, 132.
 Sermitsialik-fjorden 125.
 Siagdlit 138.
 Siaglit 122, 138.
 Sidlisit 133.
 Sigluffjörðr 131, 134, 135.
 Silleset 16, 126, 133.
 Sioralik 103, 131, 135.
 Sioraq 127.
 Sirkiets Næs 27, 127.
 Sirksaluktok 111, 114, 117, 136.
 Sitlisit 72, 82, 126.
 Skagaffjörðr 134.
 Solarfjöl 133.
 Spits Bergene 28, 31, 128.
 Statenhuk 7, 28, 31, 40, 42, 43, 89, 124, 130, 131, 134.
 St. Thomæ Closter 131, 134.
 Sukkertoppen 30, 132, 129.
 Sydgrønland 129.
 Syeralik 53, 131.
- Tasermiut-fjorden 130, 131.
 Tasermiutsiaq 131.
 Taserssuaq 131.
 Tasiussaq 131.
 Teksalik 27, 127.
- Tessamiut 37, 91, 130, 134.
 Tessamiut-fjorden 47, 50, 95.
 Tessiursârsuk 47, 50, 51, 131.
 Tessiursok 117.
 Tigssaluk 127.
 Tindingen 127.
 Tornarsuk 27, 127.
 Tôrnârssuk-øen 127.
 Torsokatak 40, 44, 66, 89, 90, 121, 134, 138.
 Torsoktak 8, 66, 124, 132.
 Torssukátak-sundet 124, 129, 130, 138.
 Tuarpait 30, 128.
 Tugtutôq-øen 125.
 Tuktuktok 10, 11, 68, 125, 132.
 Tunnuamiut 20, 80, 81, 82, 126, 133.
 Tunugdliarfik 125, 126.
 Tunugdliarfup qíngua 126.
 Tunnnullia 12, 69, 125, 133.
 Tunnuliarbiks Fjorden 10, 12, 13, 21, 22, 23, 24, 68, 69, 70, 75, 76, 80, 84, 110, 117, 135, 136.
 Tunnuliorbik Kingua 18, 77, 78, 83, 126.
- Umanak, kolonien 127.
 Ūmánaq 132.
 Ūmânarssuaq-øen 130.
 Umenak-øen 64, 132.
 Ūnartoq 131.
 Ūnartoq-fjorden 135.
 Ūnartûtâ 131.
 Upernavik, kolonien, IV, 37, 129.
 Upernaviarsugssuaq 138.
 Upernaviarsusoak 116, 118.
- Vágar kirke 131, 134, 135.
 Vatzdalr 131, 134.
- Øllum lengri 134.
 Østbygden IV, V, 137.

PERSONREGISTER

Alling, Mogens Samsing, skipper, 3, 21, 22, 24, 26, 31, 32, 63, 117, 123, 132.	Egede, Hans, Grønlands apostel, 130, 131.	Kleist, Chr. Larsen, bødker, 33, 129.
Alsbach, Caspar, assistent, 37, 50, 122, 130.	Egede, Kirstine Matthea, g. m. L. J. Alsbach, 129.	Koefod, Peter, skipper, 3, 4, 5, 57, 124.
Alsbach, Laurids, missionær, 129.	Egede, Niels, købmand, 136.	Lange, Jacob Peter, assistent, 22, 30, 127, 128, 130.
Andersen, Johs., handelsmedhjælper, 21, 125.	v. Eggers, Heinr. Pet., geografisk-historisk forfatter, V, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138.	Lange, Laurs Pedersen, byfoged, 127.
Andersen, Johs. Raaberg, kateket, 21, 126.	Else, Grønlænderinde, g. m. C. L. Kleist, 129.	List, Iacob Jørgen, skipper, 30.
Ane Marie Andersdatter, g. m. N. M. Thomsen, 128.	Erica Kleist, g. m. J. C. Mørch, 129.	Lynge, Lars Albrechtsen sælfauger, 129.
Andresen, Peder, hvalfanger-kommandør, 30.	Erichsen, Jón, professor, IV, 123.	Marcher, Rasmus, styrmænd, 31, 38, 44, 45, 128.
Arctander, Aaron, ekspeditionsreisende, IV, V, 13, 21, 22, 53, 59, 61, 124, 126, 132, 134.	Erik den Røde, 126, 136.	Maria Sammop, Grønlænderinde, g. m. J. R. Andersen, 126.
Arendsburg, Joh. Fr., justitsraad, 123.	Esther, Grønlænderinde, g. m. H. H. Raun, 128.	Mathiassen, Peter, borgmester, 123.
Ari Frodi, islandsk historiskriver, 136.	Fabricius, Otho, missionær, 123, 124.	Molbech, Chr., historiker og sprogmand, 131.
Autman Jacobs, styrmænd, 129.	Fredericha Christina Andersdatter, g. m. C. Alsbach, 129.	Moltke, Joachim Godske, greve, 123.
Baardsen, Ivar, 133, 135.	Grodt, Jeldert Hansen, kommandør, 32, 129.	Mørch, Joh. Chr., købmand, 129.
Borré, Peter, grosserer, 123.	Holm, Gustav Fr., søofficer, Grønlandsforsker, V.	Olsen, Anders, købmand, 3, 11, 12, 22, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 46, 49, 93, 117, 123, 125, 127, 128, 129, 133, 138.
Bruhn, Carl, købmand, 31, 127.	Igaliko, middelalderlig Nordmand, 115, 116.	Olsen, Realf, kvartermester, 38, 128.
Bruun, Andr., ekspeditionsleder, IV, V, 57, 63, 123, 128, 138.	Jansen, Engelbreth Volkert, hvalfangerkommandør, 36, 129.	Ostermann, H., forfatter, V.
Bruun, Daniel, officer, Grønlandsreisende, V.	Jansen, Marthin, hvalfanger, kommandør, 34, 35, 129.	Paulus, Grønlænder, 27, 28, 32.
Cecilia Catharina, dt. af bødker Kleist, 33.	Juliane Marie, dronning, 123.	Pedersen, Christen, styrmænd, 36.
Cranz, David, herrnhutisk historiker, 136.	Kirstine Matthea Alsbach, g. m. L. A. Lynge, 129.	Petersen, Claus, skipper, 122, 138.
Dorthe Johanne, dt. af bødker Kleist, g. m. Johs. Andersen, 129.		

Petersen, Rasmus, købmand, 124.	bødker Kleist, g. m. J. H. Mørch, 129.	Transe, Chr., missionær, 56, 57, 123, 128, 129, 132.
Raun, Hans Henr., køb- mand, 31, 32, 128.	Sverdrup, Jørgen, missio- nær, 127.	Tupernat, Grønlænderinde, g. m. And. Olsen, 123.
Schultz, Riise Margrethe, g. m. L. P. Lange, 127.	Thomsen, Niels Møller, assistent, 30, 34, 35, 128.	Walløe, Peder Olsen, eks- peditionsrejsende, 131, 134, 135.
Sophia Magdalena, dt. af	Thorhallesen, provst, 24, 125, 129, 138.	Zinn, Joh. Ludv., grosserer, 123.

Trykt 30. juni 1944.

- Nr. 20. VOGT, TH., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjon til Sydøstgrønland med „Heimen“ sommeren 1931.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 4, h. 5. 1933. Kr. 2,20.
21. BRISTOWE, W. S., *The Spiders of Bear Island.* — Repr. from Norsk Entomol. Tidsskr., b. 3, h. 3. 1933. Kr. 0,75.
22. ISACHSEN, F., *Verdien av den norske klappmyssfangst langs Sydøst-Grønland.* 1933. Kr. 1,60.
23. LUNCKE, B., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers luftkartlegning i Eirik Raudes Land 1932.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 4, h. 6. 1933. Kr. 1,00.
24. HORN, G., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjon til Sydøstgrønland med „Veslemari“ sommeren 1932.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 4, h. 7. 1933. Kr. 1,60.
25. ORVIN, A. K., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjoner til Nordøst-Grønland i årene 1931–1933.* — Isfjord fyr og radiostasjon, Svalbard. Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 5, h. 2. 1934. Kr. 1,60.
26. GRIEG, J. A., *Some Echinoderms from Franz Josef Land, Victoriaøya and Hopen. Collected on the Norwegian Scientific Expedition 1930.* 1935. Kr. 1,00.
27. MAGNUSSON, A. H., *The Lichen-Genus Acarospora in Greenland and Spitsbergen.* — Repr. from Nyt Magazin for Naturvidensk. B. 75. 1935. Kr. 1,60.
28. BAASHUUS-JESSEN, J., *Arctic Nervous Diseases.* Repr. from Skandinavisk Veterinär-Tidskrift, No. 6, 1935. Kr. 2,20.
29. I. KOLSRUD, O., *Til Østgrønlands historie.* II. OSTERMANN, H., *De første efterretninger om østgrønlændingerne 1752.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 5, h. 7. 1935. Kr. 2,20.
30. TORNØE, J. KR., *Hvitserk og Blåserk.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 5, h. 7. 1935. Kr. 1,00.
31. HEINTZ, A., *Holonema-Reste aus dem Devon Spitzbergens.* — Sonderabdr. aus Norsk Geol. Tidsskr., b. 15, 1935. Kr. 1,00.
32. ORVIN, A. K., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjoner i årene 1934 og 1935.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 5. 1935. Kr. 1,00.
33. OSTERMANN, H., *Dagbøker av nordmenn på Grønland før 1814.* 1935. Kr. 10,00.
34. LUNCKE, B., *Luftkartlegningen på Svalbard 1936.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 6. 1936. Kr. 1,00.
35. HOLTEDAHL, O., *On Fault Lines Indicated by the Submarine Relief in the Shelf Area West of Spitsbergen.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 6. h. 4. 1936. Kr. 0,75.
36. BAASHUUS-JESSEN, J., *Periodiske vekslinger i småviltbestanden.* — Særtr. av Norges Jeger- & Fiskerforb. Tidsskr. h. 2 og 3, 1937. Kr. 1,00.
37. ORVIN, A. K., *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjoner til Øst-Grønland og Svalbard i året 1936.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 6, h. 7. 1937. Kr. 1,00.
38. GIÆVER, JOHN, *Kaptein Ragnvald Knudsens ishavsferder. Sammen-arbeidet efter hans dagbøker, rapporter m.v.* 1937. Kr. 5,80.
39. OSTERMANN, H., *Grønlandske distriktsbeskrivelser forfattet av nordmenn før 1814.* 1937. Kr. 6,40.
40. OMANG, S. O. F., *Über einige Hieracium-Arten aus Grönland.* 1937. Kr. 1,60.
41. GIÆVER, JOHN, *Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelers ekspedisjoner til Øst-Grønland sommeren 1937.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 6, h. 7. 1937. Kr. 0,75.
42. SIEDLECKI, STANISLAW, *Crossing West Spitsbergen from south to north.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 7, h. 2. 1938. Kr. 1,00.
43. SOOT-RYEN, T., *Some Pelecypods from Franz Josef Land, Victoriaøya and Hopen. Collected on the Norwegian Scientific Expedition 1930.* 1939. Kr. 1,60.
44. LYNGE, B., *A small Contribution to the Lichen Flora of the Eastern Svalbard Islands. Lichens collected by Mr. Olaf Hanssen in 1930.* 1939. Kr. 1,00.
45. HORN, GUNNAR, *Recent Norwegian Expeditions to South-East Greenland.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 7, h. 5-8. 1939. Kr. 1,00.

- Nr. 46. ORVIN, ANDERS K., *The Settlements and Huts of Svalbard* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 7, h. 5-8. 1939. Kr. 1,00.
47. STØRMER PER, *Bryophytes from Franz Josef Land and Eastern Svalbard. Collected by Mr. Olaf Hanssen on the Norwegian Expedition in 1930.* 1940. Kr. 1,00.
48. LID, JOHANNES, *Bryophytes of Jan Mayen.* 1941. Kr. 1,00.
49. I. HAGEN, ASBJØRN, *Micromycetes from Vestspitsbergen.* Collected by dr. Emil Hadač in 1939. II. HADAČ, EMIL, *The introduced Flora of Spitsbergen.* 1941. Kr. 1,00.
50. VOGT, THOROLF, *Geology of a Middle Devonian Cannel Coal from Spitsbergen.* HORN, GUNNAR, *Petrology of a Middle Devonian Cannel Coal from Spitsbergen.* 1941. Kr. 1,60.
51. OSTERMANN, H., *Bidrag til Grønlands beskrivelse, forfattet av nordmenn før 1814.* 1942. Kr. 7,60.
52. OSTERMANN, H., *Avhandling om Grønland 1799—1801.* 1942. Kr. 6,40.
53. ORVIN, ANDERS K., *Hvordan opstår jordbunnsis?* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 8, h. 8, 1941. Kr. 1,00.
54. STRAND, ANDR., *Die Käferfauna von Svalbard.* — Særtr. av Norsk Entomol. Tidsskr., b. 6, h. 2-3. 1942. Kr. 1,00.
55. ORVIN, ANDERS K., *Om dannelse av strukturmark.* — Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 9, h. 3, 1942. Kr. 1,00.
56. Under trykning.
57. ORVIN, ANDERS K., *Litt om kilder på Svalbard.* Særtr. av Norsk Geogr. Tidsskr., b. 10, h. 1, 1944. Kr. 1,60.
58. OSTERMANN, H., *Dagbøker av nordmenn på Grønland før 1814.* 2. Oslo 1944. Kr. 5,80.
59. OSTERMANN, H., *Dagbøker av nordmenn på Grønland før 1814.* 3. Oslo 1944. Kr. 1,60.